

Karlova Univerzita v Praze

Fakulta sociálních věd

Institut sociologických studií

Bc. David Pospíšil, DiS.

**Střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb
na krajské úrovni**

Diplomová práce

Praha 2013

Autor práce: Bc. David Pospíšil, DiS.

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Bareš

Oponent práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Bibliografický záznam

POSPÍŠIL, David. *Střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb na krajské úrovni*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií, 2013. s. 181 Vedoucí diplomové práce Mgr. Pavel Bareš

Anotace:

Předmětem této diplomové práce je analýza současného stavu střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb na úrovni krajů. Práce současně popisuje historický kontext komunitního plánování, sociální služby a jejich financování.

Autor se prostřednictvím výzkumných otázek snaží odpovědět na následující otázky:

1. Jaké jsou současné trendy v oblasti střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb zejména na úrovni krajů?
2. Jakým způsobem jsou identifikovány potřeby cílových skupin ve střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb krajů.
3. Jak je nastaveno propojení procesu střednědobého plánování sociálních služeb krajů se systémem financování sociálních služeb?

V této práci bylo využito zejména studium legislativních dokumentů, byla použita metoda popisu veřejně politického problému formou znázornění stromu problémů, vícekriteriální hodnocení střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb na úrovni krajů a dotazníkové šetření u zástupců krajů a Ministerstva práce a sociálních věcí.

Klíčová slova:

Deliberativní demokracie, demokracie, financování sociálních služeb, komunita, komunitní plánování, neziskový sektor, participace, plánování rozvoje sociálních služeb, poskytovatelé sociálních služeb, sociální služba, uživatelé sociálních služeb.

Bibliography:

POSPÍŠIL, David. *Mid-term planning of social services at the regional level*. Prague: Charles University in Prague, Faculty of Social Sciences, Institute of Economic Studies, 2013. 181 p. Thesis Supervisor Mgr. Pavel Bareš

Annotation:

The subject of this master thesis is to analyze the current state of the mid-term planning of social services at regional level. This master thesis also describes the historical context of community planning, social services and their financing system. The author aims to find out answers to the following questions through research:

1. What are the current trends in planning in relation to method used by community planning of social services of the regions?
2. How are identified the needs of target groups?
3. Can we consider the current interconnection between social services planning and their financing to be effective, economical and functional?

In this thesis there are applied methods as problem and objectives tree and multi-criteria evaluation of mid-term plans of social services development at the regional level, analysis and study of current legal standards related to this issue and questionnaire survey with representatives of the regions and the Ministry of Labour and Social Affairs.

Keywords:

Deliberative democracy, democracy, funding of social services, community, community planning, non-profit sector, civil sector, participation, planning of social services, social services providers, social service, social services users.

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil uvedené prameny a literaturu.
2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne 13. května 2013

Bc. David Pospíšil, DiS.

.....

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucímu práce Mgr. Pavlu Barešovi za cenné rady, připomínky a poskytnuté zdroje k tématu. Dále bych chtěl poděkovat Mgr. Petru Machovi za spolupráci na výzkumné části práce a Ing. Igoru Rolínkovi za spolupráci za výzkumné části práce, korekci textu a podporu.

TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE

PŘEDPOKLÁDANÝ NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:

„Střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb na krajské úrovni v návaznosti na systém financování sociálních služeb“

DIPLOMANT: Bc. David Pospíšil, DiS.

KONZULTANT: Mgr. Pavel Bareš

VYMEZENÍ PŘEDMĚTU ZKOUMÁNÍ

Současný systém financování sociálních služeb je složen z několika hlavních pilířů. Prvním nenárokovým pilířem, který je stěžejním zejména u sociálních služeb prevence a odborného sociálního poradenství, je dotační systém formou státních dotací Ministerstva práce a sociálních věcí. Velká část těchto služeb je totiž poskytována bez úhrady či s minimální úhradou uživatele. Podíl státních dotací je tedy vyšší než u služeb sociální péče. Do tohoto pilíře bychom mohli také přiřadit i dotační prostředky z Fondů Evropské unie – Strukturálních fondů zejména z Evropského sociálního fondu, dále pak dotační programy krajů a obcí. Všechny tyto dotační prostředky ze státního rozpočtu nebo rozpočtu Evropské unie jsou nenárokové, a vyjma dotací z Evropské unie, jsou zpravidla poskytovány na jeden kalendářní rok

Druhým pilířem financování sociálních služeb jsou prostředky, které získá poskytovatel sociálních služeb - příjmy skrze vybraný příspěvek na péči a eventuálně další příjmy od uživatele sociální služby (např. z fakultativních činností). Příjmy z příspěvku na péči jsou upraveny zákonem o sociálních službách a dále jeho prováděcím předpisem č. 505/2006 Sb. Do určité míry jsou tedy příjmy z těchto příspěvků nárokové, jelikož výše uvedený zákon vymezuje okruh osob, kterým jsou služby poskytovány, podmínky pro realizaci sociální služby a výše maximálních úhrad jednotlivých služeb, respektive poskytnutých úkonů.

Třetím pilířem, který je spíše marginální, co se týče celkového objemu, tvoří dotační programy nadací a nadačních fondů, kde lze získat prostředky spíše materiálního charakteru (např. nákup hmotného majetku nebo opravy a renovace). Mohli bychom sem zařadit i další doplňkové příjmy poskytovatelů sociálních služeb, a to z vlastní činnosti např. prodej výrobků či služeb.

Samotný systém financování je složitější. Například systém dotačního řízení Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, do kterého vstupují v různých fázích další subjekty, např. kraje a krajské úřady, asociace krajů nebo odborné dotační komise výše zmíněného ministerstva apod.

V souvislosti se zákonem o sociálních službách vyvstává několik důležitých hledisek, která jsou v současné době spíše přehlížena. Jedná se o plánování rozvoje sociálních služeb, které je upraveno výše zmíněným zákonem. Celý tento systém by měl mít koordinační, metodickou a hlavně rozvojovou povahu zejména v souvislosti s mapováním, cíleným rozvojem a síťováním sociálních služeb. Tento proces je v současné době nepřehledný, neucelený a v praxi nemá přímé dopady na celkový objem vynaložených finančních prostředků ze státního rozpočtu. Plánování rozvoje sociálních služeb vychází z obecných metod uplatňovaných v procesu komunitního plánování, které se rozvíjí zejména na obecní úrovni od druhé poloviny 90. let 20. století.

Proces plánování sociálních služeb se odehrává na třech stupních, a to na obcích, které nejsou dosud vázány povinností plánovat. Na úrovni kraje, který dle zákona musí vytvářet střednědobé plány rozvoje sociálních služeb za účasti uživatelů a poskytovatelů sociálních služeb včetně zástupců obcí a státem, respektive Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR, které má za povinnost vypracovávat národní plány sociálních služeb. Na krajích leží největší tíha odpovědnosti. Krajské plány jsou povinnou přílohou tzv. souhrnné žádosti v rámci dotačního řízení sociálních služeb. Potřeby a eventuelní kalkulace nákladovosti v těchto plánech, ale již nemají přímou vazbu na tvorbu státního rozpočtu. Tato situace může být paradoxně způsobena nízkou vahou samotného střednědobého plánu a časovou neprovázaností při tvorbě státního rozpočtu. Problém, který v této souvislosti vyvstává, je právě toto propojení, nastavení jasných monitorovacích indikátorů a systém zjišťování potřeb a nákladovosti sociálních služeb.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Při stanovování teoretických východisek se zaměřím na vysvětlení následujících pojmů:

- teorie komunity;
- principy demokracie a vládnutí:
  - ↳ demokracie,
  - ↳ deliberativní demokracie,
  - ↳ koncepty vládnutí;
- občanská společnost;
- teorie sociálního kapitálu;
- komunitní plánování a jeho principy;
- občanská společnost;
- veřejné služby.

CÍLE DIPLOMOVÉ PRÁCE

Hlavním cílem diplomové práce bude popsat proces komunitního plánování a plánování rozvoje sociálních služeb na základě historického pohledu a současného legislativního ukotvení v České republice. Hlavní cíl práce se zaměří na popis současného přístupu sociálních služeb ve vztahu k dotačnímu systému a výše zmíněnému procesu plánování rozvoje sociálních služeb zejména na úrovni kraje. V této diplomové práci provedu analýzu střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb na úrovni krajů České republiky, včetně jejich vzájemného porovnání.

VÝZKUMNÉ OTÁZKY

V této práci se pokusím odpovědět na následující otázky:

- Jakým způsobem je nastaven současný systém dotací ze státního rozpočtu v oblasti sociálních služeb?
- Jakou roli má kraj v současném systému přerozdělování dotací ze státního rozpočtu v oblasti sociálních služeb?
- Jakým způsobem je legislativně upraven proces plánování rozvoje sociálních služeb na úrovni obcí, kraje a státu?
- Jaké byly výdaje státu na oblast sociálních služeb v posledních třech letech?

METODOLOGIE, METODY A PRAMENY

Pro zkoumání výše popsané oblasti budu využívat zejména studium legislativních dokumentů vztahujících se k problematice sociálních služeb, studium a komparaci současných střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb na úrovni krajů v České republice.

V rámci výzkumu a analýzy dat o sociálních službách, struktuře poskytovatelů sociálních služeb a financování sociálních služeb budu čerpat primárně z údajů Ministerstva práce a sociálních věcí. Vzhledem k mé několikileté zkušenosti z oblasti poskytování sociálních služeb a pozice krajského koordinátora plánování rozvoje sociálních služeb budu také vycházet z vlastního pohledu na danou problematiku.

PŘEDPOKLÁDANÁ STRUKTURA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Úvod

1. Teoretická východiska

2. Metody

3. Deskriptivní část

3.1 Sociální služby

3.1.1 Historický kontext

3.1.2 Současná legislativní úprava

3.1.3 Financování sociálních služeb

3.1.4 Analýza financování sociálních služeb v České republice v letech 2010-2013

3.2 Plánování rozvoje sociálních služeb

4. Analytická část

4.1 Analýza střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb na úrovni krajů

4.2 Dotazníkové šetření zástupců krajů

4.3 Dotazníkové šetření zástupců MPSV

5. Závěr

ZÁKLADNÍ LITERATURA K TÉMATU

1. **BAJER, P.** Komunitní práce umožňuje aktivní účast na řešení vlastních problémů. *Sociální práce / Sociálna práca*. 2004, sv. 3, str. 2 - 6.
2. **BAUMAN, Z.** *Myslet sociologicky*. Praha: SLON, 1996.
3. **BURKETT, I.** Traversing the swampy terrain of postmodern communities: towards theoretical revisionings of community development. *European Journal of Social Work*. 2001, sv. 3, str. 233-246.
4. **ČERMÁK, V.** *Otázka demokracie: Společnost a stát*. Olomouc: NAKLADATELSTVÍ OLOMOUC, 1997. ISBN 80-7182-041-5.
5. **GIDDENS, A.** *Důsledky modernity*. Praha: SLON, 1998.
6. **HABERMAS, J., SHAPIRO, I.** *Teorie demokracie dnes*. Praha: FILOSOFIA, 2002. ISBN 80-7007-156-7.
7. **HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. a kol.** *Veřejné finance*. místo neznámé : ASPI. ISBN 978-80-7357-301-0.
8. **HARTL, P.** *Komunitní práce*. Praha: Katedra sociální práce FF UK, 1993.
9. **HAVLÍK, M., HIRT, T., KOLÁŘOVÁ, L. a kol.** *Metodiky pro plánování sociálních služeb*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2007. ISBN 978-80-86902-44-9.
10. **HUBÍK, S.** *Sociologie vědění*. Praha: SLON, 1999.
11. **KELLER, J.** *Úvod do sociologie*. Praha: SLON, 1994.
12. **KREBS., V. a kol.** *Sociální politika: 4. přepracované a aktualizované vydání*. Praha: ASPI, a. s. , 2007 . ISBN 978-80-7357-276-1.
13. **MÜLLER, KAREL B.** *Politická sociologie: politika a identita v proměnách*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-7367-380.
14. **POPPER, K.** *Život je řešení problémů: O poznání, dějinách a politice*. Praha: Mladá Fronta, 1998.
15. **POPPEL, K.** *Analysing Community Work. Its Theory and Practice*. místo neznámé: Buckingham-Philadelphia: Open University Press, 1995.
16. **POTŮČEK, M. a (eds).** *Strategické vládnutí a Česká republika*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2126-2.
17. **POTŮČEK., M.** *Veřejná politika*. Praha: SLON, 2010. s. 396 ISBN 978-80-86429-50-2.
18. **PŘÍHODOVÁ, A.** Koncept komunity v komunitní sociální práci. *Sociální práce/Sociálna práca*. 2004, sv. 3, str. 43-56.

19. **ÚLEHLA, I., KOVÁŘ, M., VASKOVÁ, V.** Komunitní plánování jako součást reformy sociálních služeb. *Sociální práce / Sociálna práca*. 2001, sv. 11, 27, str. 8 - 9.
20. **VEČEŘA, M.** *Sociální stát: východiska a přístupy*. Praha: SLON, 1996. ISBN 80-85850-16-8.
21. **VESELÝ, A.** *Teorie mnohačetných forem kapitálů*. Praha: Karlova univerzita v Praze, Fakulta sociálních věd, 2006. ISBN 1801-5999.
22. **VESELÝ, A., NEKOLA, M. (eds).** *Analýza a tvorba veřejných politik: přístupy, metody a praxe*. Praha: SLON, 2007. ISBN 978-80-86429-75-5.

V Praze, dne 26. května 2011

Konzultant: Mgr. Pavel Bareš

Podpis: .....

Diplomant: Bc. David Pospíšil, DiS.

Podpis: .....

Obsah

Úvod	16
1 Cíle práce, výzkumné otázky.....	17
2 Popis veřejně-politického problému	19
2.1 Vysvětlení základního pojmosloví	19
2.2 Popis veřejně politických souvislostí.....	21
2.3 Použité metody.....	27
3 Koncepty komunity	30
4 Obecné principy demokracie a vládnutí.....	32
4.1 Demokracie	32
4.2 Deliberativní demokracie	34
4.3 Stát a vládnutí	36
4.4 Občanský sektor a organizace občanské společnosti.....	38
5 Participace	42
5.1 Partnerství	43
6 Komunitní plánování a tvorba strategie	47
6.1 Principy metody komunitního plánování	51
6.2 Fáze procesu komunitního plánování.....	56
6.3 Strategické plánování.....	58
6.4 Plánování rozvoje sociálních služeb.....	59
7 Sociální služby	62
7.1 Definice sociální služby.....	64
7.2 Poskytovatelé sociálních služeb.....	66
7.3 Příspěvek na péči.....	68
7.4 Důležité normy vztahující se k sociálním službám.....	69
8 Financování sociálních služeb.....	71
8.1 Analýza dotačních prostředků mezi lety 2011 – 2013	76

9	Výzkum postojů zástupců krajů	81
9.1	Metodologie, cíle a hypotézy výzkumu	81
9.2	Dotazník	82
9.3	Návratnost odpovědí	83
9.4	Výsledky dotazníkového šetření	84
9.4.1	Délka procesu střednědobého plánování v krajích.....	84
9.4.2	Důležitost zdrojů pro tvorbu střednědobého plánu.....	85
9.4.3	Hodnocení spolupráce krajů s hlavními aktéry	86
9.4.4	Aktuální způsob zjišťování potřeb v krajích.....	88
9.4.5	System zjišťování potřeb.....	89
9.4.6	Analýza rizik	91
9.4.7	Benchmarking sociálních služeb	92
9.4.8	Podíl zrealizovaných cílů	93
9.4.9	Personální zajištění	94
9.4.10	Další sledovaná témata, doplnění empirického výzkumu.....	96
9.5	Závěr dotazníkového šetření – zástupci krajů	98
9.5.1	Krátká diskuze.....	99
10	Obsahová analýza střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb v České republice	100
10.1	Metodologie, cíle a hypotézy výzkumu	100
10.1.1	Způsob hodnocení kritérií.....	102
10.2	Výsledky obsahové analýzy	103
10.2.1	Hl. město Praha.....	105
10.2.2	Jihočeský kraj	107
10.2.3	Jihomoravský kraj	109
10.2.4	Karlovarský kraj.....	112
10.2.5	kraj Vysočina	114
10.2.6	Královehradecký kraj.....	116
10.2.7	Liberecký kraj.....	118
10.2.8	Moravskoslezský kraj	121
10.2.9	Olomoucký kraj.....	123
10.2.10	Pardubický kraj.....	125
10.2.11	Plzeňský kraj.....	127
10.2.12	Středočeský kraj.....	129
10.2.13	Ústecký kraj.....	131

10.2.14	Zlínský kraj.....	133
10.3	Závěr vícekriteriálního hodnocení.....	136
10.3.1	Krátká diskuze.....	138
11	Komparace výsledků obou šetření.....	139
12	Výzkum postojů zástupců MPSV	140
12.1	Metodologie, cíle a hypotézy výzkumu	140
12.2	Návratnost odpovědí	142
12.1	Dotazník.....	142
12.2	Výsledky dotazníkového šetření	142
12.3	Závěr dotazníkové šetření – Zástupci MPSV	148
	Závěr	149
	Resumé	152
	Summary	153
13	Použitá literatura a zdroje	154
13.1	Odborná literatura, monografie.....	154
13.2	Odborné časopisy, ostatní texty	158
13.3	Cizojazyčná literatura a zdroje.....	159
13.4	Internetové zdroje.....	161
13.5	Střednědobé plány	163
13.1	Použité normy, zákony.....	165
14	Seznam diagramů, tabulek	167
14.1	Seznam tabulek.....	167
14.2	Seznam obrázků	168
14.3	Seznam diagramů, grafů.....	168
	Použité zkratky.....	169
	Rejstřík vybraných pojmů	170
	Přílohy	171
	Příloha č. 1: Dotazník – zástupci krajů.....	171
	Příloha č. 2: Dotazník – zástupci MPSV	178

ÚVOD

Diplomová práce se zaměří na téma střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb na krajské úrovni. Oblast, kterou zde budu popisovat je velmi široká. Závisí na mnoha faktorech a opírá se o značný počet konceptů a teorií. Některými teoretickými koncepty se nebudu podrobně zabývat, ale omezím se na krátké vysvětlení či popis. V této práci se také budou objevovat různá kontroverzní témata, např. závislost neziskového sektoru na veřejných zdrojích nebo systematickosti systému plánování sociálních služeb. Věřím, že tato témata jsou ve veřejném prostoru aktuální a výsledky, zejména v empirické části práce, podnítky další veřejnou diskuzi o možnostech, jak tuto situaci změnit.

V obecné části této diplomové práce se budu zabývat popisem základních konceptů komunity, demokratického procesu, občanské společnosti, dále pak popisem legislativních norem, které se vztahují k problematice střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb.

Empirická část bude věnována výzkumu postojů zástupců krajů k oblasti plánování sociálních služeb, a dále komparační analýze střednědobých krajských plánů rozvoje sociálních služeb na základě vícekritériálního hodnocení. Součástí této analýzy bude i následné zhodnocení zjištěných výsledků, odhalení základních kritických bodů v procesu.

Osobně mám více jak šestileté zkušenosti z pozice poskytovatele sociálních služeb, dále jsem v období let 2009-2010 zastával funkci koordinátora procesu plánování rozvoje sociálních služeb Středočeského kraje, od roku 2011 jsem členem pracovní skupiny individuálního projektu Ministerstva práce a sociálních věcí (dále také „MPSV“) „Podpora procesů sociálních služeb“ v rámci aktivity č. 5 „Podpora procesů plánování rozvoje sociálních služeb“ a v roce 2012 jsem spolupracoval na aktualizaci střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb na území Hl. města Prahy. Z tohoto důvodu musím poukázat na možnou osobní zaujatost při hodnocení těchto dvou krajů. Nicméně ani jeden střednědobý plán, na kterých jsem spolupracoval, není předmětem hodnocení, jelikož v době výzkumu nebyl tento dokument platný.

1 CÍLE PRÁCE, VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Cílem této diplomové práce je popsat současný stav střednědobého plánování sociálních služeb na úrovni krajů, které vychází z díkce zákona o sociálních službách. Na základě zjištěných poznatků provedu komparační analýzu krajských plánů, ve které se zaměřím na dvě vybraná kritéria. Prvním jsou formální náležitosti střednědobých plánů, které vycházejí z díkce příslušného zákona. Druhým kritériem je rozpočtová část těchto dokumentů. V další části empirického výzkumu se budu zabývat dotazníkovým šetřením u zástupců krajů, jež zajišťují proces střednědobého plánování a dále u zástupců Ministerstva práce a sociálních věcí.

Cíle

1. Popsat základní metody a východiska komunitního plánování a následně proces střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb na úrovni jednotlivých krajů České republiky.
2. Zjistit a vyhodnotit dotazníkovou metodou postoje krajů (zastoupených koordinátory plánování rozvoje sociálních služeb) k současnému procesu střednědobého plánování sociálních služeb.
3. Zjistit a vyhodnotit postoje MPSV (zastoupených úředníky ministerstva) k současnému procesu střednědobého plánování sociálních služeb.
4. Vytvořit komparační analýzu platných střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb krajů se zaměřením na ekonomickou část.

Výzkumné otázky

- Jaké jsou v současné době trendy ve střednědobém plánování rozvoje sociálních služeb na krajské úrovni?
- Jakým způsobem jsou ve střednědobých plánech sociálních služeb krajů zohledněny a zkoumány potřeby cílových skupin?
- Jaké se nejčastěji využívají strategické a analytické metody pro sestavení krajské strategie sociálních služeb?
- Jakým způsobem je proces střednědobého plánování na krajích zajištěn (existence specializovaného týmu, spolupráce s neziskovým sektorem, externí zajištění apod.)?

- Existuje ve střednědobých plánech krajů finanční analýza nákladů sociálních služeb, popř. reaguje tato analýza na krajem identifikované cíle a opatření?
- Existuje přímá návaznost střednědobých plánů sociálních služeb na proces financování sociálních služeb ze státního rozpočtu?

2 POPIS VEŘEJNĚ-POLITICKÉHO PROBLÉMU

2.1 VYSVĚTLENÍ ZÁKLADNÍHO POJMOSLOVÍ

V souvislosti s komunitním plánováním a plánování sociálních služeb se objevuje mnoho podobných pojmů. Aby nedocházelo k záměnám základního pojmosloví, je nutné si tyto příbuzné pojmy blíže popsat.

Nejčastější propojení komunitního plánování se ve velkých obcích a městech objevovalo ve spojitosti se sociálně-zdravotními službami, v menších obcích např. s rozvojem místní infrastruktury a veřejné vybavenosti či kulturním životem. Obdobně je tomu i nyní, a proto je důležité oddělovat samotnou metodu komunitního plánování od procesu plánování sociálních služeb v souvislosti se zákonem o sociálních službách. Z tohoto důvodu budu oddělovat pojmy *komunitní plánování* od *střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb*. V případě plánů rozvoje (nejen) sociálních služeb zpracovaných na obecní úrovni je v tomto textu používáno spojení „*komunitní plán*“. Volba tohoto označení má v souladu s podstatou **metody komunitního plánování jako nekončícího nebo cyklického procesu** vyjadřovat kontinuitu s dřívějšími procesy plánování rozvoje sociálních služeb na území obcí, zpravidla s rozšířenou působností. Současně je pro volbu tohoto označení důležité také to, že zpracování plánů rozvoje sociálních služeb zpracovávaných není na úrovni obcí povinné ze zákona. Pojem "*střednědobý plán rozvoje sociálních služeb*" ukotvený v zákoně o sociálních službách tak alespoň na obecní úrovni nepředstavuje obligatorní označení strategického dokumentu zpracovaného při plánování rozvoje veřejných služeb. Označení komunitní plán bylo zvoleno také proto, že pro plánování rozvoje veřejných služeb na místní (*rozuměj i obecní*) úrovni jsou významné i další typy služeb než jenom sociální služby, které vymezuje zákon o sociálních službách. Naproti tomu v případě krajů je přímo legislativně ukotvena povinnost zpracovávat "*střednědobé plány rozvoje sociálních služeb*" (více viz kap. 6.4).

Krajský **střednědobý plán rozvoje sociálních služeb** (dále též "krajský plán") tak **představuje primárně strategický materiál odpovídající dikci uvedeného zákona** a v případě krajů by proto označení komunitní plán bylo nepřesné. V rámci těchto dokumentů lze také v mnohem omezenější míře sledovat jiné oblasti než oblast sociálních služeb, navíc při plánování rozvoje sociálních služeb na úrovni kraje nelze využít metody komunitního plánování v plném rozsahu. Mnohem více je v tomto případě potřebné věnovat pozornost různým technickým a správním otázkám (např. problematika spolupráce mezi krajem a obcemi). V neposlední řadě, v případě krajského plánu rozvoje sociálních služeb kontinuitu mezi doposud zpracovanými dokumenty vyjadřuje naopak označení "*střednědobý plán rozvoje sociálních služeb*".

V textu budou používána také spojení "*komunitní plánování sociálních služeb*" a "*střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb*". Obě spojení označují samotné procesy plánování rozvoje veřejných a sociálních služeb, jejichž výstupem jsou právě výše popsané dokumenty. Označení budou používána obdobným způsobem, jako tomu je v případě samotných plánů, tj. "*komunitní plánování*" (též "KPSS") pro procesy plánování na místní úrovni a "*střednědobé plánování*" pro procesy na úrovni krajské.

2.2 POPIS VEŘEJNĚ POLITICKÝCH SOUVISLOSTÍ

„Stojí nás to spoustu času a peněz. Dlouze se debatuje o ničem a potom z té debaty nejsou žádné výsledky. Když se konečně něco napíše a řekne se, že tohle je tedy ten plán, tak se z toho udělá sotva polovina a na zbytek se raději rychle zapomeně a začne se honem dělat nový plán, aby to vypadalo, jako že pořád pěkně pokračujeme.“¹

S přijetím zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění (dále také "zákon o sociálních službách") byl poprvé v České republice legislativně ukotven proces plánování rozvoje sociálních služeb. Přesto tento proces v České republice již existoval dříve a nejčastěji využívanou metodou bylo (je) komunitní plánování. **„Můžeme se také setkat s názvem jako metody plánování se širokým zapojením veřejnosti, popř. rozvojové plánování za účasti veřejnosti.“**[cit. In Rosecký, Oriniaková 2003: 1] Od devadesátých let 20. století bylo komunitní plánování realizováno na různých úrovních veřejné správy a samosprávy. V roce 1998 byl zahájen proces komunitního plánování v Ústí nad Labem. V tomto statutárním městě a v celém ústeckém kraji bylo a je realizováno mnoho projektů, které vycházejí přímo z metody komunitního plánování, ať už se jedná o metodické příručky a příklady dobré praxe, nebo o interaktivní webový portál o sociálních službách (RISK)² či jiné úspěšné projekty organizace, jež realizuje např. Centrum komunitní práce Ústí nad Labem.³

Zákon o sociálních službách nestanovuje, že pro tento proces se využije metoda komunitního plánování, i když z doporučených postupů nebo obsahu výše zmíněného zákona lze usuzovat, že tato metoda je minimálně na krajské úrovni doporučena. S tímto názorem koresponduje např. Rosecký, Oriniaková, kteří uvádějí, že samotná metoda komunitního plánování je aplikovatelná v obecné úrovni na většinu rozvojových aktivit, které se věnují oblasti veřejného života. [srov. Rosecký, Oriniaková 2003: 1-2] Tedy nejen na oblast sociálních nebo veřejných služeb.

---

¹ cit. in KAŽMIERSKI, Tomáš a Petr PELCL. *Projektové a strategické plánování: pro neziskové organizace*. Praha: REC ČR a CpKP, 2003, s. 31

² viz MĚSTO ÚSTÍ NAD LABEM. Katalog sociálně-zdravotních služeb města Ústí nad Labem. *RISK: Regionální informační systém komunitních služeb* [online]. 2007 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.socialni-sluzby-usti.cz/>

³ viz CENTRUM KOMUNITNÍ PRÁCE ÚSTÍ NAD LABEM, poradenská organizace. *Komunitní plánování: web o komunitním plánování* [online]. 2007 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.komunitniplanovani.com/>

V samotném zákoně o sociálních službách se v § 3 hovoří o tom, že plánování rozvoje sociálních služeb je: (...) „výsledek procesu aktivního zjišťování potřeb osob ve stanoveném území a hledání způsobů jejich uspokojování s využitím dostupných zdrojů, jehož obsahem je popis způsobu zpracování plánu a analýza existujících zdrojů a potřeb osob, kterým jsou sociální služby určeny, včetně ekonomického vyhodnocení, strategie zajišťování a rozvoje sociálních služeb, povinnosti zúčastněných subjektů, způsob sledování a vyhodnocování plnění plánu a způsob, jakým lze provést změny v poskytování sociálních služeb.“⁴

Samotná oblast sociálních služeb zasahuje značnou část obyvatelstva a má dopad na ekonomiku celé země. V roce 2010 bylo registrováno necelých 6.000 služeb. V roce 2009 přesahovala celková nákladovost sociálních služeb 26 mld. Kč, což činilo přibližně 0,72 % HDP České republiky. Na celkových nákladech se v roce 2010 podílelo 44,81 % klientů. Oproti tomu se **podíl státního rozpočtu v roce 2010 meziročně snížil o 0,73 % na 0,27 %.** Sociální služby jsou poskytovány více jak 700.000 klientům, tj. cca 7 % populace, současně v těchto službách **pracuje téměř 56.000 pracovníků** (přepočteno na celé úvazky). [srov. MPSV 2011: 2-5] Tyto údaje jsou spíše orientační a dá předpokládat, že sociální služby se dotýkají několika násobně vyššího počtu obyvatel České republiky.

Z tohoto hlediska nelze hovořit o sociálních službách jako o marginální oblasti. V současné době se také předpokládá, že nároky na kapacity sociálních služeb se budou neustále zvyšovat a to nejen z hlediska změny funkcí rodiny, ale i se vzrůstající délkou dožití nebo s existencí negativních externalit moderní západní společnosti či se vzrůstající dluhovou „pastí“ států a občanů.

Střednědobé plánování by mělo snižovat zatížení míry centralizace na řízení a financování sociálních služeb. Tak jak je zákon o sociálních službách postaven, je tento směr zřejmý, nicméně není naplněn v plné míře.

---

⁴ cit. § 3 písm. h) zákona č. 206/2009, Sb., kterým se mění zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Pokud se tedy zamýšlíme nad tím, jak efektivněji řídit síť sociálních služeb, **je nutné si vymežit, zda je vhodnější centrální nebo decentralizovaný způsob řízení.** Oba přístupy mají své pozitivní i negativní aspekty. Pokud se přikloníme k decentralizovanému přístupu, tak pozitivním aspektem je větší míra demokratického způsobu rozhodování, větší podpora principu subsidiarity, větší transparentnost procesu, vyšší uspokojení místních potřeb aj. Negativním hlediskem může být větší časová náročnost, nákladnost celého procesu i personální nároky. Centralizovaný přístup může značně zkrátit proces přerozdělování veřejných prostředků, nemusí se do procesu integrovat další externí subjekty a veřejnost. Nalézt konsenzus mezi aktéry je snazší. Naopak negativním aspektem je, že rozhodování se uskutečňuje „od stolu“, bez bližší znalosti regionálních specifik či potřeb.

V současné době je uplatňován proces, který má prvky decentralizace i centralizace. Toto spojení nejasně vymezuje kompetence mezi jednotlivými úrovněmi obecní, krajské a státní správy či samosprávy. Pokud by mělo dojít k úpravě současné legislativy, je nutné se těmito aspekty podrobně zabývat. Např. nabyde-li účinnost § 101 písm. a) zákona o sociálních službách, kterým se má převést kompetence financování sociálních služeb na kraje (samospráva).⁵ Díky tomu by se pak mohla propojit samosprávná činnost krajů v oblasti plánování a financování, které je v současné době v přenesené působnosti výkonu státní správy krajských úřadů. Kraje by pak měly v rámci samosprávy nejdůležitější nástroj pro tvorbu regionální sítě sociálních služeb. Na druhou stranu, by získaly i větší míru zodpovědnosti nejen za rozdělování veřejných prostředků, ale i za střednědobý plán. Podrobněji je tato oblast financování vysvětlena v kapitole č. 8 „Financování sociálních služeb“.

Hlavní okruhy veřejně-politického problému

1. Nejsou jasně specifikovány kompetence mezi obcemi, kraji a státem, mezi samosprávou a státní správou.
2. Státní rozpočet nezohledňuje (nemusí zohledňovat) potřeby krajů vyjádřené ve střednědobých plánech.

---

⁵ Pozn. autora: toto ustanovení by mělo nabýt účinnosti od 1. 1. 2014.

3. Na konečné výši přiznané dotace konkrétnímu poskytovateli se kraje podílejí formálním hodnocením. O konečné výši dotace rozhoduje samo MPSV. Tato praxe popírá principy subsidiarity v systému rozhodování o přidělení konkrétní dotace.
4. V současné době není vymezena nutná spoluúčast na financování sociálních služeb na jednotlivých úrovních samosprávných celků (kraje, obce) a státu. Nutnost systematického řešení této oblasti se zabývá např. hl. m. Praha. U vybraných druhů sociálních služeb požaduje spolu-podíl městských částí na financování sociálních služeb, aby konkrétního poskytovatele podpořilo v rámci návrhů dotací ze státního rozpočtu. Městská část tímto reálným krokem vyjadřuje podporu sociální službě v regionální síti. Je pouze otázkou, u kterých typů obcí by se mohl tento princip uplatnit, u jakých služeb a v jaké výši. Obdobně postupuje i Zlínský nebo Moravskoslezský kraj.
5. Povinnost střednědobě plánovat mají pouze kraje. MPSV sice má za povinnost plánovat, ale v praxi tak činí pouze formálně.⁶
6. Nedochozí k systematickému přenosu informací mezi jednotlivými úrovněmi samosprávy (horizontálně i vertikálně).

V této práci nehodnotím, jaké typy obcí by měly mít za povinnost střednědobě plánovat. Z vlastní praxe a zkušeností bych se přikláněl k názoru, že by tato povinnost měla být přenesena i na obce s rozšířenou působností (tzv. III. typu). Samotné předávání informací mezi obcemi a kraji je spíše formálního charakteru a neřeší úpravu systému procesu plánování mezi jednotlivými úrovněmi samosprávy.

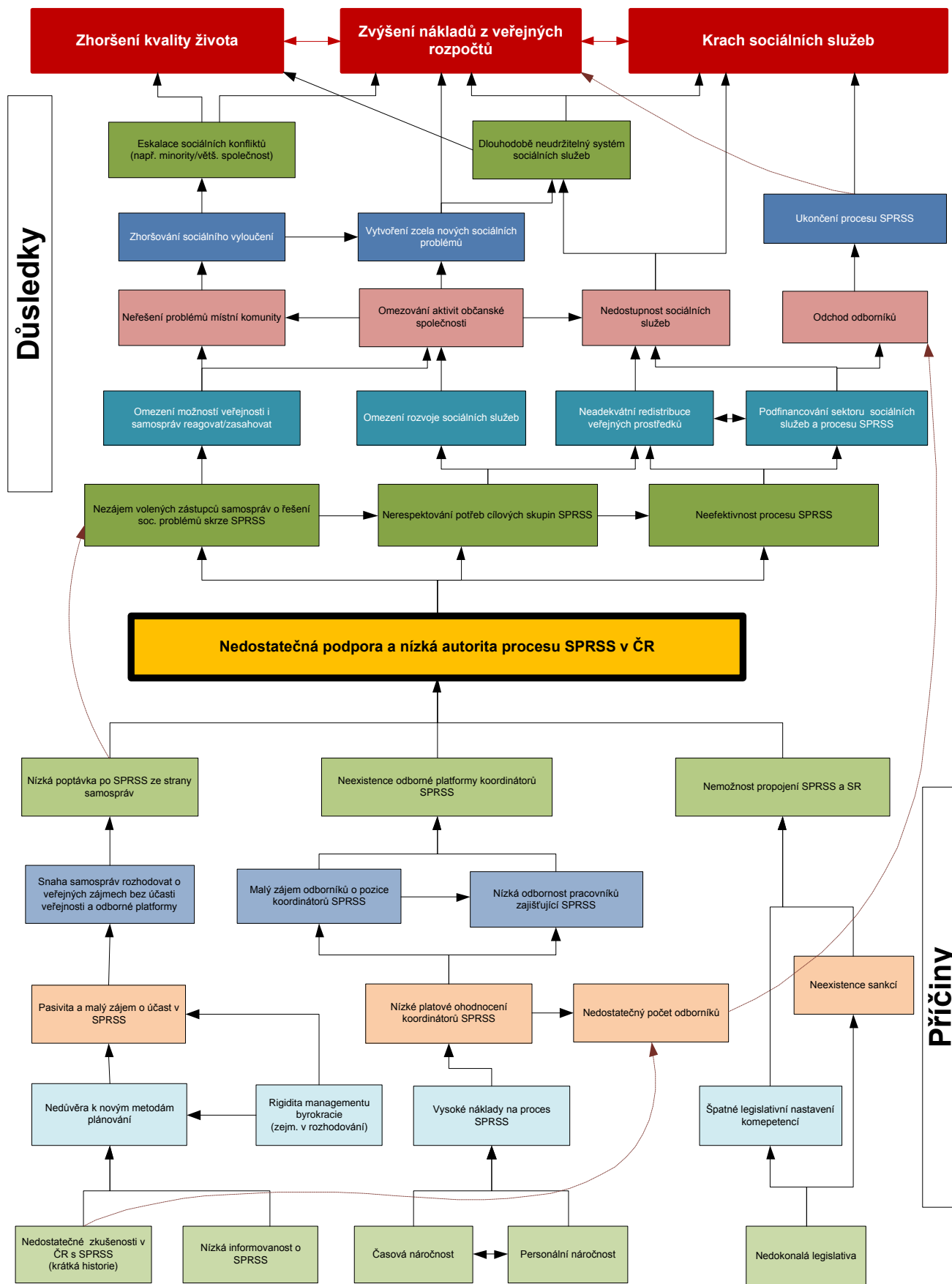
---

⁶ Pozn. autora: V době psaní této práce MPSV připravuje návrh na změnu zákona č. 108/2006 Sb., v oblasti povinnosti MPSV zpracovávat národní plán. Pokud bude návrh přijat, MPSV již nebude muset zpracovávat tento dokument.

Výše uvedené problémy např. reflektuje Macurová, která se ztotožňuje zejména s nejasností struktury střednědobých plánů či nepřesným vymezením kompetencí. [In Kolektiv autorů 2008: 13] V následujícím diagramu (strom problémů) jsou vyznačeny jednotlivé faktory, které tento veřejně politický problém ovlivňují. Celkově je tedy na problém pohlíženo z úhlu procesu plánování sociálních služeb a jeho reálného dopadu na celý systém. Nicméně i na tuto oblast, lze pohlížet i jinou optikou např. z pozice uživatelů nebo poskytovatelů sociálních služeb. Zde by se pak centrální problém definoval odlišně, přesto by se pravděpodobně docházelo k obdobným negativním jevům, které jsou zde vyznačeny.

Diagram 1 Strom veřejně politického problému

Zdroj: Autor, 2012

2.3 POUŽITÉ METODY

V následujícím přehledu uvádím použité metody zkoumání použité při psaní této diplomové práce. Primárním zdrojem pro tuto sub-kapitolu bude Veselý, Nekola: *Analýza a tvorba veřejných politik*.⁷

1. **Analýza dokumentů**, se může zaměřovat na obsah dostupných dokumentů, v tomto případě se jedná o kvalitativní metodu, která je náročnější na čas. Druhým přístupem může být kvantitativní metoda, která zkoumá společné a podstatné znaky většího množství dokumentů:
  - a. **analýza legislativních norem**,
  - b. **analýza již provedených analytických materiálů**,
  - c. **studium odborné literatury, článků, periodik, monografií, diplomových a disertačních prací**,
  - d. **aj.** [srov. Nekola, Veselý 2007: 159-160]

2. **Analýza primárních dat**. Data mohou být získávána z různých zdrojů, ať už se jedná o data sebraná z rozhovorů či písemných materiálů, z pozorování (opakované, probíhající v určitém časovém období a za předem stanovených podmínek), dotazování či dotazníkové šetření. [srov. Nekola, Veselý 2007: 158]

3. **Analýza sekundárních dat**. Jedná se o analýzu dostupných dat, která byla shromážděna za jiným účelem, než za kterým jsou následně využita výzkumníkem. Tato metoda se často využívá při sestavování komunitních plánů zejména v popisných a analytických částech. Data jsou využívána zejména z veřejně dostupných zdrojů, jakými jsou např. Český statistický úřad, oborové výzkumné ústavy, ministerstva, údaje místních samospráv, odborné sociologické a statistické organizace např. CVVM, Eurobarometer aj. [srov. Nekola, Veselý 2007: 159-160]

---

⁷ VESELÝ, Arnošt, Petr NEKOLA. (EDS.). *Analýza a tvorba veřejných politik: přístupy, metody a praxe*. Editor Arnošt Veselý, Martin Nekola. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2007

4. **Dotazníkové šetření** se využívá zejména v případech, kdy chce výzkumník získat kvantitativní data pro statistickou analýzu. [srov. Veselý 2007: 218-220] Pro potřeby této diplomové práce bude využívána metoda CAWI (Computer Assisted Web Interview). Výzkum bude prováděn prostřednictvím internetového dotazování. Přístup do dotazníku bude umožněn předem vybrané skupině odborníků a zástupců úřadů místní správy a samosprávy, tímto se zvýší objektivita výsledků a celková response.
5. **Interview s odborníky.** „Dotazování je vhodný prostředek analýzy zejména tam, kde zkoumaný jev nelze sledovat přímo. Samotné rozhovory se řadí mezi nejčastější metody v rámci policy analysis“.⁸
6. **Strom problémů.** Jedná se o univerzální metodu identifikace, určení priorit a následného převedení do grafické formy. Strom problémů se často využívá v rámci participativních plánovacích metod. Grafické znázornění je rozloženo do ústředního problému, na něj navazují příčiny vzniku a současně z něj vycházejí důsledky [srov. Veselý 2007: 218-220].

Veselý a kol. (2007) uvádí sedm základních kroků:

- a. formulace negativních výroků, které se týkají dané oblasti,
- b. seskupení tvrzení, která se zdají být podobná nebo příbuzná a následné jejich převedení do úrovně obecnosti,
- c. identifikace ústředního problému,
- d. zhodnocení všech ostatních výroků a následně rozdělení do kategorií příčin a důsledků,
- e. uspořádání důsledků a následných efektů včetně určení souvztažnosti,
- f. konečná kontrola celkové logiky stromu. [srov. Veselý 2007: 219]

---

⁸ NEKOLA, M. a VESELÝ, A.. Sběr a analýza dat: Metody procesu analýzy a tvorby politiky. IN VESELÝ, Arnošt, Petr NEKOLA. (EDS.). *Analýza a tvorba veřejných politik: přístupy, metody a praxe*. Editor Arnošt Veselý, Martin Nekola. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2007, Studijní texty, s. 170.

7. **Statistická analýza dat** se používá ke zpracování zejména kvantitativních, ale i kategorizovaných kvalitativních dat nebo k ověřování vztahů mezi proměnnými. Pro potřeby této diplomové práce budou získaná data reprodukována pomocí *popisné analýzy*, doplněné o grafy a tabulky. Vizuální zobrazení číselných informací poskytuje hlubší vhled do problému“ [srov. Veselý 2007: 184].

8. **Vícekritériální hodnocení.** V empirické části diplomové práce budou porovnávány krajské střednědobé plány rozvoje sociálních služeb. Pro tuto analýzu bude využita vícekritériální metoda hodnocení, která se zaměří na dvě hlavní kritéria, jež se následně dělí na dílčí sub-kritéria. Jelikož sub-kritéria mají různou váhu, byla použita *metoda vážení užitečných vlastností*, která je vhodná i tento způsob analýzy. Pro stanovení vah byla zvolena *metoda expertního posouzení*. [srov. Drhová, Veselý 2007: 305] (Více o použitých metodách viz kapitola 10.1.)

3 KONCEPTY KOMUNITY

Pojem komunita je stěžejní pro pochopení metody komunitního plánování. Vnímání komunity nesporně ovlivňuje realizaci komunitního plánování. Tento pojem byl nejprve užíván v souvislosti se sociologií. „Nyní se odehrává definování této oblasti v prostoru samostatného oboru sociální práce, psychologie, dále pak v kontextu globalizace, postmodernizmu. Ne vždy je toto slovo používáno jako podstatné jméno, ale i jako sloveso [srov. Hubík 1999: 128; Burkett 2001: 240].“ K tomuto chápání se přiklání např. Hubík (1999, s. 128), který jej chápe jako indikaci změn a akce. Podobně se k tomuto vyjadřuje Burkett (2001, s. 241), který popisuje komunitu jako neustále se měnící procesy v různě specifických kontextech. Komunita je zde chápána jako subjekt, který je vytvářen vzájemnou komunikací. Nestává se tak prostorem, v němž člověk žije, do kterého vstupuje či jej opouští. Tuto oblast připisuje právě Burkett profesionální komunitní práci, ve které profesionálové kladou značný důraz na vytváření struktur a sítí, které podněcují interakcí lidí.

Vraťme se opět k počáteční definici komunity. Na nejednotu definování komunity poukazuje celá řada odborníků. Jedná se např. o Kellera, který tuto nejednotnost připisuje užívání pojmu komunita od konce 19. století. V tomto období se komunita nejvíce vztahuje k obci či vesnici. Až později se pojem komunita objevuje v kontextu městské aglomerace a nedefinuje pouze místní určení. [srov. Keller 1996: 653]

V souvislosti s migrací a masivním rozvojem urbanizace se pojem komunity začíná vztahovat k rase, národnosti či jinak definované menšině. Na mnoho tvarovost pojmu komunita upozorňuje dále Bell a Newby (1971), kteří našli více než 98 definic pojmu komunita. Keller našel takovýchto definic více než 100. [srov. Keller 1996: 660-661]

Podle Popplea má pojem komunity značnou míru deskriptivity a hodnotícího významu, díky tomu se tak jedná o myšlenkový konstrukt i popis dané lokality [srov. Popple 1995: 86].

Dle Wilmotta existují tři kategorie komunity:

- a) komunita definovaná místem, lokalitou,
- b) komunita zájmů,
- c) komunita složená z osob, které spojuje společný problém.

[srov. Popple, 1995: 85]

Hartl definuje komunitu také v kontextu ekologie, komunity psychické (sdílení psychické vazby) [srov. Hartl 1993: 43].

Keller definuje komunitu jako „(...)sociální útvar charakterizovaný jednak zvláštním typem sociálních vazeb uvnitř, mezi členy, jednak specifickým postavením navenek, v rámci širšího sociálního prostředí.“ [cit. In Keller 1996: 512]

Domnívám se, že v rámci komunity je nutné vnímat i tzv. *sense of community* (pocit sounáležitosti s komunitou), jenž je považován za jeden z hlavních znaků komunity. [srov. Kohoutek 2012]

Bauman k tomuto podotýká: „(...) *pocit komunity, vlastní skupiny, kde je člověk rád, která je jeho pravým domovem a jejíž hranice je třeba uhájit za každou cenu – zrovna jako svůj domov.*“ [cit. In Bauman 1996: 48]

Kdybychom chtěli shrnout jednotlivé definice komunity (i s vědomím nepřesnosti) mohli bychom se přiklonit k takovéto definici:

Komunita je živým prostorem v kontextu trvajících času, kultury, hodnot nebo teritoria, který v sobě zahrnuje relaci vzájemně na sebe působících vtaů, se kterými je jedinec spojen bytím, společnými zájmy či problémy, kulturou, rasou, religiozitou, sexuální orientací či jiným společným znakem. Jedinec se tak může stávat součástí (či identifikovat se) hned několika komunit najednou, a to i v rámci jedné komunity. Komunita je tedy veřejné pole jedinců, které spojuje společná idea, kterou tito jedinci vnímají, identifikují se s ní a případně ji společně řeší [srov. Keller 1996: 5010-511].

Komunitu lze tedy vymežit na základě různých úhlů pohledu. **Nejdůležitějším prvkem ve vymezení komunity spatřuji stmelující prvek, se kterým se osoby v rámci dané komunity ztotožňují.** V souvislosti s řešením problematiky plánování sociálních služeb či obdobné strategické oblasti (životní prostředí, zdravotní politika apod.) nám umožní nalézt i snahu k řešení společného problému. Velmi důležitý aspekt je samotná identifikace občana s širší komunitou kraje.

4 OBECNÉ PRINCIPY DEMOKRACIE A VLÁDNUTÍ

4.1 DEMOKRACIE

„V tomto hříšném a žalostném světě se zkoušely a budou zkoušet mnohé způsoby vlády. Nikdo nepředstírá, že demokracie je dokonalá nebo samospasitelná. Říká se dokonce, že demokracie je nejhorší způsob vlády, s výjimkou všech ostatních způsobů, které jsme vyzkoušeli.“⁹
Sir Winston Leonard Spencer-Churchill, projev v Dolní sněmovně, 11. listopadu 1947

Metoda komunitní plánování vychází z obecného principu demokracie, jelikož se zde uplatňují principy přímé demokracie. Slovo demokracie se skládá z řeckého slova *démos* (tj. lid) a *kratein* (tj. vládá). [srov. Wikipedie 2012a: on line] Počátky demokracie se objevují již ve starověkém Řecku v 6. až 5. století před naším letopočtem u vzniku demokratických obcí. Známé jsou v této době pojetí demokracie podle Platóna či Aristotela.

„Dle pojetí stratifikace demokracie můžeme tuto oblast dělit na:

- a) *přímou demokracii*, ve které má moc vládnout samotný lid, bez volení zastupitelských úřadů;
- b) *reprezentativní (nepřímou) demokracii*, v níž je moc vykonávaná na základě lidem volených zástupců. [srov. Wikipedie 2012a: on line]

Demokracii můžeme také dělit dle možnosti zapojování občanů na:

- a) *participační demokracii*, ve které se co největší množství osob z lidu aktivně podílí na jednotlivých aktech moci resp. rozhodnutích;
- b) *elitní demokracie*, v níž vládne lid díky aktu politických voleb, kde všechna ostatní rozhodování vykonávají zvolené politické elity. [srov. Wikipedie 2012b: on line]

---

⁹ WIKIPEDIA.CS. Winston Churchill. *Wikimedia Foundation, Inc.* [online]. 2013, 4. 3. 2013 [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: http://cs.wikiquote.org/wiki/Winston_Churchill#cite_note-8

Dalším možným dělením demokracie mohou být zájmy, které se uskutečňují v rámci společnosti.

Jedná se např. o:

- a) *neokorporativní demokracii*, jež je založena na vzájemném propojení různých zájmových uskupení ve vzájemné kooperaci se státem;
- b) *pluralitní demokracii*, ve které dochází k vzájemné pluralitní soutěži velkého počtu definovaných skupin, které zastávají partikulární zájmy, a které jsou oddělené od státu.“ [srov. Wikipedia 2012a; Dahl 2001: 29]

V dnešním moderním pojetí je nejvíce využívána forma zastupitelské demokracie, a to v různých variacích. Ať už se jedná o existenci volené vlády, parlamentu, senátu, obecních či krajských zastupitelstev. Na těchto různých úrovních mají tito volení zástupci možnost kontrolovat či přímo ovlivňovat rozhodnutí celku resp. legitimní vlády. Díky tomuto procesu má občan možnost účastnit se na volbě své vlády či být sám volen. Je nutno také zmínit rozdílnosti v reprezentativních demokraciích, např. způsoby voleb v USA, ve Velké Británii či v západní a střední Evropě. „V dnešní moderní společnosti je nutné zastupitelskou demokracii zkoumat i z pohledu masových médií či provázanosti s různými lobbistickými skupinami, globální politikou aj., které mohou mít přímý nebo nepřímý vliv na samotnou volbu zastupitelských elit. Na úlohu médií v provázanosti na různé koncepty vládnutí (viz další kapitola) upozorňuje např. Thompsonova sociální teorie médií či Bovaird (2005), který popisuje stále silnější vliv médií, jako regulátor veřejných věcí.“ [srov. Thompson 2004: 67]

4.2 DELIBERATIVNÍ DEMOKRACIE

„(...) týká se určitého postoje ke společenské kooperaci, konkrétně otevřeného postoje k argumentům, které odkazují jak na požadavky druhých, tak i na mé vlastní. Deliberativním prostředkem je výměna názorů uskutečňovaná v dobré víře – včetně vyjádření účastníků o tom, jak oni sami chápou své vlastní životní zájmy“¹⁰

Pojem deliberativní nebo deliberace vychází z anglosaského slova „*deliberation*“, které označuje promluvu či rokování. Tomuto druhu demokracie se také v angličtině setkáme s označením tzv. upovídáné demokracie. Již z názvu je zřetelné, o jakou oblast demokracie se jedná. Deliberativní demokracie odpovídá na některé nedokonalosti zastupitelské demokracie či liberální demokracie. Zejména se vymezuje vůči klasickému pojetí zastupitelských politických voleb. „Kritika se ozývá k hlavnímu zájmu zastupitelské demokracie a to získat co největší podíl hlasů či preferencí, které následně umožní zvoleným zástupcům možnost na faktickém rozhodování. Koncepty deliberativní demokracie, tak pracují s tím, že politika se stává prostředím pro komunikaci a diskuzi, ve které není rozhodující součet zájmů, jejich sladění nebo konsenzus, ale utváření společného mínění. Deliberativní demokracii pak můžeme rozdělit na dva hlavní proudy. Prvním je radikální postoj, kde těžiště demokratického procesu odráží mimo stát a jeho instituce, tedy v oblasti občanských iniciativ. Druhým úhlem pohledu je liberálně demokratický postoj, který deliberaci popisuje jako motor institucionálního uspořádání společnosti [srov. Znoj 2005: on line].“

Jedním z hlavních představitelů této teorie je Jürgen Habermas, který říká, že v deliberativní demokracii musí být vytvářen prostor uvnitř veřejné sféry pro neformální politickou komunikaci, který je běžně utvářen uvnitř občanské společnosti. [srov. Shapiro, Habermas, Znoj 2002: 85]

Známe i další autory, kteří se deliberativní demokracií zabývají, jedná se např. o: Josepha M. Bessette, Jona Elstera, Davida Helda, Joshu Cohena, Johna Rawlsa, Amy Gutmann, Johna Dryzeka, Rensea Bose, Jamese Fishkina, Dennise Thompsona, Bennya Hjerna, Hala Kocha, Seyla Benhabiba, a Ethana Leiba. [srov. Wikipedia 2012c; on line]

---

¹⁰ SHAPIRO, Ian, Jürgen HABERMAS a Milan ZNOJ. *Teorie demokracie dnes*. Praha: FILOSOFIA, 2002, Morální a politická filosofie, s. 85

„Deliberativní demokracie tedy vytváří prostor, kdy jednotlivá opatření, cíle, legislativní normy aj. jsou přijímány na základě veřejného rokování čili diskuze. Následné uskutečnění daného politického rozhodnutí má svou legitimitu právě na základě takovéto rozpravy. Z logiky věci je zřejmé, že občané dostávají možnost v tomto kontextu vyjadřovat svoji vůli nejen v rámci volebního období svou politickou preferencí, ale dává se jim možnost pro artikulaci konkrétního „přání“, které má možnost projít veřejnou diskuzí. Je jasné, že ne každý občan má možnost jasně artikulovat a obhájit svůj názor ve veřejné diskuzi. Racionálně obhájit svůj konkrétní názor v dané věci je obtížné zejména pokud má politik či úředník informační převahu [srov. Shapiro, Habermas, Znoj 2002: 80-82].

Aby deliberativní demokracie mohla být reálně uvedena v život, musí být politická kultura na vysoké úrovni, stejně tak i politická etika, ale i vysoká společenská angažovanost resp. rozvinutá občanská společnost. Bez těchto důležitých pilířů deliberativní demokracie, se domnívám, že toto pojetí nemůže fungovat. Stejně tak v něm spatřuji další limity, které se odkrývají např. ve zdlouhavém procesu veřejné diskuze či vůbec nastavení podmínek pro takovouto veřejnou rozpravu. Stejně tak nelze opominout značnou finanční náročnost na fungování a udržení takového procesu. Neméně důležitým problémem je, že občané v zastupitelské demokracii nemohou rozhodovat o všem. Např. otázky týkající se bezpečnostních norem státu, jiná bezpečnost či finanční opatření, které je nutné přijmout např. ve zrychleném schvalovacím režimu, či mají vysoké bezpečnostní riziko apod. Z těchto důvodů je tedy nutné nějakým způsobem vyjádřit rozsah spoluúčasti občanů na veřejné rozpravě. Navíc je nutné stanovit, co se bude dít v případě, že se společná dohoda nenalezne.

4.3 STÁT A VLÁDNUTÍ

Prakticky každý politický systém (režim) se odehrává v prostoru státu, tedy územně ohraničeného celku. „*Stát je produktem určitého stupně rozvoje společnosti v oblasti ekonomického, politického a sociálního života, promítajícího se i ve vědomí lidí.*“ [cit. Večeřa 2001: 11]

Samotné slovo stát se odvíjí od státních forem typu starořeckého polis. Dále lze etymologicky odvodit, že pochází z latinského slova status, které značí stav či řád. V rámci každého státu se logicky objevují i problematické oblasti ze sféry uplatňování moci. „Max Weber viděl podíl moci na státním zřízení jako zcela fatální. Moc, která je uplatňována v rámci státu a jejího následného užívání v praxi je nutné posuzovat z pohledu její legality a legitimacy. Různými druhy zneužívání moci v rámci politického systému státu se zabýval např. Popper, který se neztotožňuje s platónským způsobem výkladu moci právě ve vztahu k jejím vykonavatelům, kteří mají být ti nejmoudřejší. Pokud bychom nahlíželi na určitou politickou stranu tak, že se jedná o jedinou nejlepší stranu, tak bychom všechny ostatní a priori zavrhlí, veškerá demokratická opozice by se stala nepřítelem státu, tedy i jejích občanů, a byla by nutně zničena.“ [srov. Popper 1998: 253-4]

Popper v této logice výkladu pokračuje a říká, že vládu, kterou lze z morálních důvodů zcela zavrhnout je diktatura a upozorňuje, že v rámci demokracie je možnost „bez krveprolití“ se zbavit vlády, s níž je společnost obecně nespokojená. Díky tomuto se tak demokracie dostává na velmi tenký led nestability státního zřízení. Svoboda, která se v demokratických systémech uplatňuje jako primární právo člověka, má tendenci destabilizovat řád či uplatňování moci [srov. Popper 1998: 253].

Vládnutí resp. uplatňování a realizace moci v prostředí života občanů je dynamický proces. Potůček např. uvádí, přístup Peterse, podle něhož „(...) základní koncept vládnutí, které ve veřejném sektoru spočívá ve schopnosti kolektivního vytyčování cílů a ve schopnosti ekonomiky a společnosti dosahovat těchto cílů. Takový koncept nutně nemusí být – a stále častěji nebývá – založen na hierarchickém diktátu centrální moci, ale pracuje se schopností transformovat cíle a myšlenky do konkrétních činů. Vládnutí lze utvářet jeho souhrou s jednotlivci a organizacemi působícími v soukromém sektoru a jeho úspěch může silně záviset na této spolupráci.“ [cit. Potůček 2007: 15]

Podíly na samotném vládnutí má nejen soubor členů zastupitelských elit na různých úrovních (až po globální, jakým je např. zastupování v Evropském parlamentu, mezinárodních organizacích typu OSN, NATO, OECD, G 8, OBSE, IMF aj.) má vliv trhu a občanské společnosti. Zde se jedná opět o dynamiku „boje“ (v nepřímém slova smyslu) mezi těmito regulátory – trhu a občanské společnosti – na podílu vládnutí. [srov. Potůček 2007: 17]

V rámci státního uspořádání resp. každého politického systému jsou vytvářeny určité instituce, které zajišťují chod a fungování. V užším smyslu mohou být těmito institucemi stát, kraj a obce včetně jejich byrokratického aparátu a v širším slova smyslu to mohou být i zájmové a odborové organizace, hnutí a občanská sdružení apod.

Nejvyšší význam má samozřejmě stát, ale o jeho úloze se v současnosti vedou značné diskuze. Zejména se jedná o míru zainteresovanosti na plnění veřejných úkolů. V pojetí decentralizace můžeme tyto úkoly předat na nižší samosprávné celky resp. kraje a obce. Pokud se tedy na stát díváme optikou demokratického politického systému, tak je stát nositelem veřejné moci, který usiluje o to, aby byl závislý na občanské společnosti, jež zajistí i jeho kontrolu. „Za hlavní funkce státu jsou tradičně označovány oblasti bezpečnosti, zajištění základních práv a svobod svých občanů, majetkoprávní vztahy, regulace a ovlivňování ekonomiky, péče o zdraví a sociální servis, popř. kulturní a vzdělávací funkce. Jedná se tedy o základní, trvalé a celospolečenské funkce. K zajišťování těchto funkcí využívá stát zejména ekonomické, mocenské, ideologické a právní nástroje [srov. Potůček 2007: 16].“ V souvislosti s výše zmíněnými funkcemi a nástroji je nutné zdůraznit, že ke každé pravomoci musíme přiřadit jeho jasného nositele včetně jeho odpovědnosti za realizaci. [Hendrych 2010 in Potůček 2010: 121-122]

Velmi důležitou roli v rámci státu mají, uzemní samosprávy, kterým je dnes přiznávána stále větší autonomie. Samosprávy tak mohou vydávat právní akty, například ve formě vyhlášek, mohou zakládat a zřizovat právnické osoby nebo uzavírat smlouvy. Stát má pouze zajistit právní prostředí (legislativa) a dozor nad výkonem těchto svěřených práv. [Hoós, Jenei, Vass, 2010 in Potůček 2010: 123]

4.4 OBČANSKÝ SEKTOR A ORGANIZACE OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI

Občanský sektor (jinak také občanská společnost) je nedílným a velmi nezbytným článkem (nejen) v procesu obecního nebo krajského plánování veřejných služeb. Například mnoho sociálních služeb (zejména služby sociální prevence) zajišťují právě organizace občanského sektoru.

Občanský sektor můžeme vnímat šířeji, jako prostor, kde jsou realizovány určité místní potřeby občanů a nemusí být nutně formalizované. Lze jej také **vnímat úžeji** jako formalizované organizace, které tyto potřeby saturují. Uspokojování těchto potřeb lze vtělit do naplňování veřejného zájmu.

Důvodem pro vznik organizací občanské společnosti může být např. předpoklad, kdy trh již nezvládá svou funkci a nedostatečně zabezpečuje veřejné statky. „Podle Weisbroda (1977) budou častěji organizace občanské společnosti vznikat v heterogenních společnostech nežli v homogenních. Lidé tak začínají vytvářet služby, které jim trh nebo stát nemůže poskytnout. Oproti tomu Estelle James (1987) poukazuje na přítomnost „sociálních podnikatelů“, kteří jsou motivováni saturovat potřeby občanů. Častým příkladem jsou církevní organizace, které se snaží uspokojovat potřeby občanů zejména v oblasti sociální, zdravotní a výchovné.“ [srov. Frič, Bútora *in* Potůček 2010: 162-3]

Další oblastí je **situace, kdy neziskový sektor vystupuje do sociálního státu jako reziduální kategorie.** Tato oblast je spojována s postupnou industrializací, kdy byla postupně redukována funkce rodiny a díky tomu vznikaly nové sociální skupiny (senioři, zdravotně postižení, nemocní apod.), kterým přirozeně začínají pomáhat jiné než státní organizace. Stát tak de facto není schopen nebo nemá dostatečně rozvinuté své funkce a činnosti, které by zajišťovaly péči o tyto sociální skupiny. **Teorie vzájemné závislosti oproti předešlým identifikuje vzájemnou potřebnost mezi státem a občanskými organizacemi.** Vznik těchto organizací nezapříčinil stát nebo trh. [srov. Frič, Bútora *in* Potůček 2010: 163-4] Oba sektory se tak snaží vzájemně kompenzovat své nedostatky. Zde je nutné zmínit i aktivitu občanského sektoru, která často předchází státem identifikované sociální problémy. Zkušenosti nebo poznatky z občanského sektoru jsou potřebnými právě pro stát. Ten často i pod tlakem občanské společnosti vytváří politiku, která se konkrétní oblastí zabývá. Problematickou oblastí je zejména finanční závislost organizací občanské společnosti na státu. Občanský sektor současně není schopen řešit rozsáhlé, národní či nadnárodní problémy. Zde občanský sektor do určité míry selhává sám [srov. Potůček 2010: 164].

Funkce občanské společnosti

[následující dělení bod 1-4, srov. Krebs 2007: 35-37]

1. Ochranná funkce

Občanská společnost se vyznačuje zejména politickou nezávislostí. Díky této nezávislosti získává občanská společnost možnost ochrany celé společnosti před mocí státu, která i na základě historických zkušeností měla (někde i stále má) expanzivní charakter, a může být ve svém důsledku zneužita v neprospěch občanů. V rámci reprezentativní demokracie a jejích volebních cyklů lze také identifikovat značný prostor pro upozorňování na různé aktuální problémy, které daná vláda nechce nebo neumí řešit.

2. Legitimizační funkce

V zastupitelské demokracii získává vláda svou moc na základě delegování moci občanů. Občané tak vyjadřují svoji důvěru a přání. Legitimita vlády závisí na důvěře společnosti. V případě nesouhlasu a ztráty důvěry hraje občanská společnost velmi silnou roli v možné nenásilné výměně vlády. Vláda tak musí sledovat a vyhodnocovat veřejné mínění, které se mění na základě učiněných kroků vlády. Ty nejdůležitější prosby, artikulované požadavky mají být reflektovány, posuzovány a realizovány (alespoň částečně) místní vládou. Občanská společnost tak legitimizuje jednání vlády.

3. Participační funkce

Participační funkce je jednou z nejdůležitějších funkcí občanské společnosti. Díky participaci a tlaku na změnu daného chování vlády se agreguje uvnitř občanské společnosti značný zdroj zkušeností, informací, názorů, které mohou zajistit vyšší kvalitu demokratického systému. Jelikož v rámci občanské společnosti existují různé druhy zájmových hnutí, na která mohou aktuálně (dříve než političtí zástupci) upozorňovat a snažit se ukazovat na možnosti jejich řešení.

„Naplnění principu participace je postupným, dlouhodobějším procesem, který lze ve zkratce nazvat jako přechod od člověka jako objektu převážně sociální politiky k člověku jako plnoprávnému, odpovědnému a respektovanému subjektu.“ [cit. Krebs 2007: 36]

4. Integrovaná funkce

Občanská společnost resp. občané by měli mít pocit (a nejen to), že jejich názory a podněty se někdo zabývá, že jsou vyslyšeni. V rámci prosazování těchto názorů dochází k vzájemnému sdružování a spolupráci. Občanská společnost se tak stává prostorem pro sdílení stejných (či podobných) hodnot a cílů. *„Můžeme to formulovat i tak, že pokud občané sledují a prosazují své zájmy, sociologicky významná není pouze informace, jaké zájmy sledují, ale také že je sledují společně.“* [cit. Müller 2008: 94-95]

Jiné dělení uvádí např. Salamon (1999), který definuje 5 základních funkcí občanského sektoru ve společnosti. První je **„servisní funkce“**, která v sobě zahrnuje poskytování spektra služeb, které např. podnikatelský sektor nezajišťuje z důvodu nedostatečné rentability. Nejčastěji se zde jedná o poskytování zdravotních a sociálních služeb, popř. vzdělávání a různé druhy poradenských služeb. Druhou funkcí je **„inovace“**, kterou přináší občanský sektor u řešení nových situací. Občanský sektor často zkouší různé přístupy a techniky, jak určité problémy ve společnosti řešit. Současně se zde může jednat i o identifikaci zcela nového sociálního problému, který státní aparát zatím neobjevil. Funkce **„ochrany práv a sociální změny“**, je třetí oblastí. V této sféře se očekává, že občanský sektor zajistí dostatečnou ochranu před státem, majoritními skupinami či soukromými společnostmi, ale také i před individuálním narušením pořádku. Občanský sektor také poskytuje svým členům prostor pro **„expresivní a školicí“** zájmy. Ty se mohou opírat jak o náboženské, tak i etnické, kulturní, ideologické, globální, regionální i lokální zájmy. Poslední funkcí je **„komunitní a demokratizační funkce“**. Občanský sektor tak pomáhá budovat sociální kapitál, kdy občanům dává možnost posílit smysl pro solidaritu a komunitu. Organizace v tomto sektoru podněcují občany k participaci na tvorbě veřejné politiky, současně také kontrolují procesy rozhodování na různých samosprávných či správních úrovních. [srov. Potůček 2010: 168-169]

Organizace občanské společnosti se tak stávají součástí občanského sektoru. I samotné chápání občanské společnosti bylo vnímáno odlišně např. v antice, kdy měl pojem občanské společnosti obsahově politický význam. „*Stejně tak i v úvahách představitelů teorie společenské smlouvy T. Hobbese a J. Locka je občanská společnost totožná s politickou společností, v níž společenská smlouva zakládala politická práva (svobodné a rovné postavení občanů).*“ [cit. Večeřa 2001: 13] Pokud se na občanskou společnost podíváme optikou moderního chápání 20. a 21. století, tak nabývá zcela jiného úhlu pohledu. Občanská společnost svobodně vyjadřuje vlastní názory, není laxní k politickým rozhodnutím, je tvořena různými typy sdružení, hnutími. Díky aktivnímu životu občanské společnosti řeší (nebo je nucena řešit) společnost jako celek, zároveň i aktuální a palčivé problémy státu, jelikož občanská společnost díky své aktivitě má přímý dopad na prováděnou politiku vlády a státních úřadů, ale dotýká se i trhu a ekonomiky, globálních vztahů mezi jednotlivými státy.

Občanský sektor stejně jako společnost se realizuje v nějakém místě a čase. Zahrnuje v sobě celou řadu různých vznikajících, zanikajících a trvajících vztahů. Tyto vztahy se odehrávají zejména mezi úrovní veřejné a soukromé sféry [srov. Müller 2008: 83]. Mnohotvárnost tohoto sektoru můžeme nalézt v jeho formách. **Organizace, které realizují své aktivity v rámci občanského sektoru, se často odlišují nejen svým posláním, ale formalizovanou nebo neformalizovanou povahou, právní formou zřízení, velikostí nebo svou působností** (sousedské organizace, regionální, národní nebo i nadnárodní) [srov. Potůček 2010: 165; Müller 2008: 83]. Důležitým aspektem je způsob financování. **Organizace občanského sektoru** (označované jako OOS) mohou zajišťovat své finance výběrem od drobných dárců nebo svých členů, výběrem úhrad za své služby, popř. využívají státní a jiné fondy. Jelikož v českém prostředí zatím není dostatečně legislativně upraven tento prostor, setkáváme se s mnoha variantami např. právní formy: zájmové sdružení, nadace a nadační fond, obecně prospěšná společnost, příspěvková organizace, sdružení (svaz, spolek, klub aj.), zájmové sdružení právnických osob, občanské sdružení, mezinárodní organizace a sdružení aj. Do určité míry toto upraví nový občanský zákoník ¹¹. Dnes se také můžeme setkat se zástupnými pojmy pro občanskou společnost, jedná se např. o společenskou či politickou angažovanost. Samotnou míru angažovanosti občanů lze porovnávat na základě rozvinutosti demokratického systému daného státu.

---

¹¹ od 1. 1. 2014 zákon č. 89/2012 občanský zákoník

5 PARTICIPACE

Participace pochází z latinského slova „*partem capere*“. Tento výraz lze přeložit jako mít podíl na něčem nebo účastnit se něčeho. Ve filozofickém pojetí participaci vysvětloval Platón jako vztah jsoucna a idejí (dobra), kdy jsoucno je dobré, když se participuje na ideji dobra.¹²

Participaci lze vnímat z hlediska normativního nebo deskriptivního. Při normativním přístupu se ptáme, kolik participace bude demokracie potřebovat k tomu, aby fungovala dobře. Ve druhém úhlu pohledu se zaměříme na popis jednotlivých podob participace, popř. jejich mechanismů, bez toho, aniž bychom hodnotili jednotlivé výsledky. [Čermák, Vobecká 2011: 39]

V současné době vnímáme participaci zejména ve vztahu k podílu občanů na veřejném nebo politickém životě. Participace občana je hlavně vyjádřena možností volit politické zástupce, ať už na úrovni místní, krajské, státní úrovni nebo v rámci Evropské Unie. Legitimita politických zástupců se odvíjí od občanské podpory, kterou volič vyjádří hlasem ve volbách. Tento způsob spoluúčasti občana na veřejném životě je nejčastější formou, která nevyžaduje od osoby dlouhodobou spolupráci, jelikož se jedná o jednorázový a institucionalizovaný akt, který se řídí jasnými regulami. [více viz kap. 4.3]

V pojetí participace se občan dostává do dvojí role. Z pohledu individuálního volebního aktu se stává občan zdrojem politické legitimacy a z druhého úhlu pohledu je objektem veřejné moci, kdy na něj dopadají (přímo/nepřímo) politická rozhodnutí formou zákonů, předpisů a nařízení. „McClosky definuje politickou participaci jako dobrovolnou aktivitu, jímž se občané podílejí na volbě a výběru vládnoucích představitelů. Současně také uvádí, že občanská participace bojuje proti tyranii a je prostředkem pro rozvoj kolektivní moudrosti.“ [srov. McClosky 1968: on line]

Podíl účasti občana na veřejném životě se neodehrává pouze na výše uvedené formalizované úrovni. Možností je velmi mnoho. Může se jednat o nátlakové akce formou stávek nebo protestních pochodů, účast na petičních akcích, politické diskuze či semináře nebo také účast v komisích a radách politických nebo veřejných subjektů. V posledních pěti až deseti letech se rozvíjejí i moderní možnosti participace skrze aktivity na sociálních sítích, psaní osobních blogů či tvorba webových stránek.

---

¹² WIKIPEDIA.CS. *Participace* [online]. 2011 [cit. 2012-08-02]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Participace>

Tyto interaktivní moderní prostředky mohou rychleji reagovat na aktuální potřeby veřejnosti, politické dění a současně lze lépe zacílit na konkrétní komunitu popř. zapojit občany i z jiných zemí světa. Těmto novým fenoménům se v současné době více přikládá politická váha, což lze ukázat např. při volbě amerického prezidenta Baracka Obamy v USA. Facebook, Twitter, YouTube nebo blogy mají v současné době velký vliv na politické dění. Nicméně důležitým rysem této participace je vzrůstající vliv na politické rozhodování.

5.1 PARTNERSTVÍ

Partnerství je určitou formou participace, kdy občan nebo více či méně formalizované uskupení občanů nebo právnických osob se dlouhodoběji zapojují do činnosti veřejné správy. „De Rynck definuje partnerství jako školu jednotlivých procesů nebo fenoménu, které probíhají mezi organizacemi od jednoduchých až po *ad hoc* konzultací přes tradiční neo-korporační spolupráci až po dlouhodobou a stabilní výměnu mezi-organizačních zdrojů v osvědčené a strukturované organizaci.“[srov. Čermák, Vobecká 2001: 38] Do těchto druhů skupin partnerství můžeme zahrnovat např. skupiny v rámci procesu komunitního plánování nebo místní akční skupiny (MAS). Při každém hodnocení efektivnosti takového partnerství na lokální úrovni je nutné vnímat soubor specifických zdrojů.

Jedná se zejména o:

- ↳ **Účel partnerství** – bylo stanoveno konkrétně, před nebo při realizaci partnerství?
- ↳ **Způsob zapojení občanů a veřejného prostoru** – jsou setkávání formalizována, mají pravidla pro možnost účasti nových subjektů, jsou pravidla uplatňována v praxi?
- ↳ **Míra zapojení místní komunity** – jak velká skupina se aktivně zapojuje, jaké zájmy reprezentují, mohou se zapojit další skupiny i v průběhu realizace partnerství?
- ↳ **Podpora politických zástupců** – existuje reálná podpora nebo je formalizována, účastní se političtí zástupci aktivně na realizaci činností, jsou vyčleněny veřejné zdroje, je minimalizován paternalistický přístup politických zástupců při řešení problémů místní komunity?
- ↳ **Adekvátní reakce na vstupy** – jsou dostatečně zohledňovány místní potřeby, jsou zavedeny procesy, které systematicky pracují s potřebami?

↳ **Realizace výstupů nebo dohody** – jsou výstupy měřitelné, jsou vyčleněny dostatečné veřejné zdroje na realizaci předmětu dohody, je nastavena zpětná kontrola, existují sankce za nesplnění dohody?

Partnerství, ale nemusí vznikat pouze na úrovni občan a obec, ale v současné době vznikají i partnerství mezi jednotlivými obcemi, ale i mezi obcemi a kraji či kraji a státem, i když tyto vyšší úrovně partnerství nejsou v současné době dostatečně a efektivně využívány.

Jak bylo uvedeno výše, existuje mnoho forem spolupráce, participace či partnerství, která se opírají o mezinárodní úmluvy nebo český právní řád. Formy spolupráce mohou být různé. Například se jedná o partnerství mezi obcemi, které vychází zejména ze zákona o obcích (viz §§ 46-55) a Evropské charty místní samosprávy. Partnerství či spolupráce může mít formalizovanou podobu vtělenou do smluv či jiných právních aktů.¹³

---

¹³ Pozn.: Následující dělení se opírá o členění, viz ILLNER, Michal, s. 18-35 in ČERMÁK, Daniel a Jana VOBECKÁ. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2011, 181 s. Studie (Sociologické nakladatelství), sv. 74.

Zákon o obcích nebo související legislativní normy také umožňují jiné formy partnerství mezi obcemi a dalšími subjekty.

Jedná se zejména o:

[následující dělení 1-6 srov. Čermák, Vobecká 2011: 20-23]:

1. **Zájmová sdružení právnických osob** - partnerství obcí na základě občanského zákoníku (viz § 20, písm. f-j, zákona č. 40/1960 Sb.)¹⁴. Spolupráce může být uzavřena nejen mezi obcemi, ale i dalšími podnikatelskými či nepodnikatelskými subjekty.
2. **Public Private Partnership** (PPP projekty) – partnerství mezi obcemi a soukromými podnikatelskými subjekty na základě zákona o veřejných zakázkách a koncesního zákona. Toto partnerství vzniká zejména za účelem výstavby, zřizování nebo provozování veřejné infrastruktury či veřejných služeb. Podnikatelský či neziskový sektor (dodavatel) vybuduje nebo provozuje po určitou dobu předmět smlouvy (např. nemocnice, veřejná komunikace), ze které získává zisk od uživatelů. Veřejný zadavatel (obec, kraj, stát) tak de facto získá investiční prostředky na výstavbu a současně si ponechává právo kontroly po dobu, kdy je majetek spravován dodavatelem. Tento model je využíván zejména v západní Evropě.
3. **Partnerství mezi obcemi a subjekty různého typu v rámci místních akčních skupin (MAS)** – jedná se o společenství subjektů např. neziskové organizace, podnikatelské sféry, obcí a svazku obcí. MAS musí vytvářet ucelené geografické území s celkovým počtem obyvatel od 10.000 do 100.000. Jedná se zejména o obce menšího typu, kdy jednotlivá města a obce nemají vyšší počet obyvatel než 25.000 osob s populační hustotou do 150.000 obyvatel na km².
4. **Místní agenda 21** (MA 21) – tato spolupráce je založena na místní iniciativě zejména na základě rozhodnutí zastupitelstva a zabývá se trvale udržitelným rozvojem, zlepšováním kvality života, řešením místních problémů apod. Místní agendu zaštiťují političtí představitelé, kteří jmenují jednoho či více členů, kteří mají agendu na starosti a současně ustanoví příslušnou komisi.
5. **Zdravá města** (Národní síť Zdravých měst ČR) je asociací místních samospráv, které realizují principy participativního rozhodování místních občanů, dále se zabývají principy udržitelného rozvoje a podporují zdravý životní styl.

---

¹⁴ Pozn. autora: tento odstavec odkazuje na současně platnou normu. Od 1. ledna 2014 nabude účinnosti nový občanský zákoník č. 89/2012. Text nezohledňuje tyto změny.

6. **Proces komunitního plánování** – jedná se o nejméně formalizovaný participační proces. Komunitní plánování je zde vnímáno jako užitá metoda participace. Na úrovni obcí se zejména jedná o řešení místních problémů (infrastruktura, veřejné služby, investiční akce obce apod.), na úrovni krajů se jedná o proces plánování rozvoje sociálních služeb, kde doporučenou metodou je komunitní plánování.

6 KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ A TVORBA STRATEGIE

V této části budeme pojem komunitního plánování vnímat spíše jako označení procesu a nikoli jako metodu strategického plánování, což souvisí zejména s historickými konsekvencemi. Zejména na obecní úrovni se užívá pojem komunitního plánování jako označení pro samotný proces, ale i pro metodu. Z metodologického hlediska je nutné tyto pojmy odlišovat.

Plánování regionálního charakteru můžeme datovat do období starověkého Řecka či Říma. Např. otcem městského plánování byl nazýván Hippodamus (407 př. n. l.). Všechny tyto aktivity se vztahovaly k místnímu rozvoji městské zástavby. Dalo by se říci, že rozvoj městského urbanismu dává mj. jeden ze základních kamenů pro strategické plánování místní komunity. V rámci lidské historie můžeme takové příklady nalézat např. při obnově Bruselu, který byl značně poničen v roce 1695. Přeměna města byla velmi rozsáhlá a guvernér Max Emanuel svůj architektonický plán ponechal k veřejné oponentuře místním obyvatelům, tak i obecním úřadům. Právě v těchto příkladech lze spatřovat, jak se místní členové komunity podíleli na rozvoji místní lokality.¹⁵

Pokud bychom chtěli hovořit o počátcích komunitního plánování v pravém slova smyslu, je nejčastěji skloňován příklad Velké Británie, která započala systematicky rozvíjet komunitní plánování v souvislosti s reformami veřejné správy. Hlavní prvky komunitního plánování ve Velké Británii byly převzaty i do metodik v České republice [viz MOLSA 2002: on line]. V prvopočátcích se komunitní plánování vztahovalo zpravidla k rozvoji menších měst a s postupnou urbanizací. Dnes se ve Velké Británii procesem komunitního plánování rozvíjejí oblasti ochrany životního prostředí, následky živelných katastrof, rozvoj místního průmyslu, plánování vzniku nových městských čtvrtí, obnova venkova a vylidněných částí obce, rozvoj neziskového sektoru aj. [srov. NWA 2010: on line; Wates 2000: s. 53]

---

¹⁵ WIKIPEDIA.EN. Urban planning. *Wikimedia Foundation, Inc.* [online]. 2012(Neuvedeno) [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Urban_planning

Britská vláda také připravila v roce 2011 nový postup, jak decentralizovat rozhodování o veřejných službách na nižší úrovni místní samosprávy. Přijala tak nový zákon v rámci tzv. velké společenské agendy (The Big Society Agenda 2011), který se zabývá novou úpravou práv a povinností občanských společností a neziskového sektoru vůči místním vládám a úřadům. Cílem nového zákona (The Localism Act) je zejména zrušení regionální úrovně komunitního plánování a přesun těchto pravomocí na nižší samosprávné celky [více viz UK 2011: on line]. Druhou oblastí je vznik nových „sousedských plánů“ (Neighbourhood Plan), které budou navazovat na výše uvedenou změnu. [srov. DCLG 2011: 12] Všechny tyto úpravy mají přinést místním samosprávám větší pravomoci při přerozdělování veřejných prostředků z centrální úrovně, jež budou konkrétněji reagovat na místní potřeby. Dokladem důležitosti celého procesu můžeme spatřovat i v tom, že v rámci britské vlády je vytvořeno samostatné ministerstvo, které se touto oblastí zabývá. Tuto agendu má na starosti Eric Pickles, tajemník státu pro oblast partnerství a místní samosprávu. [více viz GOV.UK 2013: on line]

Dlouhou historii v komunitním plánování má i Nizozemí, které tento proces zavádí od 70. let 20. století. Zde mají úřady místní správy povinnost zjišťovat názory veřejnosti za používání metod komunitního plánování. Tato oblast se zde začínala intenzivně řešit zejména v souvislosti s migrací a integrací přistěhovalců. [srov. Schuringa et al. 2004: 3-4]

Komunitní rozvoj v Nizozemí staví na principech:

- a) **Komunitní akce**, která má za účel mobilizovat členy místní komunity a přimět je k identifikaci jejich problému a k nalézání různých způsobů řešení.
- b) **Kooperace**, jež má zajišťovat podporu v rámci veřejných setkání, pracovních skupin a v prostoru mezi místními úřady a občanskými iniciativami.
- c) **Partnerství**, které má za cíl vytvoření prostoru pro vzájemný dialog při řešení společných problémů.
- d) **Interkulturní dialog**, jenž se snaží o osvětu dané minoritní skupiny, tak i mezi členy majority. [srov. Schuringa et al. 2004: 5]

První zmínky o zavádění dílčích technik strategického plánování v České republice můžeme spatřovat již od 80. let 20. století. Tehdejší Federální ministerstvo sociálních věcí chtělo zavádět normativy vybavenosti sociálních služeb. Tento návrh byl nakonec zavrhnut, jelikož zde existovala oprávněná obava z toho, že tyto normativy nebudou odrážet místní potřeby. V roce 1998 bylo komunitní plánování zahájeno pilotním projektem v Ústí nad Labem a o rok později začalo MPSV podporovat zavádění procesu komunitního plánování i na národní úrovni, přičemž vycházelo zejména z britských zkušeností. [srov. Macurová in Kolektiv autorů 2008 2008: 15]

Úlehla v této souvislosti uvádí důležité konsekvence, např. snahu vlády zapojovat do rozhodovacího procesu co největší množství osob místní komunity, značný rozvoj neziskového sektoru, který stále intenzivněji zabezpečoval veřejné sociálně zdravotní služby a v neposlední řadě otevírání trhu se sociálními službami. [srov. Vasková, Úlehla et al. 2001: 8-9]

V letech 2000 současně MPSV zahájilo britsko-český projekt „Podpora MPSV při reformě sociálních služeb“, kdy část tohoto projektu byla zaměřena právě na oblast komunitního plánování.“ V návaznosti na výše zmíněném se začal proces komunitního plánování rozšiřovat po celé republice, a to zejména na úrovni obcí různého stupně. [srov. Kolektiv autorů 2008: 11] Změnou byla pak dlouho připravovaná legislativní reforma celého systému v souvislosti s přijetím zákona o sociálních službách.

Při přípravě tohoto zákona se počítalo, že povinnost komunitně plánovat budou mít i obce. Tento bod byl nakonec vypuštěn, což je v současnosti zdrojem mnohých problémů. [srov. Kolektiv autorů 2008: 10]

V současné době je vyvíjena snaha, aby proces střednědobého plánování skrze metodu komunitního plánování byl aplikován ve všech krajích. Hlavní rozdíl mezi komunitním plánováním ve Velké Británii v tomto období a mezi Českou republikou nyní, je zejména v tom, že vyhodnocování komunitních plánů je v první jmenované zemi sledováno vládou, která v některých případech i aktivně zasahuje. „Ve Velké Británii se samozřejmě komunitně neplánují pouze sociální služby, které jsou často propojovány se zdravotními, ale místní administrativy plánují i oblast bydlení (Local Delivery Plans) a další.“ [srov. Wikipedia 2012d: on line]

Komunitní plánování či jiné participační metody mají důležitou přidanou hodnotu. Hlavním přínosem pro místní komunitu zejména na úrovni obcí je hledisko upevnování sounáležitosti a vytváření partnerských koalic, které mají pozitivní vliv nejen na rozvoj komunity, ale také na politickou kulturu, která do procesu rozhodování ve věcech veřejných, otevírá značný prostor pro vzájemnou komunikaci a vyjasňování cílů, kterých chce komunita dosáhnout, ale také částečně přesouvá odpovědnost za přijatá rozhodnutí směrem k občanům. [Kolektiv autorů 2008: 8] Současně místní politická reprezentace dává jasný impuls veřejnosti, kterou vnímá jako partnera a rozhodnutí, která ovlivňují místní život, jsou transparentní a založena na vzájemném konsenzu mezi zastupitelskou samosprávou a veřejností.

Mezi další neocenitelné aspekty zapojování veřejnosti patří:

- ↳ transparentnost procesu má vliv na výdaje místní samosprávy směrem tam, kde je to potřeba,
- ↳ šetření veřejných prostředků,
- ↳ identifikace místních potřeb a specifík,
- ↳ vytváření vzájemného dialogu mezi samosprávou a veřejností,
- ↳ zmírnění kritiky veřejnosti při rozhodování politických zástupců,
- ↳ aktivizace místního veřejného kapitálu,
- ↳ získávání zpětné vazby od občanů,
- ↳ řešení aktuálních problémů.

Nicméně i tento proces má svá negativa, která je nutné reflektovat. Čas, který je vynaložen při přijímání rozhodování o věcech veřejných, je značně prodloužen, než se získá obecný konsenzus. Místní samospráva musí předem počítat s veřejnými výdaji. „Pozitivní efekty se často objevují v delším časovém horizontu. Zapojení veřejnosti může vytvářet značné třecí plochy mezi jednotlivými koalicemi a názorovými platformami. V rámci tohoto procesu je nutné počítat i s odborným vedením, jelikož absence tohoto aspektu může vést i k negativním konsekvencím či nulovým výsledkům.“[srov. Rosecký, Oriniaková 2003: 4]

6.1 PRINCIPY METODY KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ

V této kapitole budeme vnímat komunitní plánování spíše jako metodu, která má své podmíněnosti, principy a fáze. Dělení, které jsem zde použil, patří mezi nejčastěji užívané, i když se mohou objevovat i další přístupy. Můžeme se setkat s kratším nebo i širším výčtem. Přesto lze následující principy chápat jako obecně platné a užívané.

Hlavními paradigmaty metody komunitního plánování jsou:

- a) zapojení širokého okruhu osob do tvorby komunitního plánu,
- b) důraz na vyjednávání a zplnomocňování veřejnosti ke kontrole postupu plánování, rozhodování a uskutečňování vytyčených priorit,
- c) „princip partnerství a rovnosti mezi zúčastněnými aktéry,
- d) pravidlo nediskriminace a právo na svůj názor,
- e) princip „vše je veřejné“,
- f) princip cyklického opakování,
- g) princip dosažitelnosti a měřitelnosti.“ [Kolektiv autorů 2008: 17]

V rámci této diplomové práce se nebudu podrobně zabývat jednotlivými principy komunitního plánování, i když vnímám důležitost této oblasti. Spíše zde v krátkosti zmíním jednotlivé důležité aspekty. Samotné komunitní plánování staví na základech legitimacy všech zúčastněných aktérů se vyjadřovat ke všem bodům projednávání, i bez jasného mandátu či pověření a zejména mít možnost vyjadřovat své názory za sebe samotného. Role zadavatele musí zajistit rovnost všech hlasů v rámci jednání a schvalování. Díky ní může výsledný komunitní plán získat obecnou podporu a snahu všech zúčastněných jej realizovat.

V rámci procesu komunitního plánování je nutné vytvářet různé druhy analytických podkladů, které popisují daný stav věcí. Výsledky těchto analýz je nutné chápat jako podpůrnou techniku, nikoli však „samo-spásnou“ a „vše-řešící“.

Výsledný komunitní plán je nejen strategickým plánem daného území, kterým se zavazuje zejména zadavatel (místní samospráva), ale má být výsledkem demokratického procesu a všeobecného odsouhlasení všech cílů, priorit i způsobů naplňování. Přednost před poměrným hlasováním má mít konsensus všech, kterých se to týká.

Jelikož se metoda komunitního plánování zabývá věcmi veřejnými, tak všechny dokumenty, zápisy, analytické podklady mají být veřejně přístupné. Často se stává, že proces komunitního plánování je kvalitně zpřístupněn na webových stránkách, ale zapomíná se na jiné druhy komunikace zejména ve vztahu ke specifickým skupinám např. seniorům, nevidomým, marginalizovaným skupinám či etnickým menšinám. [Kolektiv autorů 2009: 17] Všechny tyto skupiny mají mít (zejména pokud se v daném regionu vyskytují) přístup, alespoň částečně, k procesu komunitního plánování.

Aby mohl být výsledný komunitní plán realizovatelný, musí být nastavené priority dosažitelné. Např. obec s 200 obyvateli není schopna vyřešit problematiku stárnutí obyvatelstva, ale může ve spolupráci s okolními obcemi či poskytovateli zabezpečit pečovatelskou službu pro místní obyvatele.

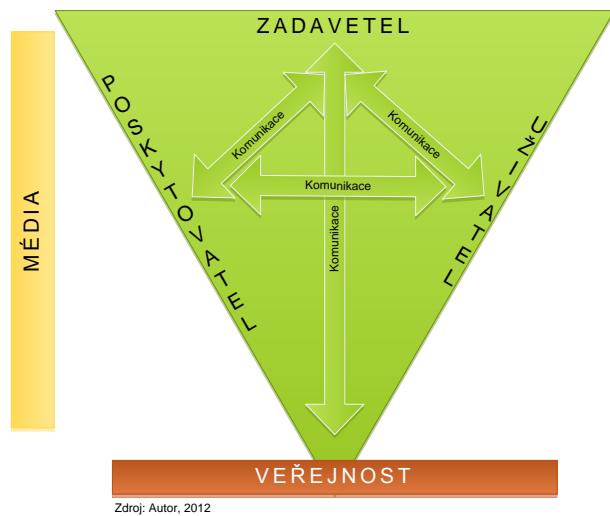
Komunitního plánování samozřejmě spěje k všeobecnému přijetí komunitního plánu jako výsledku vzájemné dohody. Nicméně tímto proces nekončí. Cykličnost procesu, opakované zabývání se stejnou problematikou, stále vyhodnocování je nedílnou součástí této metody.

Komunitní plánování operuje se základní identifikací aktérů, jejich rolí, kompetencí a zájmů. Jedná se o tzv. triádu. Dnes se objevují i názory, že tento princip již není aktuální a do procesu se dostávají další hráči, kteří plně nezapadají do definic těchto tří aktérů. V rámci triády je uplatňován zejména princip partnerství, rovnosti a nediskriminace.

V modelu komunitního plánování hovoříme nejčastěji o:

- I. zadavateli,
- II. poskytovateli,
- III. uživateli,
- IV. čtvrtým a někdy opomíjeným prvkem je *veřejnost*. Dále zde můžeme hovořit i o složce *médií*, která se přímo nepodílejí na procesu, ale mohou jej značně ovlivňovat, jelikož mají značný vliv na postoje veřejnosti.

Diagram 2 Aktéři procesu plánování sociálních služeb

Jak je vidět z předchozího diagramu, role všech tří resp. čtyř stran se navzájem střetávají. Dále je také zřetelná komunikace, která probíhá mezi všemi stranami. Veřejnost je pak účastna na procesu, např. při různých formách kvalitativních či kvantitativních výzkumných metod (dotazníky, focus groups) nebo při veřejných setkáních. Pro veřejnost je také nejvíce čitelný výsledek, tedy komunitní plán a jeho hmatatelné výsledky. Nejvíce prostředků pro tuto komunikaci má pak samospráva resp. zadavatel, který může komunikovat s veřejností i pomocí mediálních prostředků (nejčastěji místní tisk). Zadavatel má také největší moc naplnit jednotlivá přijatá opatření v komunitním plánu. Na druhou stranu má tuto moc v rukou i veřejnost a jednotliví účastníci procesu.

Role zadavatele zde představuje pozici volného orgánu místní samosprávy. Může se zde jednat o zastupitelstvo obce, města, ale i jiných legitimních orgánů (výbory zastupitelstva, komise rady zastupitelstva apod.). Jiná pozice zadavatele je na úrovni obce (dle velikosti) a odlišná je na úrovni svazku obcí či mikroregionů (dle úlohy v tomto svazku).¹⁶ Zde se do „hry“ dostávají jednotliví političtí zástupci sdružených obcí, kde nalezení vzájemného konsenzu je zpravidla obtížnější. Komunitní plánování a jeho legitimita je přímo navázána na reálná politická rozhodnutí. Jedná se tedy o výkon samosprávné působnosti, nicméně některé kroky musí být propojeny i s výkonem přenesené působnosti, zvláště pokud se jedná např. o správní rozhodnutí.

¹⁶ Pozn. autora: Pojem mikroregionů je zde používán v souvislosti s partnerstvím mezi obcemi. Nejde zde tedy o geografické označení.

Dalším typem zadavatele nebo výkonného zástupce zadavatele může být dodavatel, tedy i nezisková organizace, která má, na základě vyhrané veřejné zakázky či jiné obdoby smluvního vztahu, zajišťovat proces komunitního plánování a zároveň je poskytovatelem určité veřejné služby např. sociální. Pokud je proces zajišťován takto, je nutné dbát na možný střet zájmů, který zde může vzniknout. Možná i právě proto vznikají profesní organizace (různých právních forem), které se zabývají pouze procesem komunitního plánování či způsobem zapojování veřejnosti. I v tomto případě, že konečným nositelem odpovědnosti za celý proces opět místní samospráva.

Poskytovatelem je zejména organizace, v kontextu sociálních služeb, registrovaný poskytovatel sociálních služeb, který na daném území realizuje své veřejně prospěšné služby. Poskytovatelem mohou být i zdravotnická či vzdělávací centra, ale i profesní organizace či sdružení, např. Asociace poskytovatelů sociálních služeb, Asociace zdravotních sester, SKOK o. s.¹⁷, Asociace pečovatelských služeb, ale i zástupci ze státního sektoru, např. Státní zdravotní ústav, okresní hygienické stanice, úřady práce apod. Role poskytovatele je tak vymezena hájením a prosazováním dané veřejné služby či obecného zájmu, kterou/ré zastupují.

Dalším článkem je **uživatel** nebo **potenciální uživatel veřejných služeb** (nejčastěji sociálních). Do této skupiny bychom mohli zařadit i veřejnost, která se může k procesu, navrhovaným prioritám vyjadřovat. Práce s uživatelem může být náročnější nežli s profesionály. Nicméně náročnost zapojování veřejnosti je vždy odvislá od profesionality subjektu, který proces zajišťuje či facilituje.

Všechny tři strany si mají být v procesu komunitního plánování rovny. Samotné zachování rovnosti všech partnerů je velmi problematické. Jedním z aspektů může být např. informační převaha zástupců zadavatelů, kteří mají přístup k různým informačním zdrojům.

Dále se zde dostávají do hry různé interakce, které vznikají (nepřímo závisle na samotném procesu) mezi poskytovateli a zadavateli. Spektrum těchto vzájemných interakcí může být nepřehledné. Zástupci zadavatele (zejména úředníci) představují symbol byrokracie, která v daném regionu působí. Když veřejná správa (myšleno úřad, úřednický aparát) nefunguje efektivně, mohou tyto vztahy přímo narušit prostor pro vzájemné vyjednávání mezi těmito dvěma partnery, kteří se konkrétně v procesu komunitního plánování setkávají nad zcela odlišnou sférou (např. doprava, stavební úřad, regionální rozvoj vs. sociální a zdravotní služby).

---

¹⁷ Rozuměj: Spolek oborové konference nestátních neziskových organizací působících v sociálně zdravotní oblasti.

Snad nejtěžší roli má zde uživatel. Uživatel či zástupci veřejnosti často nemají zkušenosti s vyjednáváním, nemají přehled o legislativních normách, které mohou přímo omezovat jejich prezentované nároky, vyjadřují se často na základě reprodukováných informací či pouze na základě vlastní zkušenosti. Posledně jmenovaná oblast přitom má být stěžejní pro identifikování potřeb uživatelů. Neméně důležitým aspektem může být např. přínos neprofesně reflektovaných návrhů, které mohou vnést do odborných diskuzí a prostoru částečné profesní „zaslepenosti“ poskytovatelů či zadavatelů.

6.2 FÁZE PROCESU KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ

V České republice zatím nejsou jednotné postupy v procesu komunitního plánování. Díky tomu se setkáváme s různými formami tohoto procesu. Přesto se většina metodik shoduje na základních fázích komunitního plánování s uplatňováním již popsaných principů apod. Při formování procesu komunitního plánování, ať už se jedná o obecní či krajskou úroveň mají společné charakteristické znaky. Jedná se o přípravnou fázi včetně schvalovací procedury místní samosprávy, fázi sestavení organizační struktury, která se může v časovém horizontu měnit, dále je nutná fáze, ve které se získávají podkladové a analytické materiály, které jsou důležitým podkladem při identifikaci místních problémů či specifík. Dále je nutné plán sestavit, včetně jeho strategické části, kterou je nutno podrobit připomínkovacímu procesu.

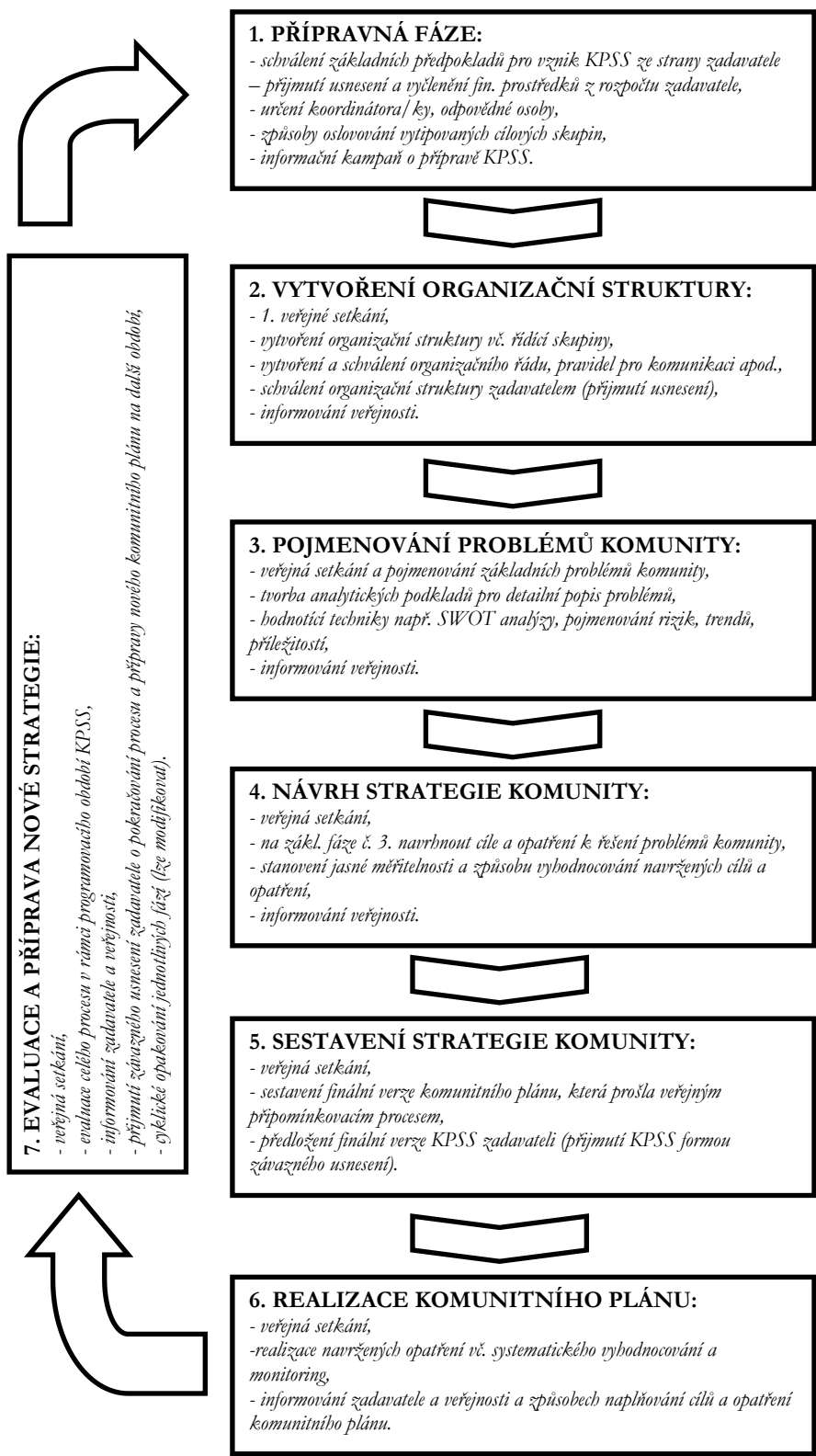
Po vypořádání těchto připomínek nastává fáze kompletace a předložení finální verze komunitního plánu místnímu zastupitelstvu (dle místních specifík probíhá schvalování výbory, radou či komisemi zastupitelstva). Po tomto schválení by mělo docházet k naplňování vytyčených cílů a opatření včetně průběžného monitoringu.

Komunitní plány bývají schvalovány na určitá časová období. Krátkodobé plány jsou zpravidla schvalovány na období 2-3 let, střednědobé plány na 3-5 let a dlouhodobé či rozvojové plány na 5-10 let. Existují i tzv. akční plány, které rozvíjejí již schválené plány či strategie.

Po skončení programovacího období komunitního plánu nastává evaluační fáze, která zhodnotí naplňování cílů a opatření v daném čase. Evaluační část bývá často opomíjena. Nicméně je důležité, aby právě tato fáze odhalila hlavní slabiny či další příležitosti realizovaných priorit. Evaluace by měla procházet celým procesem. Efektivním výsledkem průběžné evaluace může být přijetí např. akčního plánu, který bude zhodnocovat minulé období a podrobněji reagovat na místní potřeby.

Diagram 3 Fáze procesu komunitního plánování

Zdroj, dělení fází: KOLEKTIV AUTORŮ. Zapojování veřejnosti, nástroj pro správu věcí veřejných: komunitní plánování sociálních služeb v Česku, Slovensku, Maďarsku a Polsku. Přerov: Centrum pro komunitní práci, CpKP střední Morava, 2008, s. 17-18, Převod do grafického znázornění a částečná úprava: Autor, 2012

6.3 STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ

„Strategické plánování je nástroj, jak rozdělit složitou realitu života do realizovatelných kroků v rámci nějak vnitřně provázané struktury.“¹⁸

O proces komunitního plánování nebo i krajského plánování se může opírat o obecný koncept strategického plánování. Jelikož i tento proces je svou povahou strategickým plánováním, kde výsledným dokumentem je strategický plán – tedy komunitní nebo krajský plán. Na základě této strategie jsou přijímána a realizována politická rozhodnutí, jež mají přímé důsledky na místní občany a organizace. Jedná se tedy o realizaci konkrétní veřejné politiky (*public policy*).

Pro názornost lze využít „Optimální model veřejně politického cyklu“ podle **Drora** (1968), kde hlavním paradigmatem je schopnost lidstva racionálně spravovat svoje záležitosti. Tento proces se skládá ze tří hlavních fází: přípravy veřejné politiky složené z analýz hodnot, skutečností, problémů, zdrojů, návrhu změn politiky, alokace hodnot a volby strategie dané politiky. Druhou fází je návrh veřejné politiky, který se skládá ze stanovování cílů a priorit, odhadu výnosů a nákladů spjatých s realizací navržených opatření včetně ohodnocení těch nejlepších alternativ. Třetí fáze se nazývá realizace a hodnocení veřejné politiky, kde se otevírá motivace a samotná realizace politiky s následnými evaluačními kroky implementace. V rámci tohoto pojetí hovoříme o ideálním modelu. [srov. Hubík 1999: 39]

Existují i další a jednodušší modely politického cyklu např. cyklus, který klade vysoký důraz na rozhodovací proces (viz Hogwood a Grunn, 1984), nebo pěti-prvkový model s fázemi identifikace a řešení daných sociálních problémů ve vztahu ke konkrétním politickým krokům (Howlett a Ramesh, 1995). [srov. Potůček 2005: 35]

Odlišně člení fáze strategického plánování např. autoři Veselý, Peterová, Nekola. V rámci popisovaného procesu uvádějí autoři celkem 5 základních fází: příprava a tvorba strategie, strategická analýza, stanovení strategických cílů, implementace strategie a poslední je monitoring společně s evaluací dané strategie. [srov. Hubík 1999: 64]

---

¹⁸ cit. in KAŽMIERSKI, Tomáš a Petr PELCL. *Projektové a strategické plánování: pro neziskové organizace*. Praha: CpKP, 2003, s. 28

6.4 PLÁNOVÁNÍ ROZVOJE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Nejčastěji bývá komunitní plánování spojováno s rozvojem a plánováním sociálních služeb. Do procesu se nejčastěji zahrnují poskytovatelé sociálních služeb na straně poskytovatelů veřejných služeb, koncoví uživatelé těchto služeb a volení zástupci (také v zastoupení úředníky místní veřejné správy) na straně zadavatelů. Proces komunitního plánování zpravidla obsahuje několikastupňové analýzy místních charakteristik, vnějších a vnitřních vlivů, neregionálních jevů, které mají dopad na místní komunitu (např. sociálně-demografické jevy). Do hry také vstupuje analýza potřeb, a to na všech stranách pomyslného trojúhelníku hlavních vyjednávacích stran. Jasně formulované či veřejně artikulované potřeby v závislosti na analýze možných zdrojů jsou předpokladem pro dobré sestavení komunitního plánu a jeho následné realizaci.

Hlavní legislativní normou, která se přímo vyjadřuje k procesu plánování sociálních služeb, je zákon o sociálních službách číslo 108 z roku 2006. Tento zákon se nejen vymezuje k obsahu střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb, ale i ke způsobu jeho zpracování, k aktérům jeho tvorby a k jeho návaznosti na způsoby identifikovaných potřeb. **Povinnost střednědobě plánovat ukládá zákon pouze krajům** a následně i Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR, které má zpracovávat tzv. národní plán (viz § 96 a níže). **Obce tuto povinnost nemají**, i když jsou např. komunitní plány obcí důležitým podkladem pro tvorbu střednědobého plánu kraje (více viz výsledky dotazníkového šetření, kap. 9).

MPSV v rámci své působnosti poskytuje metodické konzultace, organizuje nepravdělná setkání krajských koordinátorů plánování sociálních služeb. V současné době MPSV realizuje individuální projekt: Podpora procesů v sociálních službách, jenž se mj. zabývá oblastí plánování sociálních služeb (viz aktivita č. 5).¹⁹ Tento projekt má také za účel připravit nový systém střednědobého plánování sociálních služeb na obcích, krajích a na úrovni státu.

Neméně důležitým je i aspekt finanční náročnosti plánování. V zákoně je sice uvedena možnost získávat dotaci na zpracování střednědobých plánů kraje i obcí (viz § 104, odst. 3, písm. b), ale tato možnost zatím nebyla uskutečněna. Nicméně je alespoň pamatováno na tuto oblast při čerpání z Evropských strukturálních fondů (OP LZZ).

---

¹⁹ více viz: Podpora procesů. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. *Plánování dostupnosti sociálních služeb a zajištění distribuce finančních prostředků (aktivita 5)* [online]. 2012 [cit. 2013-04-27]. Dostupné z: <http://podporaprocessu.cz/projekt/aktivity-projektu/aktivita-005/>

Faktickým problémem je způsob zpracování krajského plánu a následné přidělování finančních prostředků na sociální služby (viz § 101). Myslím si, že např. explicitně uveřejnit podporované poskytovatele sociálních služeb na úrovni kraje není šťastné řešení. V těchto případech by se mohlo jednat o diskriminační chování např. při vzniku nových sociálních služeb nebo při transformaci sociálních služeb, ale i samotných právnických osob, které sociální služby poskytují. Některé kraje takto postupují a neuvědomují si, že vyřazení konkrétního poskytovatele sociálních služeb ze střednědobých plánů je minimálně na hraně zákonnosti v případě, že není jasně formulován důvod či účel. Pokud se ale nastaví jasná pravidla vstupu poskytovatelů do regionální sítě, lze toto opatření chápat jako kvalitativní kritérium.

Ve výše uvedených odstavcích jsem se vyjádřil pouze k některým negativním aspektům plánování rozvoje sociálních služeb na úrovni krajů z hlediska zákona o sociálních službách. Zde se jedná o doplnění veřejně-politického problému. V následujících odstavcích budu popisovat přesné legislativní znění, které se týká plánování rozvoje sociálních služeb.

Zákon o sociálních službách přináší zásadní povinnosti ve vztahu k plánování rozvoje sociálních služeb. V důsledku přijetí novely č. 206/2009 Sb. došlo k těmto změnám (s účinností od 1. 8. 2009): v § 3 písm. h) je vymezen základní rámec střednědobého plánu, tj.: (...) *výsledek procesu aktivního zjišťování potřeb osob ve stanoveném území a hledání způsobů jejich uspokojování s využitím dostupných zdrojů, jehož obsahem je popis způsobu zpracování plánu a analýza existujících zdrojů a potřeb osob, kterým jsou sociální služby určeny, včetně ekonomického vyhodnocení, strategie zajišťování a rozvoje sociálních služeb, povinnosti zúčastněných subjektů, způsob sledování a vyhodnocování plnění plánu a způsob, jakým lze provést změny v poskytování sociálních služeb.*²⁰

Obcím zákon ukládá za povinnost spolupracovat (§ 94, písm. e): (...) *s krajem při přípravě a realizaci střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb kraje; za tím účelem sděluje kraji informace o potřebách poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na území obce, o možnostech uspokojování těchto potřeb prostřednictvím sociálních služeb a o jejich dostupných zdrojích.*²¹

---

²⁰ cit. § 3 písm. h) zákona č. 206/2009, Sb., kterým se mění zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

²¹ cit. §94 písm. e) zákona č. 206/2009, Sb., kterým se mění zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Kraj má za povinnost zpracovávat (dle § 95 písm. d): (...) *střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s obcemi na území kraje, se zástupci poskytovatelů sociálních služeb a se zástupci osob, kterým jsou poskytovány sociální služby, a informuje obce na území kraje o výsledcích zjištěných v procesu plánování; při zpracování plánu kraj přihlíží k informacím obce sděleným podle §94 písm. e) a k údajům uvedeným v registru podle § 85 odst. 5. Dále má za povinnost sledovat a vyhodnocovat dle § 95 písm. e): (...) plnění plánu rozvoje sociálních služeb za účasti zástupců poskytovatelů sociálních služeb a zástupců osob, kterým jsou služby poskytovány, zástupců obcí. Kraj (...) informuje ministerstvo o plnění plánu rozvoje sociálních služeb (§ 95 písm. f) a také zajišťuje dostupnost poskytování sociálních služeb na svém území v souladu se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb. V následujícím paragrafu zákona (§ 96 písm. b) se také hovoří o povinnosti ministerstva, které zpracovává střednědobý národní plán rozvoje sociálních služeb za účasti krajů, zástupců poskytovatelů sociálních služeb a zástupců osob, kterým jsou poskytovány sociální služby.*

Nedílnou součástí žádosti o dotaci kraje ze státního rozpočtu je příloha (§ 101, odst. 4, písm. b) střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, který obsahuje i ekonomickou analýzu v plánu identifikovaných potřeb a způsob jejich finančního zajištění.

Samotná dotace se poskytuje k financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním sociálních služeb v souladu se zpracovaným střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb (§ 101, odst. 2) a výše této dotace se stanoví na základě mj. zpracovaného střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb (§ 101, odst. 5, písm. b) s uvedeným seznamem poskytovatelů sociálních služeb (§ 101, odst. 3, písm. c), na které je dotace požadována v souladu s § 95 písm. g). Jak jsem již uvedl v definici tohoto veřejně politického problému, nejsou tato ustanovení plně dodržována. Problémem je zejména ve sladění procesu sestavování státního rozpočtu s dotačním systémem MPSV pro oblast sociálních služeb (více viz kap. 2; 8).

7 SOCIÁLNÍ SLUŽBY

V obecné rovině lze sociální služby považovat za nástroj sociální politiky, který je směřován k osobám, jež mají zejména zákonem stanovenou potřebu je využívat. Důvody pro využití dnešního širokého spektra sociálních služeb jsou různé, od zdravotního postižení až po hrozbu sociálního vyloučení. Tato pomoc se samozřejmě nedotýká pouze těchto osob, ale sociální služby pomáhají řešit sociální situace i celé rodině či blízkým osobám. Pohled na funkci sociálních služeb může být rozdílný. **Dle mého názoru lze považovat sociální služby za služby v obecném zájmu, které jsou důležitou součástí sociálního zabezpečení.** Jejich funkce je jak ochranná (tj. pomoc ohroženým skupinám obyvatel), tak i preventivní (zabraňování či zmírňování negativních jevů ve společnosti). **Na sociální služby by se mělo také pohlížet jako na služby, které sice nejsou prvotně ekonomické povahy,** nicméně do systému vstupují i akciové společnosti nebo jiné podnikatelské subjekty, které mají za cíl vytvářet zisk a nikoli zabezpečovat veřejné služby. [srov. AK Holec, Zuska & Partneři 2011: 16; 75]. Tento aspekt značně problematizuje pohled na sociální služby jako celek. **Hlavním účelem by měla být pomoc potřebným občanům a tudíž zajišťovat určitý veřejný zájem.** I zde je velkou otázkou, jak na tento veřejný zájem pohlížet. Veřejný zájem by mohl vycházet ze zákona o sociálních službách, i když se o něm nikde explicitně nehovoří. Současně zde existují i veřejné zájmy na úrovních místních municipalit, krajů a státu, které sice nemusí být jasně definovány, např. ve střednědobých plánech, ale je možné je analyzovat v konkrétních rozhodnutích samospráv, např. v oblasti dotací. Jsou tu také individuální nebo skupinové zájmy. Komunitní nebo krajské plánování je vhodným prostorem pro konkrétnější vymezení veřejného zájmu, které se bude opírat o legislativní rámec. Při definování veřejného zájmu mohou vznikat konflikty mezi jednotlivými aktéry, jež do procesu vstupují. [srov. Potůček 2010: 11-12]

Z výše uvedeného je zřejmé, že sociální služby by si zasloužily jasnější definování, jaký veřejný zájem zastupují a jak se k nim staví stát, kraje a obce.

Sociální služby v České republice doznaly zejména za posledních dvacet let významných změn. **Hlavní změna**, kterou spatřuji mezi obdobími komunismu a současností je **výrazný apel na dodržování individuálních práv klientů** sociálních služeb. **Změna v pohledu na centralizovanou péči**, kdy všichni potřebují stejnou míru pomoci, je rozbořen. Úcta k člověku, který je určitým způsobem oslaben či omezen, se v západních zemích nedotčených totalitními režimy vyvíjel dlouho. České prostředí se snaží tento přístup aplikovat zejména v souvislosti s přijetím zákona o sociálních službách, resp. od roku 2007. Díky této úpravě aplikují poskytovatelé sociálních služeb např. standardy kvality sociálních služeb, musí se podrobovat inspekcím kvality, více dbají na ochranu práv uživatelů nebo se transformují do jiných forem zpravidla komunitní péče.

Další důležitou změnou je současná struktura poskytovatelů sociálních služeb. Tyto razantní změny byly způsobeny nejen změnou politického režimu v 90. letech 20. století, ale i postupnou reformou veřejné správy a vznikem krajů jako územních samosprávných celků.

Díky těmto změnám nastala postupná decentralizace veřejných služeb z úrovně státu na kraje, obce, ale i veřejného sektoru. Od centrálního – kolektivistického (státního) poskytování sociálních služeb, zajišťuje nyní velkou měrou preventivní, ambulantní a terénní služby neziskový sektor. Kraje či obce zajišťují zejména nejvíce nákladné pobytové služby sociální péče, které převzaly od státu. Jedná se zejména o domovy pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Tyto služby realizují nejčastěji formou zřízení příspěvkových organizací.

7.1 DEFINICE SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Sociální službou se dle zákona o sociálních službách „rozumí činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení.“²²

Prostřednictvím sociálních služeb je zajišťována pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, ošetřování, pomoc s výchovou, poskytnutí informace, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, psycho a socioterapie, pomoc při prosazování práv a zájmů apod.

Cílem sociálních služeb bývá mimo jiné:

- podporovat rozvoj nebo alespoň zachování stávající soběstačnosti uživatele, jeho návrat do vlastního domácího prostředí, obnovení nebo zachování původního životního stylu,
- rozvíjet schopnosti uživatelů služeb a umožnit jim, pokud toho mohou být schopni, vést samostatný život,
- snížit sociální a zdravotní rizika související se způsobem života uživatelů. [srov. zákon o sociálních službách 2006: § 3]

Sociální služby jsou poskytovány ve formě (popř. v jejich kombinaci):

- a) **pobytové** – služby spojené s ubytováním v zařízeních sociálních služeb,
- b) **ambulantní** – služby, za kterými si osoba dochází nebo je doprovázena či dopravována do zařízení sociálních služeb,
- c) **terénní** – služby poskytované v přirozeném sociálním prostředí.

---

²² § 3, písm. a) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Sociální služby lze podle cíle a zaměření rozdělit do 3 základních skupin:

- A. **Sociální poradenství** – zahrnuje základní sociální poradenství, skrze které poskytuje každý (přímo nebo zprostředkovaně) poskytovatel sociálních služeb potřebné informace přispívající k řešení nepříznivé sociální situace osob.²³ Tuto základní sociální službu není nutné registrovat. Do této oblasti také spadá odborné sociální poradenství, které je zaměřeno na potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob a zejména je poskytováno v poradnách pro rodinu, seniory, obětem domácího násilí nebo trestných činů. Součástí této služby může být půjčování kompenzačních pomůcek pro osoby se zdravotním postižením. Tato služba již podléhá povinné registraci.²⁴
- B. **Služby sociální péče** – „*napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost s cílem umožnit zapojení do běžného života společnosti*“²⁵, popř. v případech, kdy to vylučuje jejich stav, jim zajistit důstojné prostředí a zacházení. Mezi tyto služby patří např. osobní asistence, pečovatelská služba, tísňová péče, odlehčovací služby, domovy pro seniory nebo osoby se zdravotním postižením aj.
- C. **Služby sociální prevence** – napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob. „*Cílem je napomáhat osobám k překonání nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů.*“²⁶ Do těchto služeb patří zejména raná péče, azylové domy, domy na půl cesty, nízkoprahová zařízení, noclehárny nebo intervenční centra.

---

²³ viz § 37, odst. 2 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

²⁴ viz § 37, odst. 3 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

²⁵ viz § 38 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

²⁶ viz § 53 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

7.2 POSKYTOVATELÉ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Poskytovatelem sociálních služeb může být fyzická nebo právnická osoba, která obdrží rozhodnutí o registraci (je-li nutná). Registrace sociální služby není dále nutná u fyzických osob, které poskytují nepřetržitou pomoc osobě blízké nebo asistent sociální péče, pokud tuto činnost nevykonává jako podnikatelskou činnost (viz § 83, odst. 1-2). Dále fyzické nebo právnické osoby z jiného členského státu Evropské unie, pokud jsou držiteli oprávnění z jiného členského státu (viz § 84) a dále není povinná registrace u zdravotnických služeb lůžkové péče (viz § 52). **U této konkrétní služby spatřuji rizika zejména v tom ohledu, že není nutné zpracovat vnitřní pravidla pro poskytování této služby** (např. stížnosti, individuálně plánovat službu či mít zpracovaná pravidla pro uplatňování oprávněných zájmů uživatelů sociálních služeb aj.).²⁷

Sociální služby lze dle zákona o sociálních službách (viz hlava II.) poskytovat na základě oprávnění k poskytování sociálních služeb. Toto oprávnění vzniká rozhodnutím o registraci. O registraci rozhoduje krajský úřad příslušný podle místa trvalého nebo hlášeného pobytu fyzické osoby nebo sídla právnické osoby. V případě, že zřizovatelem poskytovatele sociálních služeb je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, rozhoduje o registraci toto ministerstvo.

Krajský úřad vede registr poskytovatelů sociálních služeb, do kterého zapisuje poskytovatele sociálních služeb. Po stránce softwaru tento systém zajišťuje MPSV skrze outsourcingového dodavatele. Tento registr je také veden v několika úrovních. První úroveň je veřejná (určená pro širokou veřejnost²⁸), dále pak krajská administrativní úroveň (kde jsou zapisovány údaje o službě) a nejvyšší administrátorská úroveň (vstup pouze MPSV, vkládají se zde zejména informace o přiznaných dotačních prostředcích z MPSV). Celý systém je také velmi dobrým zdrojem informací, které se dají využívat pro statistické účely či potřeby strategického plánování.

---

²⁷ Pozn. autora: vztahuje se k současné právní úpravě do 31. 7. 2013. Poté by měla začít platit novelizace zákona č. 45/2013 Sb., která tuto situaci do jisté míry změní.

²⁸ Registr poskytovatelů sociálních služeb. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. Portál MPSV [online]. 2007-01-01 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.dojsessionid=922D57737F066A2552B577F10D35A02C.node1?SUBSESSION_ID=1328277164266_1

Po udělení registrace je jednou z důležitých povinností poskytovatele sociálních služeb dodržovat „*standardy kvality sociálních služeb*“, které jsou přílohou č. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Tyto standardy jsou jedním z předmětů kontroly prováděné inspekcí poskytování sociálních služeb.

Velmi důležitým aspektem sociálních služeb je inspekce sociálních služeb. Inspekční činnost do konce roku 2011 spadala zejména do působnosti krajů (vyjma sociálních služeb zřízených samotným krajem, zde vykonávalo tuto činnost MPSV. Přijetím novely č. 375/2011 Sb., se bohužel tato sféra kontroly kvalit sociálních služeb přesunula na úroveň krajských poboček úřadu práce. Průběh celé inspekce se řídí zákonem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole. Krajům zbyla alespoň možnost zařadit do inspekčního týmu svého zaměstnance. Nicméně celá agenda včetně plánů inspekcí spadá do kompetencí krajských poboček úřadu práce. *Odejmutí této kompetence je velmi nešťastné zejména ve vztahu k regulaci sítě sociálních služeb, zajištění kvality a de facto i ke kontrole vynaložených finančních prostředků (ze státního a krajského rozpočtu). Krajsští inspektoři mohli také spolupracovat s krajskými koordinátory plánování, což se v praxi velmi osvědčilo. V současné době zůstala krajům pouze kompetence kontroly registračních podmínek, které jsou spíše formálního charakteru. Z vlastní praxe krajského koordinátora mohu potvrdit, že úzká spolupráce s inspekčním týmem je velkým přínosem a zdrojem informací o síti sociálních služeb v kraji.*

7.3 PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

Důležitým prvkem v systému sociálních služeb je příspěvek na péči, který může oprávněná osoba použít k „nakoupení“ sociální služby (péči mu poskytne registrovaný poskytovatel sociálních služeb). Příspěvek na péči může být využit i k poskytování péče od osoby blízké (zpravidla se jedná o rodinného příslušníka nebo jinak blízkou osobu), popřípadě může docházet ke kombinaci obou výše uvedených možností. Zákon o sociálních službách definuje 4 základní stupně závislosti ve dvou úrovních (osoby do 18 let věku a nad 18 let) na základě kterých je příspěvek vyplácen. Díky sociální reformě v roce 2011 se oblast posuzování nároku příspěvku na péči z obecní úrovně (obec s rozšířenou působností) přenesla na krajské pobočky úřadu práce. Nově se také upravil odvolací orgán (z kraje na MPSV), dále způsob posuzování stupně závislosti na hodnocení deseti základních životních potřeb. Tímto došlo ke značnému omezení oblastí, jež jsou posuzovány (z 36 oblastí na 10 kritérií). Přímé dopady této reformy na tyto agendy zatím neznáme, i když se objevují spíše negativní ohlasy např. prodloužení procesu přiznání nároku na příspěvek na péči [srov. Taušová 2013: on line; Mach 2013a: on line; Mach 2013b: on line].

Výše příspěvku na péči

Stupeň závislosti	Výše příspěvku
Osoby do 18 let	
I. stupeň – lehká závislost	3.000 Kč
II. stupeň – středně těžká závislost	6.000 Kč
III. stupeň – těžká závislost	9.000 Kč
IV. stupeň – úplná závislost	12.000 Kč
Osoby nad 18 let	
I. stupeň – lehká závislost	800 Kč
II. stupeň – středně těžká závislost	4.000 Kč
III. stupeň – těžká závislost	8.000 Kč
IV. stupeň – úplná závislost	12.000 Kč

Tabulka č. 1 Výše příspěvku na péči (k 1. 1. 2013)

7.4 DŮLEŽITÉ NORMY VZTAHUJÍCÍ SE K SOCIÁLNÍM SLUŽBÁM

Kromě zákona o sociálních službách se k problematice sociálních služeb vztahují i další zákony a prováděcí vyhlášky.²⁹

Ide zejména o:

- vyhlášku č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhlášku č. 182/ 1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení,
- zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů,³⁰
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

---

²⁹ Pospíšil, D. a kol. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Středočeského kraje na léta 2010-2011*. Praha : Středočeský kraj, 2009. str. 57-74

³⁰ od 1. 1. 2014 zákon č. 89/2012 občanský zákoník

Z národních dokumentů se k problematice sociálních služeb vztahují zejména:

- Národní plán rozvoje sociálních služeb 2011-2016,
- Priority rozvoje sociálních služeb 2009 – 2012,
- Národní plán podpory a integrace občanů se zdravotním postižením na období 2006-2009,
- Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008-2012,
- Národní program mobility pro všechny,
- Akční plán dekády romské inkluze 2005-2010 ČR,
- Strategie prevence kriminality na léta 2008-2011,
- Národní rozvojový program mobility pro všechny (2008),
- Národní plán vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením (1998).

Z mezinárodních dokumentů se k sociální problematice vztahují zejména:

- Charta základních sociálních práv zaměstnanců Evropských společenství (1989),
- Bílá kniha sociální politiky (1993),
- Smlouva o Evropské unii a Protokol o sociální politice (1993),
- Amsterdamská smlouva (integrace sociální politiky, 1997),
- Evropská sociální charta (vstoupila v platnost v roce 1999),
- Lisabonský proces, jehož výsledkem je Evropský sociální program (Nice, 2000),
- Evropské strategie zaměstnanosti a Směrnice pro zaměstnanost (2000),
- Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (2006).

8 FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Financování sociálních služeb je zajišťováno z několika veřejných a soukromých zdrojů, z tohoto hlediska hovoříme o vícezdrojovém financování.

V systému zaznamenávám určitá omezení. Financování sociálních služeb by mělo ucelené, transparentní a hospodárné. Jedná se o nástroj zejména veřejné správy (státu) jak financovat určitou oblast veřejných služeb nebo sociální pomoci. Tento pohled lze podpořit např. tím, že **v současné době nejsou nastavena jasná systémová pravidla pro finanční, ale i účelovou kontrolu poskytnutých veřejných zdrojů**, kdy nejsou jasně určeny kompetence provádění finanční kontroly podle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole. **Stát také stále odkládá účinnost § 101a**, který má přenést kompetenci financování sociálních služeb na kraje. Zatím není nalezena shoda mezi kraji a státem, z jakých zdrojů bude tento systém financován. Stát se přiklání k variantě rozpočtového určení daní. Tomuto způsobu se kraje brání, jelikož se obávají snížení veřejných prostředků a tento deficit v systému by pak musel pokrýt kraj ze svého rozpočtu. **Díky tomu by se mohly snížit výdaje krajů např. na rozvoj infrastruktury, zdravotnictví či školství.**

Problematickým okruhem je i nenárokovost dotačních prostředků. „Např. Průša a Víšek (2012) přirovnávají tento aspekt k **systémové státní korupci, kde neziskový sektor je prakticky plně závislý na dotačních prostředcích.** Veřejný sektor se tak prakticky stává specifickou variantou příspěvkové organizace státu. [srov. Průša, Víšek 2012: 11]

Stát z veřejných zdrojů zajišťuje financování zejména:

- ↳ účelovou nenárokovou dotací (Dotační program A, B) dle §§ 101-105 zákona č. 108/2006 Sb. ze státního rozpočtu,³¹
- ↳ příspěvkem na provoz PO z provozního rozpočtu MPSV (pouze u svých zřizovaných organizací),
- ↳ spoluúčastí státu na fondech EU, EHP aj.

Územně samosprávné celky (kraj, obce):

- ↳ účelovou nenárokovou dotací z rozpočtu samosprávy,
- ↳ příspěvkem zřizovatele PO,
- ↳ spoluúčastí státu na fondech EU, EHP.

---

³¹ V podobě neinvestičních nedávkových transferu.

Uživatel:

- ↳ příspěvkem na péči,
- ↳ starobním, invalidním důchodem či jiným individuálním sociálním transferem (např. dávky hmotné nouze),
- ↳ platbami a doplatky za fakultativní služby.

Ostatní zdroje:

- ↳ příjmy z veřejného zdravotního pojištění za poskytnuté zdravotní služby v zařízeních sociálních služeb na základě vzájemného smluvního vztahu,
- ↳ strukturální fondy Evropské unie a EHP,
- ↳ dotace, dary a příspěvky z nadací, nadačních fondů,
- ↳ dary fyzických a právnických osob.

V rámci účelových dotací je důležité zmínit, že zákon o sociálních službách, který se odkazuje na prováděcí předpis, jenž stanoví jasné podmínky přidělování těchto dotací. „Obecný postup poskytování dotací ze státního rozpočtu je upraven Rozpočtovými pravidly nebo Územními rozpočtovými pravidly.“³² Nicméně dodnes žádný předpis, který by jasně stanovil podmínky pro přidělování dotací na oblast sociálních služeb, nevznikl. Jediné, co je zpracováno, je Metodika MPSV pro poskytování dotací. **MPSV poprvé v roce 2012 připravilo metodiku pro hodnocení žádostí vč. nového materiálu „Principy a priority dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb v roce 2013“.** Dotace jsou poskytovány ze státního rozpočtu a jsou alokovány na pokrytí běžných výdajů sociálních služeb (nikoliv na pokrytí fakultativních činností dle § 35 odst. 4 zákona) a současně by měly být odrazem požadavků krajů definovaných ve střednědobých plánech sociálních služeb dle § 95 výše zmíněného zákona. Výjimkou tvoří sociální služby, které mají celostátní působnost, resp. poskytují sociální služby alespoň na území třech a více krajů. Tato působnost není definována sídlem poskytovatele sociálních služeb, ale skladbou uživatelů (klientů).

O dotaci lze žádat ve dvou programech podpory:

Program podpory A – podpora poskytování sociálních služeb, které mají místní či regionální charakter, poskytovaných uživatelům služeb v souladu s místními či regionálními potřebami (podpora podle § 101 zákona o sociálních službách).

Program podpory B – podpora sociálních služeb, které mají celostátní či nadregionální charakter (podpora podle § 104 odst. 3 písm. a) zákona o sociálních službách).

---

³² PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 253

Důležitým aspektem je i fakt, že regionální dotace (Program A) nezískává žadatel přímo od MPSV, ale skrze kraje, jelikož ty vykonávají přenesenou působnost státní správy. V praxi je to nastaveno tak, že žadatel elektronicky podá žádost do systému MPSV. Po ukončení podávání žádostí zpřístupní MPSV krajům elektronický systém, aby mohly ohodnotit jednotlivé žádosti a navrhnout výši konkrétní dotace. Po skončení hodnocení a schválení státního rozpočtu je krajům sděleno tzv. směrné číslo, které vychází z celkové alokace státního rozpočtu pro tuto oblast a procentuálního podílu pro daný kraj. Kraje pak musí navrhnout tzv. reálnou dotaci, která je krácena o celkové zdroje ze státního rozpočtu. **V tuto chvíli je velké riziko toho, že kraje navrhnou dotace dle subjektivních či politických kritérií, jelikož není legislativně ukotveno, jakým způsobem mají kraje postupovat.** Konečné slovo a rozhodnutí o přiznané výši dotace má MPSV. V roce 2012 se MPSV samo rozhodlo, že některé žadatele přesune z podpory B do podpory A, a současně deklarovalo, že finanční prostředky budou na tyto služby re-alokovány ve prospěch těchto služeb. **V praxi nicméně nastala situace, že některé tyto sociální služby, byly v konečném důsledku natolik podfinancovány nebo nezískaly žádnou podporu, že MPSV muselo tyto sociální služby samostatně dofinancovat.**

Vyplácení dotačních prostředků se provádí formou nedávkových transferových (tzv. průtokových) plateb skrze kraje (podpora A) nebo přes MPSV (podpora B).

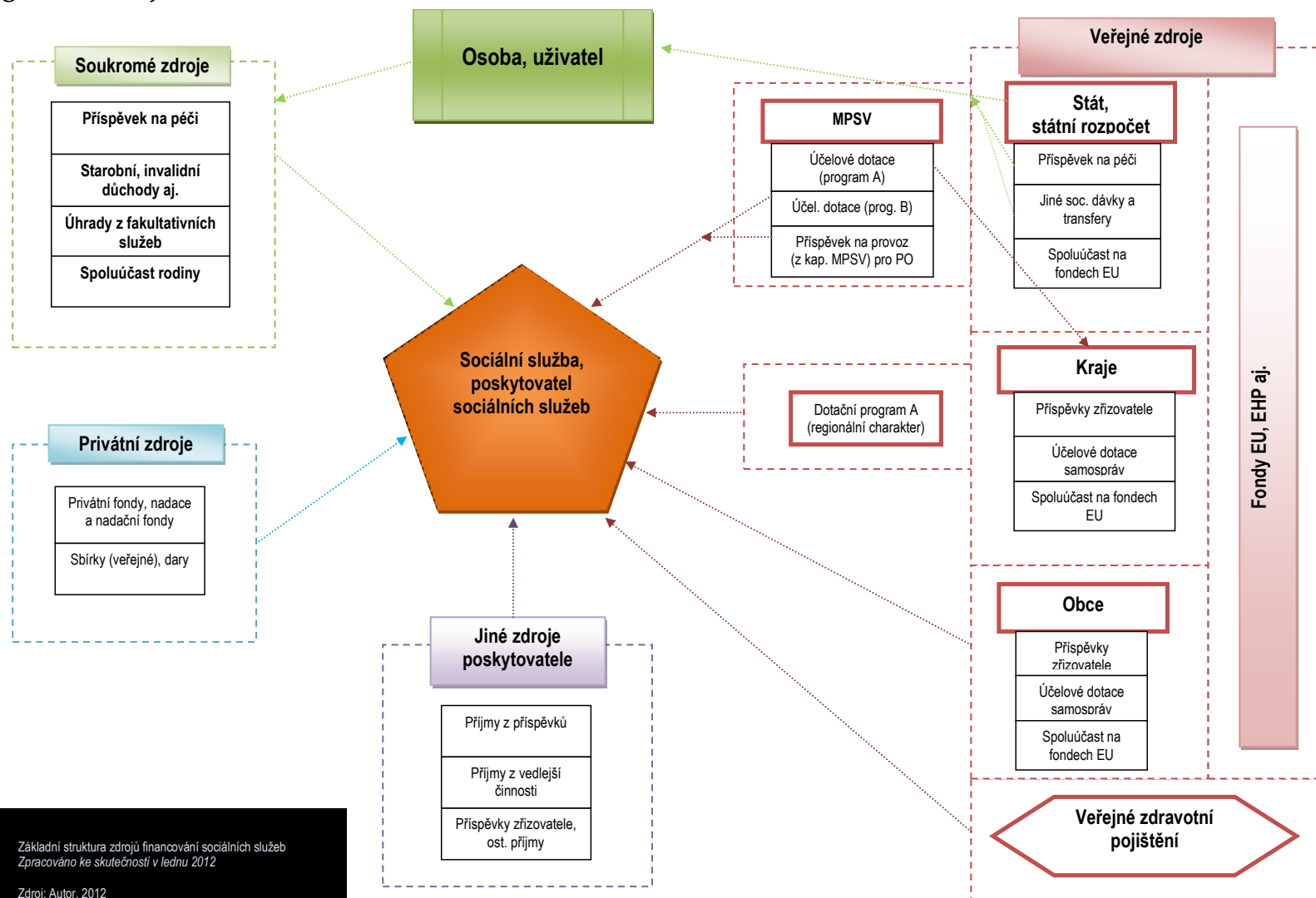
Splátky přiznaných dotací v roce 2013 se vyplácejí následovně:

- 1. kolo dotačního řízení 2013 (tj. odeslání žádostí do 6. 11. 2012)
  - o splátka - 40% přiznané dotace - do 31. 3. 2013
  - o splátka - 30% přiznané dotace - do 31. 5. 2013
  - o splátka - 30% přiznané dotace - do 30. 9. 2013

Druhým důležitým pilířem financování sociálních služeb je příjem z příspěvku na péči. V této souvislosti je nutné si uvědomit, že některé služby (zejména služby sociální prevence a sociálního poradenství) jsou poskytovány bez úhrady nebo s minimálními úhradami, které nemohou uhradit náklady na službu. Obdobně je to i u pobytových služeb sociální péče (např. domovy pro seniory), kde samotný příjem a příspěvek na péči nestačí na uhrazení reálných nákladů pro klienta.

Tomeš popisuje, že úhrada od občana resp. od uživatele dané sociální služby je jedním z prvních zdrojů pro poskytovatele sociální pomoci – zde sociální služby. **Občan má právo na poskytnutí sociální služby, aniž by měl dostatečné vlastní prostředky na její odběr.** V takovém případě by tuto službu uhradil stát, kraj, obec, ale důležitou roli zde hraje i rodina či nejbližší. [srov. Tomeš 2010: 366]

Diagram 4 Zdroje financování sociálních služeb

Základní struktura zdrojů financování sociálních služeb
Zpracováno ke skutečnosti v lednu 2012

Zdroj: Autor, 2012

8.1 ANALÝZA DOTAČNÍCH PROSTŘEDKŮ MEZI LETY 2011 – 2013

V roce 2011 bylo v rámci dotačního řízení MPSV přerozděleno celkem více jak šest miliard korun. Následně dochází ke snižování finanční prostředků. Každým rokem dochází ke snížení cca o 200 mil. korun. Zajímavým aspektem je i počet žádostí o dotace, který se v Programu A stále zvyšuje a v Programu B je tomu naopak. Jak jsem již sdělil výše, k přesunu těchto žádostí, zejména v tomto roce, dochází ze strany ministerstva, které tak již nedává přímou možnost žadateli si vybrat, zda bude žádat z regionálních nebo nadregionálních programů. Faktický efekt těchto přesunů je takový, že takto přesunutý příjemce dostane reálně nižší dotaci, jelikož kraje tyto organizace podporují jen z části a to procentuálním vyjádřením vůči počtu klientů, které daná služba v kraji zajišťuje. Samozřejmě, že je nutné k tomuto efektu přičíst i hledisko, že kraje tyto organizace dotují méně.

Následující informace nelze vnímat jako stoprocentně směrodatné, jelikož sociální služby jsou také mj. financovány skrze OP LZZ a IOP, resp. v rámci individuálních projektů krajů nebo dalších grantových programů ESF. Dle vyjádření MPSV dosahují proplacené prostředky z těchto fondů celkové výše 19 miliard Kč, tj. 35 % alokace. Do konce roku 2012 se mělo ještě vyčerpat 470 milionů eur. Čerpání bude probíhat až do konce roku 2015 tak, aby byly řádně a smysluplně využity všechny prostředky programu.³³ **Přesná čísla MPSV nikde veřejně neuvádí.**

V případě, že jsou tyto služby financovány z těchto zdrojů, jsou vyřazeny z financování MPSV, aby nedocházelo ke dvojímu financování. V rámci IOP jsou financovány zejména transformující se pobytové služby sociální péče.

Sociální služby také získávají finanční zdroje z úhrad od klientů a dále z dotačních prostředků krajů, obcí a dalších institucí. Tyto finanční zdroje zde nejsou zohledněny, **jelikož se systémově nezjišťují ani neověřují.**³⁴

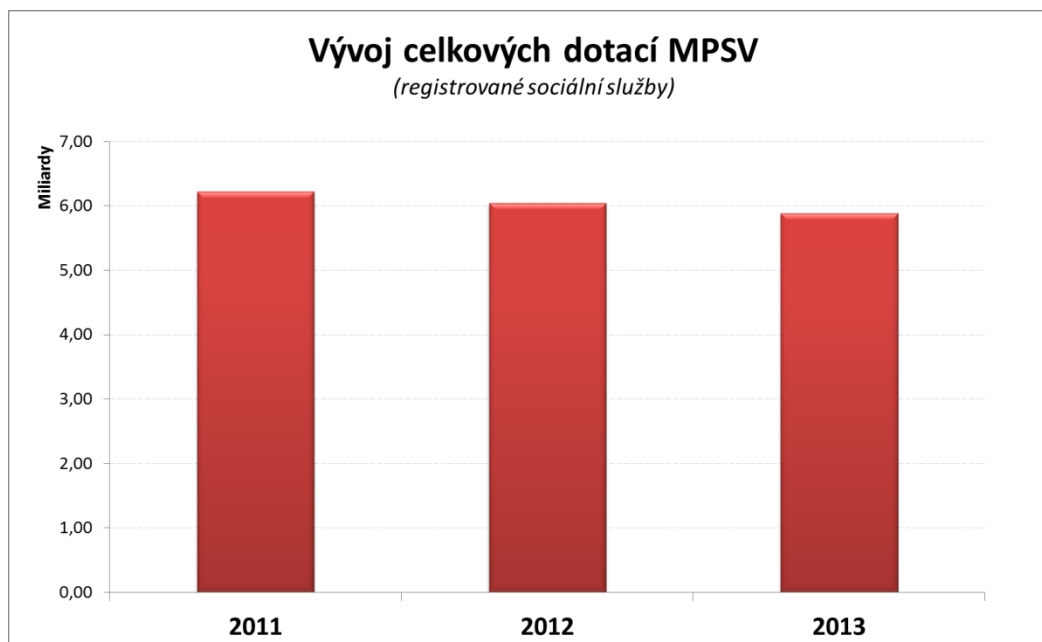
---

³³ Poz. autora: Přesné rozdělení dotací a čerpání pro oblast sociálních služeb z ESF/ERDF nebo EHP MPSV, MMR ani kraje neuvádějí. Nelze tedy zjistit kolik je do systému sociálních služeb z veřejných služeb vloženo.

³⁴ viz MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. MPSV: Dotace na poskytování sociálních služeb [online]. Praha, 2010-2013 [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/740>

Následující tabulka³⁵ ukazuje vývoj celkových dotačních prostředků mezi lety 2011 až 2013. V roce 2011 také proběhlo navýšení a dofinancování, ale MPSV již uvádí celkovou dotaci. Je pravděpodobné, že i v tomto roce proběhne dofinancování některých sociálních služeb, ale zatím není zřejmé, o jaké finanční prostředky se jedná. Následující tabulka a graf o vývoji dotací z MPSV neobsahuje zvýšení o inflaci a změny v DPH.

Graf 1 Vývoj celkových dotací MPSV na sociální služby (stav k 1. 3. 2013)

Tabulka 1 Vývoj dotací MPSV na sociální služby (stav k 1. 3. 2013)

Rok	Program A	Počet žádostí	Program B	Počet žádostí	Navýšení	Celkem
2013	5 750 146 000 Kč	5 388	136 686 000 Kč	100	0	5 886 832 000 Kč
2012	5 752 333 697 Kč	4 846	249 979 800 Kč	163	37 819 000 Kč	6 040 132 497 Kč
2011	5 957 811 900 Kč	4540	259 449 000 Kč	173	0	6 217 260 900 Kč

³⁵ Všechny níže uvedené údaje jsou zpracovány samotným autorem z primárních zdrojů MPSV uveřejněných na: <http://www.mpsv.cz/cs/740>

Zajímavým ukazatelem je i vývoj počtu nepodpořených žádostí o dotace, jenž se meziročně zvyšuje. Jelikož v tomto roce patrně bude probíhat další kolo dofinancování, tak se počet nepodpořených žádostí sníží. Druhým efektem, který ale nelze z této úrovně posoudit, je konkrétní výše přidělených finančních prostředků. Resp. důsledky nepodpoření jednotlivých požadavků v plné výši. Z výsledků dotačního řízení totiž vyplývá, že některé služby byly podpořeny např. pouze 5 % a jiné v 98 %. Dále také není zřejmé, kolik finančních prostředků získali konkrétní poskytovatelé i z jiných veřejných nebo soukromých zdrojů.

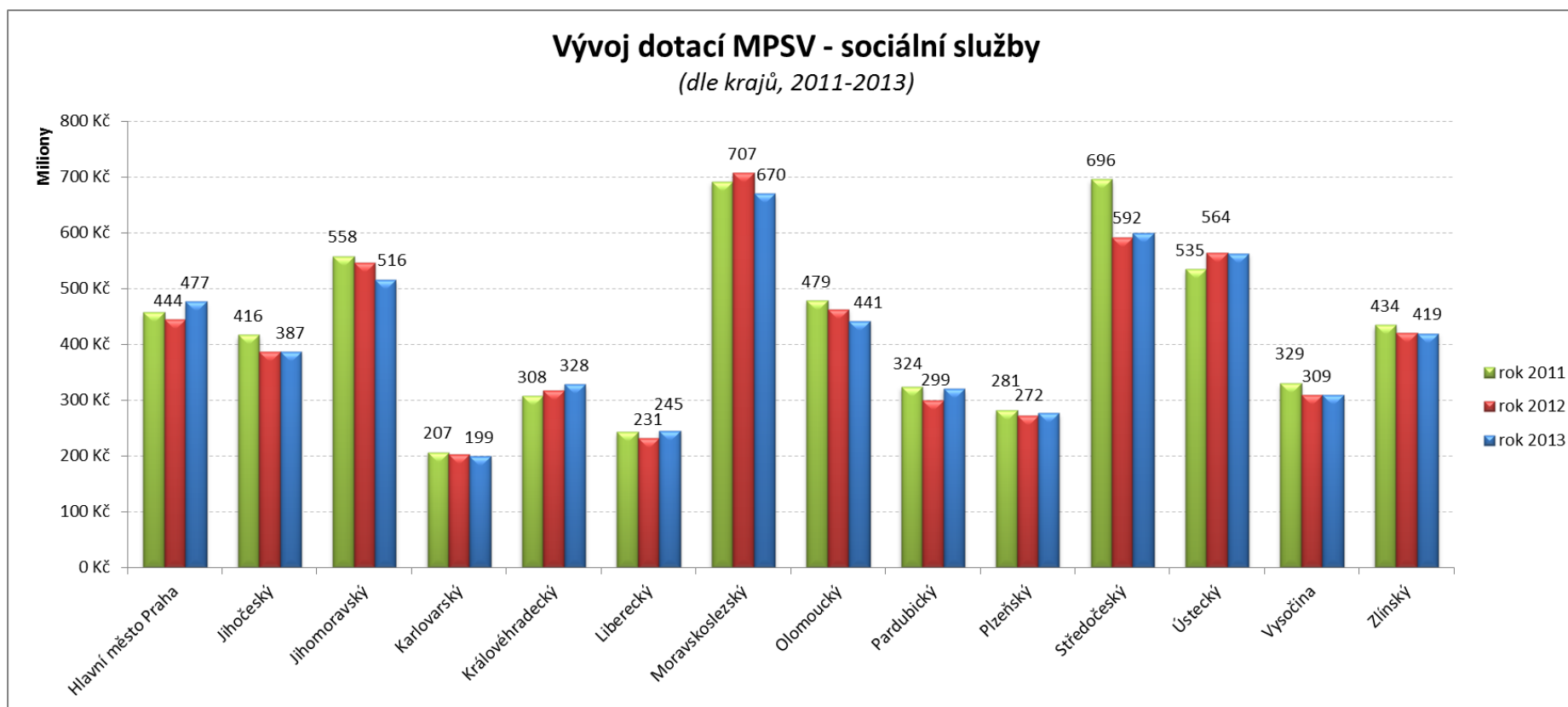
Vývoj počtu nepodpořených žádostí		
Rok	Program A	Program B
2013	758	9
2012	506	11
2011	521	19

Tabulka 3 Vývoj nepodpořených žádostí
(stav k 1. 3. 2013)

Procentuální vývoj nepodpořených žádostí			
Rok	Program A	Program B	Celkem
2013	14,07	9,00	13,98
2012	10,44	6,75	10,32
2011	11,48	10,98	11,46

Tabulka 2 Procentuální vývoj nepodpořených žádostí
(stav k 1. 3. 2013)

V tomto grafu lze vidět vývoj přidělených finančních prostředků krajů v letech 2011 až 2013. U jednotlivých sloupců jsou vyznačeny hraniční hodnoty. Zajímavým aspektem je např. to, že Hl. město Praha, Královéhradecký, Liberecký a Pardubický kraj zaznamenává nárůst finančních prostředků, oproti ostatním krajům. Nejvyšší propad těchto zdrojů za sledované období je u Středočeského kraje, kde mezi lety 2011 a 2012 došlo k propadu o více než 100 milionů korun. Tento výpadek byl patrně zapříčiněn realizací individuálního projektu na služby sociální prevence. Jelikož nelze přesně analyzovat konečné příjemce (sociální služby), kteří byli z tohoto projektu podpořeni, nelze jasně rozkrýt, jaký měl tento deficit reálné důsledky.

Graf 2 Vývoj dotací MPSV dle krajů, Program A (stav k 1. 3. 2013)

V tabulce 4 jsou vyznačeny meziroční rozdíly v dotacích (Program A). První sloupec (2013/2011) porovnává celkové rozdíly mezi lety 2013 a 2011, dále pak druhý sloupec mezi roky 2013 a 2012 a poslední mezi obdobím 2012 a 2011. Jak je vidět k razantnímu poklesu došlo mezi lety 2012 a 2011. Jsou zde i kraje, kde došlo k mírnému zvýšení, např. Královéhradecký kraj. Je zajímavé, že pouze v tomto kraji dochází k neustálému zvyšování dotačních prostředků. Oproti tomu nejhůře je na tom Středočeský kraj, kde došlo k poklesu o cca 14 % (kromě srovnání mezi lety 2013 a 2012).

Tabulka 4 Meziroční srovnání dotací, dle krajů: Program A (stav k 1. 3. 2013)

Dotace - A	Meziroční porovnání		
	Kraj	2013/2011	2013/2012
Hlavní město Praha	4,35	7,26	-2,71
Jihočeský	-7,12	0,20	-7,30
Jihomoravský	-7,50	-5,55	-2,07
Karlovarský	-3,77	-1,68	-2,13
Královéhradecký	6,66	3,49	3,07
Liberecký	0,87	6,06	-4,90
Moravskoslezský	-3,11	-5,25	2,26
Olomoucký	-7,76	-4,51	-3,40
Pardubický	-1,33	6,89	-7,69
Plzeňský	-1,63	1,65	-3,23
Středočeský	-13,74	1,41	-14,94
Ústecký	5,15	-0,31	5,48
Vysočina	-6,17	0,09	-6,25
Zlínský	-3,45	-0,13	-3,32
Celkem	-3,49	-0,04	-3,45

Tabulka 5 Alokace dotací, dle krajů: Program A (stav k 1. 3. 2013)

Kraj	rok 2013	rok 2012	rok 2011
Hlavní město Praha	↑ 476 720 000	↓ 444 463 000	↘ 456 829 300
Jihočeský	↘ 386 796 000	↘ 386 029 000	↘ 416 433 000
Jihomoravský	↗ 516 156 000	↗ 546 467 000	↗ 558 022 000
Karlovarský	↓ 198 972 000	↓ 202 370 000	↓ 206 776 000
Královéhradecký	↘ 328 131 000	↓ 317 078 000	↓ 307 630 000
Liberecký	↓ 245 157 000	↓ 231 147 000	↓ 243 047 000
Moravskoslezský	↑ 669 819 000	↑ 706 918 400	↑ 691 301 000
Olomoucký	↘ 441 457 000	↗ 462 330 000	↗ 478 592 900
Pardubický	↓ 319 994 000	↓ 299 373 000	↓ 324 316 000
Plzeňský	↓ 276 404 000	↓ 271 908 000	↓ 280 996 000
Středočeský	↑ 600 069 000	↑ 591 712 000	↑ 695 647 000
Ústecký	↗ 562 301 000	↗ 564 066 297	↗ 534 769 000
Vysočina	↓ 308 997 000	↓ 308 733 000	↘ 329 314 000
Zlínský	↘ 419 173 000	↘ 419 739 000	↘ 434 138 700
Celkem	↓ 5 750 146 000	↓ 5 752 333 697	↑ 5 957 811 900

9 VÝZKUM POSTOJŮ ZÁSTUPCŮ KRAJŮ

9.1 METODOLOGIE, CÍLE A HYPOTÉZY VÝZKUMU

Pro tento typ výzkumu byla využita *metoda internetového dotazování* - tzv. CAWI (Computer-Aided Web Interviewing). Způsob výzkumu byl zvolen s ohledem na čas a územní dostupnost, kdy byly dotazování zástupci všech krajů České republiky. Do výzkumu byli zapojeni koordinátoři procesu plánování, tedy úředníci místní krajské samosprávy. Dotazník tak neprezentuje postoje kraje, jako samosprávy, ale expertů (úředníků), kteří tento proces zajišťují.

Před otevřením dotazníku byly provedeny tři zkušební responze. Pro zabezpečení bylo zvoleno několik způsobů. Zvolil jsem metodu uzavřeného dotazování. Jednalo se o neveřejný dotazník, který byl zaslán konkrétním osobám zajišťujícím proces plánování. Dalším zabezpečovacím prvkem byla kontrola IP adresy, aby dotazník nemohl vyplnit jeden respondent vícekrát. Jako poslední screeningová otázka byla zaměřena na uvedení místního údaje kraje, který respondent zastupuje. Dotazník byl uveřejněn na internetových stránkách www.vyplnto.cz a šetření proběhlo v termínu od 28. 08. 2012 - 27. 09. 2012.³⁶

Cíle empirického šetření:

1. Zjistit základní údaje o současném stavu procesu plánování rozvoje sociálních služeb krajů (o jeho délce, zdrojích, personálním zajištění apod.).
2. Jakým způsobem jsou krajem zjišťovány potřeby na jeho území (jejich způsob, frekvence, způsob zajištění apod.).
3. Jakým způsobem byly v jednotlivých krajích zjišťovány informační zdroje pro potřeby sestavení t. č. platného střednědobého plánu.
4. Zjistit postoje zástupců krajů při spolupráci se zástupci uživatelů a poskytovatelů sociálních služeb, s obcemi a MPSV.
5. Jaké jsou postoje respondentů k současnému legislativnímu ukotvení procesu plánování sociálních služeb a návrhy respondentů pro jeho zlepšení.

---

³⁶ POSPÍŠIL, David. *SPRSS v krajích (výsledky průzkumu)*, 2012. Dostupné online na <http://strednedobe-planovani-rozvoj.vyplnto.cz>.

Hypotézy empirického šetření:

1. Střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb na úrovni krajů je nejčastěji zajišťováno jedním úředníkem.
2. Frekvence zjišťování potřeb u cílových skupin není pravidelná.
3. Analýzy potřeb jsou prováděny jen u některých cílových skupin.
4. Zjišťování potřeb cílových skupin je nejčastěji zajištěno externími dodavateli.
5. Nejpalčivějším problémem procesu plánování je nepropojenost systému financování a plánování sociálních služeb.
6. Nejhůře hodnocenou oblastí bude spolupráce mezi kraji (respondenti) a MPSV.

9.2 DOTAZNÍK

Dotazník obsahoval celkem 27 otázek, z toho jedna otázka byla identifikačního charakteru. Čtyři otázky byly nepovinné, jelikož se jednalo o doprovodné a otevřené otázky, které byly určeny pro uvedení vlastních postojů.

Dotazník je uveden v příloze č. 1. Formulář byl z internetové formy převeden do textové. Jednotlivé otázky se respondentům objevovaly po jedné otázce. V případě, že se jednalo o podmiňovací otázku, byli respondenti automaticky převedeni na další otázku. U jednotlivých otázek se také objevovala nápověda nebo odkaz na autora dotazníku. Možnost konzultace s autorem dotazníku při vyplňování využil jeden respondent. V případě nevyplnění nebo nesprávného vyplnění některé z povinných otázek, nemohli respondenti ve výzkumu pokračovat.

9.3 NÁVRATNOST ODPOVĚDÍ

Dotazník byl odeslán jako součást e-mailu s uvedením jména autora, účelu výzkumu a odkazu, na němž byl výzkum uveřejněn. Výzkum a výsledky nebyly veřejně přístupné. Pro docílení co nejvyšší návratnosti probíhalo oslovování ve třech vlnách, v rámci tzv. follow upů – tj. opakovaného oslovení těch respondentů, kteří ještě nereagovali na prosbu o vyplnění. I přesto se nepodařilo získat odpovědi ze všech krajů. Celkově bylo získáno 9 vyplněných dotazníků, tj. 64,2 % z celkového počtu 14 krajů. Jeden dotazník nemohl být zařazen do vyhodnocení, protože respondent neodpověděl na poslední identifikační otázku, resp. neuvedl název kraje.

Odpovědi je nutné vnímat jako postoje oslovených zástupců krajů a tudíž vyjadřují pouze názory expertů v této konkrétní oblasti v daném území.

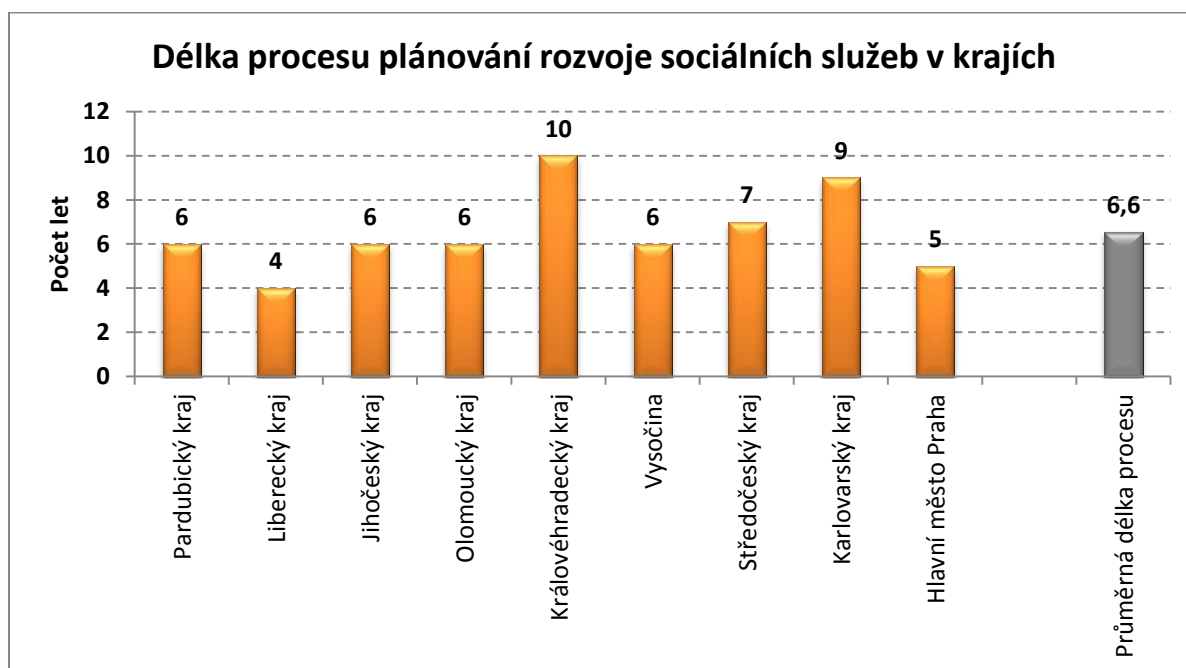
Tabulka 6 Návratnost odpovědí, dot. I.

KRAJ	Zapojené do šetření	Nepodařilo se zapojit
Jihočeský	A	
Jihomoravský		N
Karlovarský	A	
Královéhradecký	A	
Liberecký	A	
Moravskoslezský		N
Olomoucký	A	
Pardubický	A	
Plzeňský		N
Hlavní město Praha	A	
Středočeský	A	
Ústecký		N
kraj Vysočina	A	
Zlínský		N
Souhrn	9	5

9.4 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

9.4.1 Délka procesu střednědobého plánování v krajích

Povinnost střednědobě plánovat rozvoj sociálních služeb na úrovni krajů nastala od 1. ledna roku 2007, kdy nabyl účinnost § 95 zákona o sociálních službách. Jak vyplývá z odpovědí, byl v některých krajích proces plánování započat ještě před účinností tohoto zákona. Nejdélší délku procesu střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb uvádí Královéhradecký kraj (10 let) a nejnižší Liberecký kraj (4 roky) a Hlavní město Praha (5 let). Průměrná doba trvání procesu střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb je více jak šest a půl roku.

Graf 3 Délka procesu plánování sociálních služeb v krajích, dot. I.

9.4.2 Důležitost zdrojů pro tvorbu střednědobého plánu

Dále se dotazník zaměřil na to, jaké zdroje informací byly nejvíce přínosné pro sestavení aktuálně platného střednědobého plánu. Hodnota jedna ukazuje na nejvíce přínosný zdroj a hodnota 8 na nejméně přínosný. Hodnoty musely být vyplněny tak, aby se neopakovaly, tj. aby nebylo možné vybrat jednu variantu vícekrát. **Otázka do jisté míry kopíruje text zákona o sociálních službách**, kdy střednědobé plány rozvoje sociálních služeb jsou sestaveny na základě aktivního zjišťování potřeb (viz § 3, písm. h), na základě údajů získaných z obcí (viz § 94, písm. e), ve spolupráci s poskytovateli a uživateli sociálních služeb (viz § 95 písm. d). Kraj má také za povinnost přihlížet k údajům uvedeným v registru poskytovatelů (viz § 85, odst. 5; § 95 písm. d). Bylo tedy zcela na místě zjistit priority krajů u těchto zdrojů při reálném sestavování střednědobých plánů. Výsledky tohoto šetření byly učiněny na základě váženého skóre (viz níže uvedený vzorec a výsledná tabulka).

$$\text{Vážené skóre} = \frac{\sum_{i,j=1}^8 (z_i \cdot h_j)}{\sum_{j=1}^8 h_j}$$

z – známka důležitosti

h – četnost hodnocení známkou

i – číslo sloupce

j – číslo řádku

Z výsledků je zřetelné, že nejvíce důležité informace získávají kraje z výstupů pracovních skupin (3,2), vlastního kvalitativního (3,3) a kvantitativního šetření potřeb (3,4). Za nejméně nosné zdroje informací označili respondenti jiné veřejné zdroje (6,3) a data z Ministerstva práce a sociálních věcí (6,2). Pro další hlubší zkoumání by bylo dobré zjistit přesné důvody takového prioritizace.

Tabulka 7 Zdroje informací, dot. I.

Zdroje informací	Hodnocení důležitosti (z _i)								Počet hodnocení	Suma	Vážený průměr
	1	2	3	4	5	6	7	8			
Komunitní plány obcí	2	0	1	1	1	2	1	1	9	41	4,6
Vlastní šetření (kvantitativní) potřeb.	2	2	1	2	0	0	2	0	9	31	3,4
Vlastní šetření (kvalitativní) potřeb.	1	4	1	1	0	1	0	1	9	30	3,3
Vlastní šetření priorit obcí.	1	0	2	1	2	2	0	1	9	41	4,6
Výstupy z pracovních skupin krajů.	2	2	2	1	1	0	0	1	9	29	3,2
Zdroje z MPSV ČR.	0	0	0	1	2	1	4	1	9	56	6,2
Registr poskytovatelů sociálních služeb.	1	1	1	2	1	2	0	1	9	39	4,3
Jiné veřejné zdroje.	0	0	1	0	2	1	2	3	9	57	6,3

SUMA i=1 až 8 = (známka x četnost) / celkový počet hodnocení

9.4.3 Hodnocení spolupráce krajů s hlavními aktéry

Účelem následujících pěti otázek bylo zjistit, jak respondenti hodnotí spolupráci s důležitými partnery pro proces plánování. **Okruhy otázek opět vycházejí z díkce zákona o sociálních službách.** Byly zde přidány pouze dva nové okruhy. První se týká politických zástupců. Jelikož proces plánování spadá do úkolu samosprávy, je spolupráce s politickými zástupci zcela nevyhnutelná. Úředníci na krajských úřadech, tak musí návrh plánu, včetně průběžných kroků projednávat s orgány kraje, které reprezentují volení zástupci (radní, náměstci, hejtman, primátor). Druhou oblastí je spolupráci uvnitř úřadu, resp. s ostatními odbory např. s odbory zdravotnictví, školství, dopravy či rozpočtu.

U každé otázky byla vytvořena pěti stupňová variace od čísla jedna do čísla pět. Respondenti měli spolupráci u každého partnera ohodnotit na pětibodové škále, kdy číslo jedna označovalo nejlepší známku a číslo pět nejhorší. Pro zvýšení relevance odpovědí bylo respondentům umožněno vybrat možnost „nespolupracujeme“. Odpovědi „nespolupracujeme“ byla přisouzena hodnota „pět“. Tedy stejná, jako když respondenti tuto spolupráci hodnotí jako nejhorší. Kdybychom u této otázky přisoudili např. hodnotu „nula“, došlo by ke značnému zkreslení výsledků.

Respondenti nejlépe hodnotili spolupráci s poskytovateli sociálních služeb. Výsledná průměrná hodnota byla 2,22. Tuto spolupráci žádný z respondentů neohodnotil známkou číslo pět ani nevybral možnost „nespolupracujeme“. **Z výsledků by se dalo usuzovat, že tímto byla naplněna jedna ze základních podmínek zákona o sociálních službách,** tento předpoklad, ale nemohu doložit, jelikož nebyl proveden výzkum i mezi poskytovateli sociálních služeb. Z osobní zkušenosti mohu potvrdit, že poskytovatelé sociálních služeb jsou zpravidla ti nejaktivnější aktéři, jelikož vnímají přímý dopad celého procesu na jimi poskytované služby.

Překvapivě druhou nejlépe hodnocenou oblastí je spolupráce s politickými zástupci v krajích. Jak již bylo uvedeno výše, je tato sféra spolupráce tou nejvíce stěžejní, jelikož má přímý dopad na celý proces (např. rozpočet procesu, personální zajištění, schválení konečné strategie apod.). Ani v tomto případě nebyla vybrána nejhorší hodnota nebo možnost „nespolupracujeme“.

Na třetím místě se umístilo hodnocení spolupráce uvnitř úřadu s ostatními odbory. Z praktického pohledu jsou stěžejními odbory např. oblast zdravotnictví, školství či legislativa. Nicméně velkou roli mohou hrát i odbory zabývající se evropskou politikou, zejména dotacemi ze strukturálních fondů nebo i oblast infrastruktury, např. při zjišťování dopravní dostupnosti sociálních služeb, dojezdové vzdálenosti nebo bariérovosti apod. Pouze jeden respondent uvedl, že s ostatními odbory nespolupracuje.

V pořadí čtvrtou nejlépe hodnocenou oblastí je spolupráce s Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. Jak bylo uvedeno v přechozích kapitolách, tak MPSV vůči krajům poskytuje zejména metodickou činnost.

Nejhůře hodnocenými jsou respondenty označováni uživatelé sociálních služeb. Přímé zapojení uživatelů bývá problematickou oblastí. Většinou se kraje přiklání k tomu, že roli uživatele zastává zástupce z řady poskytovatelů, který by měl hájit zájmy uživatelů a nikoli poskytovatelů. Z hlediska struktury pracovních skupin na úrovni krajů jsou přímí uživatelé sociálních služeb nejméně zastoupenou skupinou. V rámci tohoto výzkumu nebudu hodnotit důvody, proč se respondenti přiklonili k této variantě. Z osobní zkušenosti mohu pouze potvrdit, že práce s uživateli bývá časově náročnější a průběh je zpravidla emotivnější, nežli u ostatních skupin.

Tabulka 8 Hodnocení spolupráce krajů s aktéry, dot. I.

Poskytovatelé soc. služeb	Uživatelé soc. služeb	MPSV ČR	Politici zástupci v kraji	Ost. odbory kraj. úřadu
2	4	5	2	3
2	5	4	2	3
3	5	4	4	5
1	3	2	2	4
2	3	2	3	2
3	3	3	4	4
2	3	3	2	3
4	5	4	4	3
1	2	2	2	1
2,22	3,67	3,22	2,78	3,11

9.4.4 Aktuální způsob zjišťování potřeb v krajích

Nejčastějším způsobem zjišťování potřeb byl pro potřeby sestavení aktuálního střednědobého plánu jak kvantitativní, tak i kvalitativní výzkum (6 krajů). Jeden dotazovaný odpověděl, že jeho kraj zjišťoval potřeby pouze kvalitativním způsobem a jeden si označil formu dotazníkového šetření.

Zákon o sociálních službách nijak neupravuje formu, jakou budou kraje zjišťovat místní potřeby, přesto je tato činnost v zákoně uvedena. Zákon současně počítá s tím, že kraje výsledky těchto šetření implikují do samotných krajských plánů např. ve formě cílů a konkrétních opatření. Regionální potřeby by se měly také odrážet i v ekonomickém zhodnocení. Zákon dále upravuje povinnost krajů s potřebami pracovat i ve smyslu hledání způsobů, jakými mají být potřeby uspokojeny (více viz § 3, písm. h zákona o sociálních službách).

Tabulka 9 Aktuální způsob zjišťování potřeb, dot. I.

Forma zjišťování potřeb - aktuálně platný plán	Počet
Kvalitativní i kvantitativní výzkum (zjišťování)	6
Kvantitativní výzkum (např. dotazníkové šetření)	2
Kvalitativní výzkum (např. Focus group, individuální řízené rozhovory aj.)	1

9.4.5 Systém zjišťování potřeb

Pokud jsme v předešlé otázce hledali odpověď na to, jakým způsobem jsou zjišťovány regionální potřeby, je důležité se zaměřit i na frekvenci a cílovou skupinu, na které jsou tyto činnosti směřovány. Z výše uvedených výsledků vyplývá, že **kraje zjišťují potřeby mezi uživateli nepravidelně a většinou využijí zcela jinou metodu** pro samotnou analýzu. Oproti tomu **zjišťování potřeb mezi poskytovateli je zajištěno ve srovnatelné míře (pravidelně, tak i nepravidelně)**. Přesto lze zhodnotit, že tato činnost je čtenější u cílové skupiny poskytovatelů než uživatelů sociálních služeb.

Tabulka 10 Četnost analýzy potřeb v krajích I., dot. I.

Četnost provádění analýzy potřeb v kraji mezi uživateli soc. služeb	Počet krajů
Nepravidelně (vždy využíváme stejnou metodu)	5
Nepravidelně (ale, vždy využíváme jinou metodu)	3
Pravidelně, alespoň 1 x ročně (pokaždé využíváme stejnou nebo obdobnou metodu)	1
Celkový součet	9

Tabulka 11 Četnost analýzy potřeb v krajích II., dot. I.

Četnost provádění analýzy potřeb v kraji mezi poskytovateli soc. služeb	Počet krajů
Nepravidelně (vždy využíváme stejnou metodu)	3
Nepravidelně (ale, vždy využíváme jinou metodu)	2
Pravidelně, alespoň 1 x ročně (pokaždé využíváme stejnou nebo obdobnou metodu)	3
Pravidelně, alespoň 1 x ročně (ale pokaždé využíváme jinou metodu)	1
Celkový součet	9

Tabulka 12 Zjišťování potřeb v obcích, dot. I.

Typy obcí, u kterých jsou zjišťovány potřeby	Četnost provádění analýzy potřeb obcí v kraji				Kontrolní součet
	<i>Nepravidelně (vždy stejná metoda)</i>	<i>Nepravidelně (vždy jiná metoda)</i>	<i>Pravidelně, alespoň 1 x ročně (pokaždé využíváme jinou metodu)</i>	<i>Pravidelně, alespoň 1 x ročně (pokaždé využíváme stejnou metodu)</i>	
<i>Zjišťujeme pouze u obcí I. typu</i>		1			1
<i>Zjišťujeme pouze u obcí II. a III. typu</i>	2	1		1	4
<i>Zjišťujeme pouze u obcí II. typu</i>			1		1
<i>Zjišťujeme pouze u obcí III. typu</i>		1		1	2
<i>Zjišťujeme u všech typů obcí</i>				1	1
Celkový součet	2	3	1	3	9

Výsledky zjišťování potřeb u obcí v kraji je patrně důsledkem současné praxe. **Kraje se nejčastěji zaměřují na zjišťování potřeb současně u obcí II. a III. typu.** Z hlediska velikosti území, které většinou tyto obce zastupují, je tento aspekt vcelku odůvodnitelný. Pouze jeden respondent označil, že daný kraj provádí tyto analýzy na úrovni všech typů obcí.

9.4.6 Analýza rizik

Tato oblast byla do dotazníku zařazena s ohledem na to, že proces strategického plánování je velmi náročný a dlouhodobý. Zavedení systému řízení rizik z manažerského pohledu celého procesu střednědobého plánování, ale není častý. **Touto oblastí se také nezabývají ani metodické příručky střednědobého plánování**, nicméně se na něj odkazují doporučené postupy, např. v oblasti transformace pobytových služeb sociální péče [viz Brathová, Mach 2012]. Výsledky empirického šetření tento předpoklad potvrzují. **Pouze jeden zástupce kraje uvedl, že má zpracovanou analýzu rizik.** Respondent tuto odpověď blíže nspecifikoval, a tudíž nám není známa přesná metoda nebo způsob provádění analýzy rizik. Jeden respondent na tuto otázku nedokázal odpovědět.

Tabulka 13 Analýza rizik v procesu SPRSS, dot. I.

Existence analýzy rizik v procesu	Počet krajů
Ne	7
Ano	1
Nevím, nemohu posoudit.	1
Celkový součet	9

9.4.7 Benchmarking sociálních služeb

Metoda benchmarkingu, v různých modifikacích, se v současné době častěji objevuje právě v procesu střednědobého plánování. V obecné rovině lze benchmarking označit za manažerskou metodu strategického plánování, kdy na základě srovnatelných dat a měřitelných ukazatelů získáme informace o službách, které jsou poskytovány na určitém území. Kritérii mohou být jak kvalitativní, tak i kvantitativní údaje. Cílem této otázky nebylo zjišťovat, jakým způsobem je tato metoda realizována, ale zda je v procesu zavedena.

Z výsledků empirického šetření vyplynulo, že aktuálně s výsledky benchmarkingu pracují pouze dva kraje, a tuto metodu aktuálně provádí další kraj. Z dostupných zdrojů se benchmarkingem sociálních služeb také zabývá Zlínský a Ústecký kraj. Zástupci těchto krajů se do dotazníkového šetření nezapojili. [více viz kap. 10.3]

Tabulka 14 Benchmarking v krajích, dot. I.

Má Váš kraj zpracovanou analýzu benchmarkingu sociálních služeb?	Počet
Ano, aktuálně s výsledky pracujeme	2
Benchmarking zatím neplánujeme realizovat	5
Na analýze aktuálně pracujeme	1
Nevím, nemohu posoudit	1

9.4.8 Podíl zrealizovaných cílů

Cílem této otázky bylo získat kvalifikovaný (expertní) odhad respondentů o procentuálním podílu již zrealizovaných cílů za poslední uzavřené období. Předpokladem bylo, že dotazované osoby znají podmínky svého kraje včetně údaje o stavu procesu krajského plánování. Díky tomu mohou lépe odhadnout, do jaké míry se podařilo cíle definované v plánech reálně naplnit.

Z výsledků empirického šetření je patrné, že pouze **jeden respondent vybral možnost naplnění deklarovaných cílů v plánu do 90 %**. Ani jeden dotazovaný nevybral možnosti od 0 % - 25 % nebo 100 % (všechny cíle). Jeden respondent tuto otázku dále komentoval, že nenaplnění těchto cílů bylo zapříčiněno: *“Nereálností dokumentu, která je postavena na projektech ESF přímého přidělení, které nebyly realizovány.”*. Ostatní dotazovaní tuto otázku dále nekomentovali.

Tabulka 15 Zrealizované cíle, dot. I.

Podíl zrealizovaných cílů z posledního plánu
polovina do 50 %
Hlavní město Praha
Liberecký kraj
Olomoucký kraj
Středočeský kraj
většina do 75 %
Jihočeský kraj
Královéhradecký kraj
Pardubický kraj
kraj Vysočina
převážná většina do 90 %
Karlovarský kraj

9.4.9 Personální zajištění

Cílem této otázky bylo zjistit, jak je personálně zajištěn proces střednědobého plánování na úrovni krajských úřadů a v jaké míře jsou zapojeni služby externistů. Služby externistů jsou zpravidla využívány ve formách metodických konzultací vyškolenými metodiky³⁷ nebo realizováním dílčích aktivit či tvorbou analytických podkladů. Odpovědi na tyto otázky měly tuto oblast více rozkrýt.

Z výsledků empirického výzkumu je zřejmé, že na většině úřadů figuruje jedna osoba formou jednoho celého pracovního úvazku. Pouze v jednom kraji realizuje tento proces jeden úředník s polovičním úvazkem, oproti tomu v Libereckém kraji ho zajišťují tři osoby.

Tabulka 16 Personální zajištění, dot. I.

Počty úvazků	HLMP	JČK	KK	KH K	LB K	OL K	PB K	SK K	KV	Celkový součet
1	1	1		1		1	1	1	1	7
3					1					1
0,5			1							1

Kraje volí nejčastěji kombinovanou formou, kdy určité segmenty realizují formou dodávek odborných externích dodavatelů. Zajímavé výsledky lze spatřovat v Karlovarském kraji, kdy proces je zajištěn pouze polovičním pracovním úvazkem. Jeden respondent na tuto otázku nedokázal odpovědět.

Tabulka 17 Externí služby, dot. I.

Externí služby v procesu	HLMP	JČK	KK	KH K	LB K	OL K	PB K	SK K	KV	Celkový součet
<i>kombinovaně (externě i interně)</i>	1		1	1	1	1	1			6
<i>nevím, nemohu posoudit.</i>								1		1
<i>zajišťujeme pouze interně</i>		1							1	2

³⁷ MPSV, Odbor 22. Přehled vzdělavatelů-metodiků pro plánování sociálních služeb: Kontakty na absolventy. *Sociální služby: Plánování sociálních služeb* [online]. 2010, 2010-08-10 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/8012/metodici.pdf>

Nejčastěji dodávanou externí službou se dle výsledků šetření stává analýza potřeb, kterou vybrali celkem čtyři dotazovaní. Dva respondenti dále označili možnost sestavení samotného střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb. Karlovarský kraj, který má nejnižší personální zajištění, zajišťuje externími zdroji pouze setkání s poskytovateli, uživateli nebo obcemi.

Tabulka 18 Druhy externích služeb, dot. I.

Externí služby	HLMP	KK	KH K	LBK	OL K	PBK	Celkem
setkání s poskytovateli, uživateli, obcemi aj.		1					1
analýza potřeb	1		1	1		1	4
demografické a jiné analýzy					1		1
sestavení střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb			1	1			2
vytváření interaktivních ICT prostředků nebo obdobných nástrojů			1				1
Benchmarking						1	1
metodická podpora						1	1

Souvisejícím tématem jsou finanční náklady na proces plánování rozvoje sociálních služeb. Aby bylo číslo co nejpřesnější, nebyly do této částky zahrnuty mzdové prostředky, které standardně nejsou veřejné. Náklady se vztahují pouze k uzavřenému účetnímu období. Předpokladem bylo také hledisko, že respondenti, jež proces zajišťují, mají přehled o nákladech, jelikož často sami služby objednávají nebo vybírají a mají interní vhled do rozpočtové kapitoly kraje, ze které finanční prostředky čerpají.

Nejčastěji byla uváděna částka do 300. tis. Kč, dále pak tři dotazovaní uvedli náklady do 1 milionu a pouze jeden kraj zvolil částku nad jeden milion korun. Z výsledků empirického šetření je také zřejmé, že se zvyšujícím se počtem externích služeb se zvyšují i náklady. Tento výsledek lze podpořit např. tím, že nejvyšší náklady uvádí zástupce z Královéhradeckého kraje (nad 1 mil. Kč). Respondent dále uvedl, že externě je zajišťována analýza potřeb, sestavení střednědobého plánu a vytváření ICT prostředků. Nárůst těchto prostředků byl patrně způsoben nákupem ICT prostředků, které bývají zpravidla nejnákladnější.

Tabulka 19 Nákladovost procesu SPRSS, dot. I.

Náklady procesu	HLMP	JČK	KK	KH K	LB K	OL K	PB K	SK K	KV	Celkový součet
do 1 mil. Kč	1	1			1					3
do 300. tis. Kč			1			1	1	1	1	5
nad 1 mil. Kč				1						1

9.4.10 Další sledovaná témata, doplnění empirického výzkumu

Poslední část empirického výzkumu byla věnována čtyřem oblastem. Respondenti zde mohli uvést volné odpovědi na některá specifická témata. Odpovědi byly následně zakódovány do hlavních okruhů. Možnost vlastní odpovědi využili jen někteří respondenti (resp. 5-6 dotazovaných).

První baterie otázek se zabývala zhodnocením hlavních nedostatků v samotném procesu střednědobého plánování. **Nejhůře byla hodnocena oblast spolupráce s nižšími samosprávnými celky.** Jak bylo uvedeno v analýze současné legislativy, obce povinnost plánování ze zákona obligatorně nemají. Informační povinnost obcí vůči krajům je spíše formální a zaleží tedy na samotné obci, jakým způsobem bude komunikovat s krajem nebo na podmínkách, jaké kraj vůči obcím nastaví. Nicméně v zákoně o sociálních službách neexistují žádné sankční mechanismy, které by řešily např. nečinnost obcí. **Dále se nejčastěji objevovaly odpovědi vztahující se k financování a propojenosti systému mezi střednědobým plánem a státním rozpočtem, který by měl na cíle a opatření v plánech reagovat.**

Tabulka 20 Hlavní nedostatky v procesu SPRSS, dot. I.

Hlavní nedostatky v procesu plánování	HLMP	JČ K	KH K	LB K	OL K	PB K	Součet
<i>Odbornost a personální kapacity</i>			1				1
<i>Nedokonalé zajištění plánování na obcích nebo nízká spolupráce</i>	1		1	1	1		4
<i>Nedokonalé legislativní ukotvení plánování</i>						1	1
<i>Špatné finanční zajištění</i>	1	1				1	3
<i>Špatná historie procesu</i>	1						1
<i>Výstupy procesu (cíle) nejsou zohledněny v dotačním řízení MPSV</i>	1	1				1	3

Dalším sledovaným okruhem bylo **zhodnocení hlavních přínosů**, které proces plánování generuje v praxi. Zde dochází k částečnému popření předchozích odpovědí. **Respondenti sice hodnotí jako nejvíce problematickou oblast spolupráce s nižšími samosprávnými celky, ale na druhou stranu v nich vidí značný přínos a možnost jak zjistit místní potřeby.**

Tabulka 21 Hlavní přínosy procesu SPRSS, dot. I.

Hlavní přínosy procesu plánování	HLMP	JČ K	KH K	OL K	PB K	Součet
<i>Reakce na zjištění místní potřeby</i>			1		1	2
<i>Tvorba sítě sociálních služeb</i>				1	1	2
<i>Efektivnější redistribuce veřejných zdrojů (finance)</i>	1		1			2
<i>Zvýšení spolupráce s nižšími samosprávnými celky</i>	1	1	1			3
<i>Spolupráce s poskytovateli sociálních služeb</i>	1	1	1			3
<i>Zvýšení publicity sociálních služeb a plánování</i>			1			1

Dále byla sledována **identifikace možných komplikací, které zabraňují rozvoji a zkvalitňování celého procesu střednědobého plánování.** Nejkritičtěji vnímali respondenti **současný systém financování, který je realizován v jednoletých cyklech, jež neumožňují plánovat rozvoj celé sítě sociálních služeb ze střednědobého hlediska a vytváří značný prostor pro nejistotu** a to nejen u krajů, ale i u samotných příjemců dotačních prostředků (poskytovatelů sociálních služeb).

Tabulka 22 Komplikace v procesu SPRSS, dot. I.

Komplikace v rozvoji sociálních služeb	HLMP	JČ K	KH K	LB K	OL K	Součet
<i>Současný způsob financování (nestabilita)</i>	1		1	1	1	4
<i>Nedostatečná motivace (zapojení) obcí do systému financování</i>			1			1
<i>Neexistence národního plánu</i>		1				1
<i>Nejednotný systém vykazování soc. služeb</i>		1				1
<i>Nízká podpora MPSV (státu)</i>	1		1			2

V návaznosti na předchozí otázku měli respondenti **navrhnout možnosti, jak by tuto situaci mohli změnit.** Zástupci krajů navrhovali **změny současného systému financování z jednoletých cyklů na víceleté, dále nastavení jasných metodických postupů,** které by současný stav plánování na krajské úrovni sjednotily. Objevuje se zde **apel na vyšší zapojení místních politických zástupců,** kteří mají reálný vliv na rozvoj kraje. Opět **větší zapojení obcí,** a to nejen v oblasti komunikace, ale i v oblasti spoluodpovědnosti za síť sociálních služeb a vyšší míru spolufinancování sociálních služeb.

Tabulka 23 Možnosti zkvalitnění procesu SPRSS, dot. I.

Možnosti zkvalitnění procesu plánování v kraji	HLMP	JČ K	KH K	OL K	PB K	Součet
<i>Změna financování (střednědobé)</i>		1	1		1	3
<i>Nastavení národní vize nebo metodiky (postupy plánování)</i>	1		1		1	3
<i>Větší zapojení místních politických zástupců</i>	1		1	1		3
<i>Větší zapojení obcí</i>	1	1	1			3

9.5 ZÁVĚR DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ – ZÁSTUPCI KRAJŮ

Výzkum měl za cíl zjistit základní informace o procesu střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb na úrovni krajů. Z výsledků vyplynulo, že **průměrná délka procesu střednědobého plánování je více jak šest let**, což odpovídá délce účinnosti zákona o sociálních službách.

Při sestavování střednědobých plánů využívají kraje nejčastěji informace z výstupů pracovních skupin a z vlastního šetření. Již méně jsou pro důležité jiné zdroje a informace z úrovně státu (MPSV).

Z výsledků empirického šetření vyšlo, že **kraje zjišťují potřeby nejčastěji u poskytovatelů sociálních služeb.** Forma a způsob analýzy potřeb nejsou jednotné a provádí se v nepravidelných cyklech nebo se využívají jiné metody, které nezajistí např. sledování vývoje potřeb v časové řadě, jež by mohla lépe identifikovat možné změny v regionu. I když zde se patrně jedná o velký požadavek nad rámec současného zákona.

Respondenti nejlépe hodnotí spolupráci s poskytovateli sociálních služeb a politickými zástupci v kraji. Naopak **nejhůře hodnotí spolupráci s uživateli sociálních služeb.** Je důležité podotknout, že respondenti se také negativně vymezili vůči spolupráci s obcemi a zajištění procesu plánování na nižší samosprávné úrovni. Toto hodnocení patrně vychází zejména z legislativní úpravy (více viz kapitoly 2; 6.4). Nicméně současně zástupci krajů v nich vidí značný potenciál a zdroj důležitých informací.

Na úrovni krajů **zajišťuje proces plánování nejčastěji jeden úředník na plný pracovní úvazek.** Pravděpodobně i díky tomu častěji využívají **služby externích dodavatelů**, kteří **zajišťují složitější procesy**, např. analýzy potřeb nebo benchmarking sociálních služeb. **Roční náklady na celý proces** (vyjma přímých mzdových nákladů) **se pohybují okolo 300. tis. Kč.**

Zástupci krajů také odhadují, že **během posledního programovacího období se jim podařilo zrealizovat od 25 – 75 % cílů.**

Jako nejhůře hodnocenou oblastí v celém procesu plánování rozvoje sociálních služeb je systém financování sociálních služeb, který neumožňuje přímo propojit střednědobé plány s výslednou alokací finančních prostředků ze státního rozpočtu. **Respondenti nabízejí jako jednu z variant řešení víceleté dotační cykly a jasné nastavení způsobu a metod pro zajištění krajského plánování.**

Výsledky celého šetření popisují také současný stav střednědobého plánování a jeho pozici v celém systému sociálních služeb. **Hypotézy 1-5 byly potvrzeny. Hypotéza č. 6 nebyla empirickým šetřením plně ověřena** (viz výše; kap. 9.4.3).

9.5.1 Krátká diskuze

Jediným dostupným zdrojem pro diskuzi je analýza zpracovaná kolektivem autorů ze společnosti GI projekt o.p.s. z roku 2011. I když se tato analýza netýkala dotazníkové metody, lze použít některé závěry. Např. oblast spolupráce s nižšími samosprávnými celky resp. s obcemi. Autorský kolektiv uvádí, že **v rámci krajských plánů se objevují výstupy ze šetření na obecní úrovni spíše sporadicky. Zástupci z obecních samospráv jsou do krajského procesu zapojování zpravidla formou účasti v pracovních skupinách.** Systematická práce s obcemi se např. objevuje ve Zlínském nebo Moravskoslezském kraji. [srov. Ondrušová et al. 2011: 11-12] Ani respondent jeden z těchto krajů se do dotazníkového šetření nezapojil.

„Zajímavým příkladem spolupráce kraje s obcemi je Moravskoslezský kraj, který (...) řeší otázky „Vyjednání veřejného závazku“ mezi zadavateli o převzetí závazku na zajištění poskytování sociálních služeb. Veřejný závazek je chápán jako „deklarace zadavatele, že určité cílové skupině, jejíž identifikované potřeby je nutné zabezpečit prostřednictvím sociálních služeb, bude zajištěna dostupnost této pomoci a podpory“. Veřejný závazek, který spolu kraj a obce v rámci platnosti plánu vyjednají, předpokládá x% spoluúčast zadavatele na krytí provozních nákladů služby. Specificky je řešena zadavatelská role u domovů pro seniory, kdy kraj v platném Střednědobém plánu mluví o tom, že seniorská populace tvoří přirozenou součást obce a je tedy přirozené, aby péče o tyto občany byla záležitostí obce. Za tímto účelem je v plánu popsán pilotní převod příspěvkové organizace kraje na obec a popsány další konkrétní jednání, včetně dosavadních výsledků, o převodech krajských domovů pro seniory na obce. Spolupráce kraje s obce je popsána i v konkrétních opatřeních aktuálního plánu, a to mimo jiné například v „Informování obce o možnostech spolupráce v oblasti rozvoje návazných sociálních služeb vycházejících z procesu transformace“.“ [cit. Ondrušová et al. 2011: 12]

10 OBSAHOVÁ ANALÝZA STŘEDNĚDOBÝCH PLÁNŮ ROZVOJE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V ČESKÉ REPUBLICE

10.1 METODOLOGIE, CÍLE A HYPOTÉZY VÝZKUMU

Pro tento typ výzkumu byla zvolena **metoda obsahové analýzy a následného vícekritériálního hodnocení**. [viz Drhová, Veselý 2007: 304-305; kap. 2.3]

Pro stanovení vah dílčích kritérií byla zvolena metoda expertního posouzení. Na této činnosti se podíl autor diplomové práce, 1 expert s vysokoškolským ekonomickým vzděláním a 1 pracovník MPSV.

Předmětem analýzy bylo 14 krajských střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb, popř. jeho dalších příloh. **Výzkum probíhal v období od prosince 2012 do února 2013. Relevantními dokumenty pro analýzu byly všechny platné (resp. schválené) krajské plány.** Aby mohl být zkoumaný dokument vnímán jako relevantní, musel být v době výzkumu schválený krajským zastupitelstvem nebo jiným relevantním orgánem krajské samosprávy.

Vícekritériální hodnocení se zaměřilo na dvě hlavní kritéria. Prvním zkoumaným kritériem byla rozpočtová politika a druhým formální náležitosti plánu. K tomuto zúženému hodnocení bylo přistoupeno zejména díky velkému rozsahu předmětných dokumentů, po konzultaci s vedoucím diplomové práce a také i proto, že formální a ekonomická část plánů jsou nejdůležitějšími kritérii při hodnocení střednědobých plánů na úrovni státu, jelikož mají přímou vazbu v legislativě. **Výběr hodnocených kritérií vyplývá zejména z § 3 zákona o sociálních službách, dále z doporučené metodiky MPSV „Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb“ a mj. z dokumentu „Kritéria kvality plánování sociálních služeb“.**

Jsem si vědom, že proces plánování probíhá v každém kraji odlišně, a to i včetně forem střednědobých plánů nebo programovacích období. Při hodnocení je tak nutné vzít v potaz, že některé kraje mají zpracovány i další dokumenty nebo analýzy, které se k procesu vztahují a následující zhodnocení tak není všeobjímající, ale pouze ukazuje „stav“, který je vtělen do těchto strategických dokumentů.

Obsahovou analýzou a studiem těchto strategických dokumentů bylo ověřeno, zda a v jaké míře se kritéria v dokumentech nacházejí. Aby bylo docíleno většího zpřesnění, bylo každé kritérium rozděleno do dílčích sub-kritérií, které definovaly konkrétní oblasti analýzy. **U každého sledovaného plánu je uvedena přesná ukázka formulování cíle. Z těchto ukázek je i zřetelnější, jakým způsobem kraje přistupují ke stavbě strategických cílů. Hodnocené plány jsou seřazeny dle abecedy.**

V přehledové tabulce (viz tab. č. 24) jsou uvedeny všechny dokumenty, které se vztahují k analýze a současně jsou zde uvedeny přesné názvy vč. příloh, programovací období a zdroj, ze kterého bylo čerpáno.

Cíle:

1. Zhodnocení všech krajských plánů rozvoje sociálních služeb metodou vícekritériálního hodnocení.
2. Zjistit, jak se konkrétní střednědobé plány rozvoje sociálních služeb krajů od sebe odlišují (v rámci sledovaných kritérií).

Hypotézy:

1. Střednědobé plány rozvoje sociálních služeb se značně liší ve stavbě strategických cílů.
2. Ve střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb nejsou jasné vazby na zjištěné potřeby cílových skupin, které definuje zákon o sociálních službách.
3. Ve střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb není uvedeno finanční zajištění cílů (opatření).
4. Po formální stránce (úprava, grafické zpracování a rozsah) se krajské plány od sebe značně odlišují.

Ve veřejně dostupné literatuře a zdrojích jsem nenalezl žádný stejný nebo obdobný výzkum. Přesto existují jiné analýzy, které se oblastí krajských plánů zabývají.

Jsou to např.:

- Analýza existujících Střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb [viz Ondrušová et al.: 2011],
  - o tato analýza se zabývala krajskými plány sociálních služeb, ale hodnotila je zcela jinými výzkumnými metodami.
- Priority krajů a obcí pro oblast sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením [viz Bareš 2010],
  - o tato analýza se zabývala prioritami, zaměřenými na cílovou skupinu seniorů a osob se zdravotním postižením.
- Analýza koncepcí komunitního plánování v České republice na příkladu sociálních služeb [viz Kolářová 2008],
  - o diplomová práce, která se zabývá aplikací metody komunitního plánování v městě Písku, Žďáru nad Sázavou a Kadani.

10.1.1 Způsob hodnocení kritérií

Kritéria byla hodnocena na základě procentuálního vyjádření. Celkový počet procent byla hodnota 100 %. Každému základnímu kritériu bylo přisouzeno 50 %. Kritérium „Rozpočtová politika“ bylo rozděleno na čtyři sledované oblasti. Každé této oblasti bylo přidáno procentuální vyjádření společně s hodnotou (vyjádřenou v %), která určovala současně váhu, tj. čím vyšší číslo, tím větší důležitost. Dále bylo nutné provést další rozdělení na dílčí kritéria naplněnosti (uvedeno opět v %). Výsledná hodnota pro kritérium Rozpočtová politika je určena vzorcem:

Kritérium Rozpočtová politika (dále RP)

$$\text{výsledné kritérium}_{(ai)} = z_{ai} \cdot y_{ai} \cdot \text{RP} \cdot x$$

kde:

a_i – číslo řádku

z – nabývá hodnoty ANO nebo NE; if $z = \text{ANO} \rightarrow z \cong 1$, if $z = \text{NE} \rightarrow z \cong 0$

y – podíl na váze 1

x – váha 1 (podíl na RP)

Pro určení výsledné hodnoty pro kritérium Formální a obsahové náležitosti bylo nutné provést menší modifikaci vzorce s ohledem na rozdílné stanovení konečného výsledku – v rámci jednotlivých oblastí bylo možné naplnit více než jedno konečné kritérium:

Kritérium Formální a obsahové náležitosti (dále FON)

$$\text{výsledné kritérium}_{(ai)} = \sum_6^{a_i-1} z_{ai} \cdot y_{ai} \cdot \text{FON} \cdot x$$

kde:

a_i – číslo řádku; $a_i = \langle 1;6 \rangle$

z – nabývá hodnoty ANO nebo NE; if $z = \text{ANO} \rightarrow z \cong 1$, if $z = \text{NE} \rightarrow z \cong 0$

y – podíl na váze 1

x – váha 1 (podíl na FON)

10.2 VÝSLEDKY OBSAHOVÉ ANALÝZY

Jak je patrné z níže uvedeného základního srovnání, nalezneme zde několik odlišností. Prvními jsou **různé názvy střednědobých krajských plánů**, i když nejčastější úzus je název střednědobý plán rozvoje sociálních služeb – název kraje – programovací období. **Častým jevem jsou různé druhy příloh**, které samotnou strategii obohacují o analýzy, seznamy poskytovatelů sociálních služeb, popř. akční plány, které rozvádějí konkrétní část celého programovacího období. **Nejčastější délka akčních plánů je jeden rok. Průměrná délka (μ) střednědobých plánů je 3,5 roku**, což bychom mohli označit za optimální z hlediska rozlišení časových úseků strategií. Nicméně objevují se zde kraje, které mají střednědobý plán ohraničení pouze dvěma nebo i šesti lety. Víceleté plány jsou pak transformovány do akčních plánů, které jsou programovány na jeden až dva roky.

Tabulka 24 Analyzované střednědobé plány krajů, dot. II

Kraj	Název, období, přílohy	Období	Programovací období
hlavní město Praha	Sřednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území hlavního města Prahy na léta 2011 - 2013	2011 - 2013	3
Středočeský kraj	Sřednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Středočeském kraji na období 2012-2013, Příloha č.1 - Seznam účastníků procesu plánování sociálních služeb - pracovních skupin, Příloha č.2 - Data báze poskytovatelů sociálních služeb pro Středočeský kraj	2012 - 2013	2
Jihočeský kraj	Sřednědobý plán rozvoje sociálních služeb JČK 2011-2013, Průvodce sociálními službami JČK	2011 - 2013	3
Plzeňský kraj	Sřednědobý plán rozvoje sociálních služeb v PK, Samostatná příloha - tabulka č. 19, Dodatek Sřednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Plzeňském kraji, Dodatek Sřednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v PK II	2008 - 2010 <i>(není uvedena platnost dodatku)</i>	1
Karlovarský kraj	Sřednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Karlovarském kraji na období 2009 - 2013, Příloha č. 1: Cílové skupiny a naplnění kapacity sociálních služeb poskytovaných na území pro občany Karlovarského kraje, Příloha č. 2: Financování podle druhů sociálních služeb	2009 - 2013	5
Ústecký kraj	Sřednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji na období 2012 – 2013	2012 - 2013	2
Liberecký kraj	Sřednědobý plán rozvoje sociálních služeb Liberecký kraj 2009 - 2013, Příloha č. 1 - Hlavní ukazatele rozvoje, Příloha č. 2 - doplňková ekonomická data	2009 -2013	5
Královéhradecký kraj	Strategie Královéhradeckého kraje v oblasti sociálních služeb : Plán rozvoje sociálních služeb v Královéhradeckém kraji 2011 – 2016	2011 - 2016	6
Pardubický kraj	Sřednědobý plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na období 2012 – 2015	2012 - 2015	4
Kraj Vysočina	Sřednědobý plán rozvoje sociálních služeb Kraje Vysočina na období 2010 - 2011	2012 - 2014	3
Jihomoravský kraj	Sřednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2012–2014, Akční plán sociálních služeb v Jihomoravském kraji pro rok 2012 : Prováděcí materiál ke Sřednědobému plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2012–2014	2012 -2014	3
Olomoucký kraj	Sřednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2011-2014, I. Výzkum mezi uživateli sociálních služeb v Olomouckém kraji, II. Výzkum mezi poskytovateli sociálních služeb v Olomouckém kraji, III. Výzkum mezi zadavateli sociálních služeb v Olomouckém kraji, IV. Analýza sociálních služeb Olomouckého kraje - komparace a shrnutí,	2011 - 2014	4
Moravskoslezský kraj	Sřednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Moravskoslezském kraji na léta 2010 - 2014	2010 - 2014	6
Zlínský kraj	Sřednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji pro období 2012 - 2014, Akční plán rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji pro rok 2013, Akční plán - vypořádání připomínek, Organizační struktura - Akční plán 2013.	2012 - 2014	3

10.2.1 Hl. město Praha

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území Hlavního města Prahy byl sestaven na období 2011 – 2013. Plán má rozsah celkem 53 stran a je rozdělen do tří základních oblastí, a to úvodu, analytické části a strategické části. **Většina formálních kritérií byla v plánu nalezena**, pouze chyběla graficky znázorněná organizační struktura procesu plánování. Struktura je zde vypsána bez jasnějšího vymezení jednotlivých rolí, odpovědností, podřízenosti a nadřízenosti (viz str.10–11).

Sledování nebo vyhodnocování potřeb na tomto území je selektivní. Např. potřeby místních samospráv byly zjišťovány pouze obsahovou analýzou komunitních plánů městských částí (v době analýzy bylo dostupných pouze 10 dokumentů z potřebných 22 správních obvodů). Současně **výsledky této analýzy nebyly transformovány do jasných strukturálních cílů či opatření ani do nákladovosti nebo nároků na veřejné rozpočty** (viz str. 32 – 34).

Potřeby poskytovatelů sociálních služeb nejsou vůbec sledovány, ale jsou zde uvedena souhrnná data o stavu poskytovaných sociálních služeb, kde zdrojem těchto dat byl informační systém MPSV, resp. Registr poskytovatelů sociálních služeb³⁸. Tato data také nejsou nijak časově ohraničena, a tudíž není zřejmé, kdy byla ze systému extrahována (viz str. 35 – 36).

V dokumentu jsou přímé odkazy na výstupy „Souhrnné analýzy potřeby uživatelů sociálních služeb v letech 2006 -2008“. S novějšími daty vlastní analýzy není pracováno (viz str. 37).

Rozpočtová politika tohoto plánu je na velmi nízké úrovni. V dokumentu se sice pracuje s obecnými daty a popisem systému financování sociálních služeb (viz kap. 3.6.1, str. 46-50), ale **zcela chybí jasný rozpočtový plán**, kterým budou realizována definovaná opatření. V tabulce č. 11 (viz str. 50) jsou vypsány pouze souhrnné náklady pro rok 2011 s odůvodněním možné sociální reformy v období 2012 – 2013.

Obrázek 1 Ukázka cílů, Hlavní město Praha [s. 40]

Cíl 1.4	Efektivní podpora služeb pro drogově závislé
Cílová skupina	osoby se závislostí
Indikátor	kapacita podpořených služeb

³⁸ viz Registr poskytovatelů sociálních služeb. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. *Portál MPSV* [online]. 2007-01-01 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z:

http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do;jsessionid=922D57737F066A2552B577F10D35A02C.node1?SUBSESSION_ID=1328277164266_1

Tabulka 25 Analýza SPRSS, Hlavní město Praha

Hl. město Praha (2011-2013)						
Hodnotící kritérium	Celková váha		Definice hodnotícího dílčího kritéria	Výsledek		
	50%	Váha		ANO/NE	%	
Rozpočtová politika	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané zdroje k jednotlivým cílům	NE	0,00%	0,00%
<i>zdroje financování</i>		6,3%	jsou definovány předpokládané zdroje ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	zdroje nejsou definovány	ANO	0,00%	
náklady	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané náklady k jednotlivým cílům	NE	0,00%	3,13%
		6,3%	jsou definovány předpokládané náklady ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	ANO	3,13%	
		0,0%	náklady nejsou definovány	NE	0,00%	
rozpočet jako celek pro dané období	20,00%	11,0%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	0,00%
		3,0%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	NE	0,00%	
		3,0%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	NE	0,00%	
		3,0%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	NE	0,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	ANO	0,00%	
rozpočet jako celek pro předchozí období	5,00%	2,8%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	2,25%
		0,8%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	0,75%	
		0,8%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	ANO	0,75%	
		0,8%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	ANO	0,75%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
Formální a obsahové náležitosti	50%	Váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria	ANO/NE	%	
střednědobost	7,5%	1,13%	plán je sestaven na období 6 a více let	NE	0,00%	7,50%
		7,50%	plán je sestaven na období 3-5 let	ANO	7,50%	
		6,00%	plán je sestaven na období 2-3 let	NE	0,00%	
		3,75%	plán je sestaven na období 1-2 roky	NE	0,00%	
		0,75%	plán je sestaven na období 1 rok	NE	0,00%	
		0,00%	plán nedeklaruje období	NE	0,00%	
analytická část	27,5%	5,50%	je vytvořena demografická analýza	ANO	5,50%	22,00%
		6,88%	jsou přímé odkazy na analýzy potřeb	ANO	6,88%	
		9,63%	jsou analyzovány potřeby všech cílových skupin	NE	0,00%	
		4,13%	jsou analyzovány potřeby jen některých cílových skupin	ANO	4,13%	
		5,50%	jsou analyzovány kapacity sociálních služeb	ANO	5,50%	
metodika tvorby a principy KPSS	7,5%	3,75%	jsou popsány principy KPSS (např. odkaz na přímou aplikaci v praxi)	ANO	3,75%	7,50%
		3,75%	je popsána metodika tvorby plánu	ANO	3,75%	
		0,00%	nejsou popsány	NE	0,00%	
organizační struktura	7,5%	3,75%	je v plánu identifikována, bez grafického znázornění	ANO	3,75%	3,75%
		7,50%	je v plánu identifikována, včetně grafického znázornění	NE	0,00%	
		0,00%	není v plánu popsána	NE	0,00%	
Kontrolní součet	100%					
Výsledné skóre						46,1%

Střednědobý plán Hlavního města Prahy v rámci této analýzy získal 46,1 % z celého počtu hodnocených kritérií. Tohoto výsledku bylo dosaženo zejména dobře zpracovanou analytickou částí, která se zabývala demografickou analýzou.

10.2.2 Jihočeský kraj

Jihočeský kraj získal v tomto hodnocení třetí nejlepší umístění, celkově získal 69,3 %. Dokument byl jedním z výstupů projektu „Podpora komunitního plánování sociálních služeb v Jihočeském kraji“, který byl spolufinancován z prostředků ESF a státního rozpočtu ČR prostřednictvím OP LZZ.

Plán má rozsah 127 stránek a současně je k němu přiřazena samostatná příloha s názvem „Průvodce sociálními službami v Jihočeském kraji“.

Formální kritéria byla z větší části naplněna, pouze demografická analýza v praxi nebyla vytvořena. I když jsou této části věnovány tři strany (viz str. 8-10) nelze tuto část vnímat (obsahově a kvalitativně) za demografickou analýzu. Např. dle obecné definice, lze za demografickou analýzu považovat: „analýzu, která se zabývá rozbořením základních složek demografické reprodukce, jejich proměn v čase, jejich podmíněností.“ Předmětem této analýzy je úmrtnost a nemocnost, porodnost a plodnost, potratovost, sňatečnost, rozvodovost, mobilita (migrace).³⁹

Velkým přínosem celého plánu jsou zejména kapacitní údaje o jednotlivých družích sociálních služeb včetně grafických map s rozmístěním na daném území. Všechna data jsou rozdělena podle pracovních skupin procesu plánování.

Rozpočtová část je také velmi kvalitně zpracována, ke každému opatření je současně vyjádřena finanční nákladovost v rozsahu celého programovacího období (viz následující obrázek, ze str. 22).

Obrázek 2 Ukázka cílů Jihočeský kraj [s. 22]

Název a číslo Opatření:	1.3. Podpora pečovatelské služby (§ 40)
Z jaké priority vychází (opis priority)	1. Podpora systému poskytovaných služeb
Krátký popis Opatření: (a co je jeho cílem, kritéria dosažení cíle)	Cílem opatření je poskytnout terénní službu osobám, které mají sníženou soběstačnost, a to v jejich přirozeném prostředí bez narušení sociálních vazeb. Kritériem je zachovat stávající registrovanou kapacitu 7182 míst na území kraje z hlediska základní dostupnosti služby a dle odůvodněných potřeb v daném území.
Aktivita, které vedou k naplnění Opatření:	Aktivita č. 1.3.1.: Zachování pečovatelské služby ve stávající kapacitě.

Číslo a název Aktivity:	č. 1.3.1.: Zachování pečovatelské služby ve stávající kapacitě.		
Charakteristika Aktivity:	Zachování stávající registrované kapacity na území kraje z hlediska základní dostupnosti služby a dle odůvodněných potřeb v daném území.		
Doba trvání:	2011 - 2013		
Finanční přehled v Kč	2011	2012	2013
MPSV	56 595 956	59 425 754	62 397 041
Jihočeský kraj	2 686 068	2 820 371	2 961 390
obec/obce	37 317 672	39 183 556	41 142 733
příjmy od uživatelů	39 249 630	41 212 111	43 272 717
ostatní	3 440 178	3 612 187	3 792 796
CELKEM V KČ	139 289 504	146 253 979	153 566 677
Odpovídá / spolupráce:	Poskytovatelé, Jihočeský kraj, obce, MPSV		
Výstupy:	Zachování celkové registrované kapacity.		

³⁹ Demografie. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 24. 12. 2012 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Demografie#Demografick.C3.A1_anal.C3.BDza

Tabulka 26 Analýza SPRSS, Jihočeský kraj

Jihočeský kraj (2011-2013)						
Hodnotící kritérium	Celková váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria			Výsledek	
Rozpočtová politika	50%	Váha		ANO/NE	%	12,50%
<i>zdroje financování</i>	12,50%	12,5%	jsou jasné definovány předpokládané zdroje k jednotlivým cílům	ANO	12,50%	
		6,3%	jsou definovány předpokládané zdroje ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	zdroje nejsou definovány	NE	0,00%	
<i>náklady</i>	12,50%	12,5%	jsou jasné definovány předpokládané náklady k jednotlivým cílům	ANO	12,50%	12,50%
		6,3%	jsou definovány předpokládané náklady ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	náklady nejsou definovány	NE	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro dané období</i>	20,00%	11,0%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	ANO	11,00%	20,00%
		3,0%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	3,00%	
		3,0%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	ANO	3,00%	
		3,0%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	ANO	3,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro předchozí období</i>	5,00%	2,8%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	0,00%
		0,8%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	NE	0,00%	
		0,8%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	NE	0,00%	
		0,8%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	NE	0,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	ANO	0,00%	
Formální a obsahové náležitosti	50%	Váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria	ANO/NE	%	
<i>střednědobost</i>	7,5%	1,13%	plán je sestaven na období 6 a více let	NE	0,00%	7,50%
		7,50%	plán je sestaven na období 3-5 let	ANO	7,50%	
		6,00%	plán je sestaven na období 2-3 let	NE	0,00%	
		3,75%	plán je sestaven na období 1-2 roky	NE	0,00%	
		0,75%	plán je sestaven na období 1 rok	NE	0,00%	
		0,00%	plán neдекларuje období	NE	0,00%	
<i>analytická část</i>	27,5%	5,50%	je vytvořena demografická analýza	NE	0,00%	5,50%
		6,88%	jsou přímé odkazy na analýzy potřeb	NE	0,00%	
		9,63%	jsou analyzovány potřeby všech cílové skupiny	NE	0,00%	
		4,13%	jsou analyzovány potřeby jen některých cílových skupin	NE	0,00%	
		5,50%	jsou analyzovány kapacity sociálních služeb	ANO	5,50%	
<i>metodika tvorby a principy KPSS</i>	7,5%	3,75%	jsou popsány principy KPSS (např. odkaz na přímou aplikaci v praxi)	ANO	3,75%	7,50%
		3,75%	je popsána metodika tvorby plánu	ANO	3,75%	
		0,00%	nejsou popsány	NE	0,00%	
<i>organizační struktura</i>	7,5%	3,75%	je v plánu identifikována, bez grafického znázornění	ANO	3,75%	3,75%
		7,50%	je v plánu identifikována, včetně grafického znázornění	NE	0,00%	
		0,00%	není v plánu popsána	NE	0,00%	
Kontrolní součet	100%					
Výsledné skóre						69,3%

Celkově získal Jihočeský kraj 69,3 %. Tento dokument se umístil na třetím místě mezi hodnocenými dokumenty, v těsném pořadí za Zlínským krajem, který získal pouze o 0,5 % více.

10.2.3 Jihomoravský kraj

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Jihomoravského kraje je **sestaven na období 2012 – 2014**. Střednědobý plán má celkový rozsah 77 stran. Součástí tohoto plánu je i akční plán pro rok 2012, který zaujímá 59 stránek. Obdobně jako u Jihočeského kraje, jsou tyto dokumenty výstupem z projektu spolufinancovaného z prostředků ESF a státního rozpočtu ČR prostřednictvím OP LZZ s názvem „Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji“.

Tento plán je **velmi dobře graficky a obsahově strukturovaný**. V rámci samotného střednědobého plánu nejsou analyzovány všechny cílové skupiny, jsou zde uvedeny pouze výsledky z vlastní analýzy potřeb uživatelů sociálních služeb, který byl realizován v období prosince 2009 až prosince 2010 (viz str. 30-32). Jelikož se jednalo o vcelku rozsáhlý průzkum (2.670 respondentů, z toho 1.584 formou dotazníkového šetření, dále bylo provedeno 700 polo-standardizovaných rozhovorů, 44 skupinových diskuzí s celkovým počtem probandů 368) bylo by vhodné se výstupům více věnovat. Část, která se má věnovat analýze potřeb poskytovatelů sociálních služeb se tímto tématem obsahově nezabývá, jelikož analyzuje pouze aktuální kapacity sociálních služeb, které samy o sobě nevyjadřují potřebnost sociální služby, ani ji nedávají do přímé souvislosti s místními potřebami (viz str. 24 -29).

Ve střednědobém plánu cíle a opatření nemají přímé vazby na veřejné rozpočty. Finanční alokace se objevuje až v akčním plánu (viz níže), ale není zpracována ke všem cílům či opatřením (např. chybí u systémových priorit, viz str. 12 -22).

Velmi podrobně a ojediněle zpracovanou částí je rozpracování priorit podle cílových skupin. V komentáři jsou uvedeny i odkazy na zjištěné místní potřeby. Zajímavým aspektem je i způsob práce s opatřeními, které jsou vztaženy k území obce s rozšířenou působností. Díky tomuto způsobu práce jsou cíle a priority jasné a konkrétní.⁴⁰

---

⁴⁰ JIHOMORAVSKÝ KRAJ. Akční plán sociálních služeb v Jihomoravském kraji pro rok 2012: Prováděcí materiál ke Střednědobému plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2012 - 2014. Brno, 2011, 59 s., s. 19

Obrázek 3 Ukázka cílů v akčním plánu – systémové priority, Jihomoravský kraj [s. 20]

Opatření D. 2.	Podporovat zajištění dostatečné kapacity odpovídajících služeb pobytového charakteru.
Popis	Zastupitelstvo JMK na svém zasedání dne 19. 11. 2009 schválilo návrh na uzavření Smlouvy o financování mezi Evropskou investiční bankou a Jihomoravským krajem na financování Projektu regionální infrastruktury JMK ve výši 2 miliard Kč. Součástí uvedeného projektu je také výstavba nových kapacit pobytových zařízení pro seniory. V roce 2012 bude z těchto prostředků zahájena stavební akce na rozšíření kapacity Centra služeb pro seniory Kyjov, p. o 60 uživatelů a bude předána k užívání přístavba v Senior centru Blansko, p.o., která zvýší kapacitu o 40 klientů.
Harmonogram	<i>Centrum služeb Kyjov, p.o. – zahájení realizace začátkem roku 2012 a ukončení v roce 2013.</i> <i>Senior centrum Blansko, p.o. – provoz od listopadu 2012.</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Finanční náklady	Jihomoravský kraj - Centrum služeb Kyjov, p.o. 113 mil. Kč a Senior centrum Blansko, p.o. 52,1 mil. Kč.

Obrázek 4 Ukázka cílů v akčním plánu – priority pro seniory, Jihomoravský kraj [s. 29]
ORP Hodonín

	Poskytovatel	Sociální služba	Registrační číslo	Cílová skupina	Územní působnost	Harmonogram realizace
Základní údaje o službě	Pečovatelská služba Homediss, o.p.s.	Osobní asistence Homediss	9740534	senioři, zdravotně postižení, chronicky nemocní	Hodonín a spádové obce	kontinuální nárůst služeb 2012 - 2014
Kapacita a personální zabezpečení služby	Kapacita služby okamžitá/roční 2012	Kapacita služby okamžitá/roční cílový stav	Počet pracovníků v přímé/nepřímé péči 2012	Počet pracovníků v přímé/nepřímé péči cílový stav	Předpokládané finanční náklady 2012	Předpokládané finanční náklady cílový stav
	7/24	10/50	8/2	11/2	1.660.000 Kč	2.090.000 Kč
Finanční zdroje	Příspěvek zřizovatele 2012/cílový stav	Dotace města, obce 2012/cílový stav	Dotace JMK 2012/cílový stav	Dotace MPSV 2012/cílový stav	Úhrady od uživatelů 2012/cílový stav	Prostředky ESF / cílový stav
	-	Hodonín 240.000 Kč + ostatní obce 60.000 Kč / 400.000 Kč	270.000 Kč / 400.000 Kč	500.000 Kč / 590.000 Kč	580.000 Kč / 700.000 Kč	-
Zdůvodnění potřebnosti záměru	Plán rozvoje sociálních služeb do roku 2014: Opatření 5.2: Rozšíření služeb osobní asistence - a opatření 3.2: Zvýšení dostupnosti a kapacity pečovatelských služeb a osobní asistence ve spádových obcích. Důvodem tohoto opatření je neustále vzrůstající poptávka po těchto službách, kterou zaznamenávají poskytovatelé osobní asistence na Hodonínsku. Tento trend byl zmíněn také v rámci pracovních skupin KPSS. Potřeba rozšíření osobní asistence byla zaznamenána také v Analýze potřeb uživatelů v oblasti poskytování sociálních služeb, která byla vypracována v roce 2010 spol. Augur Consulting.					

Tabulka 27 Analýza SPRSS, Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraj (2012-2014), vč. Akční plán pro rok 2012						
Hodnotící kritérium	Celková váha		Definice hodnotícího dílčího kritéria	Výsledek		
	50%	Váha		ANO/NE	%	
Rozpočtová politika	50%					
<i>zdroje financování</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané zdroje k jednotlivým cílům	ANO	12,50%	12,50%
		6,3%	jsou definovány předpokládané zdroje ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	zdroje nejsou definovány	NE	0,00%	
<i>náklady</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané náklady k jednotlivým cílům	ANO	12,50%	12,50%
		6,3%	jsou definovány předpokládané náklady ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	náklady nejsou definovány	NE	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro dané období</i>	20,00%	11,0%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	ANO	11,00%	20,00%
		3,0%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	3,00%	
		3,0%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	ANO	3,00%	
		3,0%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	ANO	3,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro předchozí období</i>	5,00%	2,8%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	ANO	2,75%	5,00%
		0,8%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	0,75%	
		0,8%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	ANO	0,75%	
		0,8%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	ANO	0,75%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
Formální a obsahové náležitosti	50%	Váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria	ANO/NE	%	
<i>střednědobost</i>	7,5%	1,13%	plán je sestaven na období 6 a více let	NE	0,00%	6,00%
		7,50%	plán je sestaven na období 3-5 let	NE	0,00%	
		6,00%	plán je sestaven na období 2-3 let	ANO	6,00%	
		3,75%	plán je sestaven na období 1-2 roky	NE	0,00%	
		0,75%	plán je sestaven na období 1 rok	NE	0,00%	
		0,00%	plán neдекlaruje období	NE	0,00%	
<i>analytická část</i>	27,5%	5,50%	je vytvořena demografická analýza	ANO	5,50%	22,00%
		6,88%	jsou přímé odkazy na analýzy potřeb	ANO	6,88%	
		9,63%	jsou analyzovány potřeby všech cílové skupiny	NE	0,00%	
		4,13%	jsou analyzovány potřeby jen některých cílových skupin	ANO	4,13%	
		5,50%	jsou analyzovány kapacity sociálních služeb	ANO	5,50%	
<i>metodika tvorby a principy KPSS</i>	7,5%	3,75%	jsou popsány principy KPSS (např. odkaz na přímou aplikaci v praxi)	ANO	3,75%	7,50%
		3,75%	je popsána metodika tvorby plánu	ANO	3,75%	
		0,00%	nejsou popsány	NE	0,00%	
<i>organizační struktura</i>	7,5%	3,75%	je v plánu identifikována, bez grafického znázornění	NE	0,00%	7,50%
		7,50%	je v plánu identifikována, včetně grafického znázornění	ANO	7,50%	
		0,00%	není v plánu popsána	NE	0,00%	
Kontrolní součet	100%					
Výsledné skóre						93,0%

Celkově lze hodnotit tento dokument jako nejlépe zpracovaný a splňující většinu sledovaných kritérií. Výsledné bodové skóre je nejvyšší ze všech analyzovaných, získalo 93 %.

10.2.4 Karlovarský kraj

Celkový rozsah tohoto plánu je 60 stran. K plánu je pořízeno dvě samostatné přílohy. První se týká cílových skupin a kapacit sociálních služeb, druhá financování sociálních služeb v roce 2007.

Analýza potřeb, na kterou se plán odkazuje, se nezabývá všemi cílovými skupinami a s výsledky této analýzy není dále pracováno.⁴¹ Nejvyšší ztrátu procentních bodů získal tento dokument zejména nenaplněním rozpočtového kritéria. Cíle a opatření nemají definovanou jasnou finanční náročnost a současně zde není vyjádřen ani předklad finančních nároků pro celé (nebo alespoň část) programovacího období tohoto plánu (viz níže uvedený příklad)⁴². Jelikož je tento plán sestaven na pětileté období, což je relativně dlouhé, není možné s výstupy plánu pracovat např. v rámci alokace státního nebo krajského rozpočtu. **Zpracovatelé tohoto plánu pouze poukazují na vývoj financování tohoto veřejného sektoru v letech 2007 – 2009, ale bez ohledu na tento nebo předešlý střednědobý plán.**

Obrázek 5 Ukázka cílů, Karlovarský kraj [s. 57]

Opatření 7.2 Podpora vybraných služeb sociální prevence	
Stručný popis	Opatření bude řešeno v rámci „Individuálního projektu Karlovarského kraje pro oblast poskytování služeb sociální prevence v období let 2008 – 2012“. V rámci projektu budou podpořeny sociální služby, které mají vazbu na trh práce. Jedná se o tyto druhy sociálních služeb: podpora samostatného bydlení, azylové domy, domy na půl cesty, intervenční centra, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, sociálně terapeutické dílny, terénní programy, sociální rehabilitace.
Zodpovídá	Odbor sociálních věcí, spolupráce s Agenturou projektového a dotačního managementu, s externími odborníky.
Časový horizont	Předpokládaná doba realizace projektu 8/2008 – 7/2012.
Financování	Vnější zdroje (fondy EU, OP LZZ)

⁴¹ KARLOVARSKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Karlovarském kraji na období 2009 - 2013*. Karlovy Vary, 2008, 60 s., s. 31 - 33

⁴² KARLOVARSKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Karlovarském kraji na období 2009 - 2013*. Karlovy Vary, 2008, 60 s., s. 57

Tabulka 28 Analýza SPRSS, Karlovarský kraj

Karlovarský kraj (2009-2013)						
Hodnotící kritérium	Celková váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria			Výsledek	
	50%	Váha		ANO/NE	%	
Rozpočtová politika	12,50%					0,00%
<i>zdroje financování</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané zdroje k jednotlivým cílům	NE	0,00%	
		6,3%	jsou definovány předpokládané zdroje ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	zdroje nejsou definovány	ANO	0,00%	
<i>náklady</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané náklady k jednotlivým cílům	NE	0,00%	0,00%
		6,3%	jsou definovány předpokládané náklady ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	náklady nejsou definovány	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro dané období</i>	20,00%	11,0%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	0,00%
		3,0%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	NE	0,00%	
		3,0%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	NE	0,00%	
		3,0%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	NE	0,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro předchozí období</i>	5,00%	2,8%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	ANO	2,75%	5,00%
		0,8%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	0,75%	
		0,8%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	ANO	0,75%	
		0,8%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	ANO	0,75%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
Formální a obsahové náležitosti	50%	Váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria	ANO/NE	%	
<i>střednědobost</i>	7,5%	1,13%	plán je sestaven na období 6 a více let	NE	0,00%	7,50%
		7,50%	plán je sestaven na období 3-5 let	ANO	7,50%	
		6,00%	plán je sestaven na období 2-3 let	NE	0,00%	
		3,75%	plán je sestaven na období 1-2 roky	NE	0,00%	
		0,75%	plán je sestaven na období 1 rok	NE	0,00%	
		0,00%	plán neдекlaruje období	NE	0,00%	
<i>analytická část</i>	27,5%	5,50%	je vytvořena demografická analýza	ANO	5,50%	22,00%
		6,88%	jsou přímé odkazy na analýzy potřeb	ANO	6,88%	
		9,63%	jsou analyzovány potřeby všech cílové skupiny	NE	0,00%	
		4,13%	jsou analyzovány potřeby jen některých cílových skupin	ANO	4,13%	
		5,50%	jsou analyzovány kapacity sociálních služeb	ANO	5,50%	
<i>metodika tvorby a principy KPSS</i>	7,5%	3,75%	jsou popsány principy KPSS (např. odkaz na přímou aplikaci v praxi)	ANO	3,75%	7,50%
		3,75%	je popsána metodika tvorby plánu	ANO	3,75%	
		0,00%	nejsou popsány	NE	0,00%	
<i>organizační struktura</i>	7,5%	3,75%	je v plánu identifikována, bez grafického znázornění	NE	0,00%	0,00%
		7,50%	je v plánu identifikována, včetně grafického znázornění	NE	0,00%	
		0,00%	není v plánu popsána	ANO	0,00%	
Kontrolní součet	100%					
Výsledné skóre						42,0%

Celkově tento dokument získal 42 %, což jej umísťuje na pomyslné osmé místo v žebříčku všech krajských střednědobých plánů.

10.2.5 kraj Vysočina

Tento dokument má celkem 121 stránek. Dalo by se tedy konstatovat, že je velmi obsáhlý. Kvalitativní stránka samotného textu ale této délce neodpovídá. **Objevují se zde statě, které jsou v kontextu sociálních služeb spíše marginální.** Obdobně je to i v popisu regionálních specifik. V textu jsou např. vyjmenování členové pracovních skupin (viz str. 20 – 33), nebo jsou zde uvedeny tabulky o kapacitách služeb jednotlivých poskytovatelů, které přesahují více jak polovinu celé textové části tohoto plánu (viz str. 41 – 109). **Tyto údaje sice ukazují na aktuální stav sociálních služeb, ale s daty není dále pracováno zejména ve vztahu k tvorbě strategie kraje.**

Cílům a opatřením není věnována velká pozornost. Jsou nekonkrétní, neodkazují na zjištěné potřeby a není zde uvedena alespoň předpokládaná finanční náročnost nebo ekonomické zhodnocení strategie (viz příklad níže)⁴³. Analýza potřeb cílových skupin nebyla provedena a programová část se opírá o výstupy z pracovních skupin. Schůzek pracovních skupin mělo být provedeno 92, ale z textu není zřejmé v jakém období.⁴⁴

Obrázek 6 Ukázka cílů, kraj Vysočina [s. 39]

Pracovní skupina poskytovatelů služeb pro osoby ohrožené závislostmi

Cíl: Místní a časová dostupnost sociálních služeb

Opatření:

- Udržet alespoň ve stávající kapacitě službu kontaktních center a terénních programů s pokrytím celého území kraje alespoň terénními službami
- Ve službě terapeutické komunity udržet stávající stav
- V krajském městě udržet službu následné péče, včetně pobytové formy, vyhodnocovat potřebnost této služby v jiných částech kraje

⁴³ KRAJ VYSOČINA. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb kraje Vysočina: Aktualizace pro rok 2012 - 2014*. Jihlava, 2011, 121 s., s. 39

⁴⁴ KRAJ VYSOČINA. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb kraje Vysočina: Aktualizace pro rok 2012 - 2014*. Jihlava, 2011, 121 s., s. 18

Tabulka 29 Analýza SPRSS, kraj Vysočina

kraj Vysočina (2012-2014)						
Hodnotící kritérium	Celková váha		Definice hodnotícího dílčího kritéria	Výsledek		
Rozpočtová politika	50%	Váha		ANO/NE	%	
<i>zdroje financování</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané zdroje k jednotlivým cílům	NE	0,00%	0,00%
		6,3%	jsou definovány předpokládané zdroje ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	zdroje nejsou definovány	ANO	0,00%	
<i>náklady</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané náklady k jednotlivým cílům	NE	0,00%	0,00%
		6,3%	jsou definovány předpokládané náklady ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	náklady nejsou definovány	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro dané období</i>	20,00%	11,0%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	0,00%
		3,0%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	NE	0,00%	
		3,0%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	NE	0,00%	
		3,0%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	NE	0,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro předchozí období</i>	5,00%	2,8%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	ANO	2,75%	5,00%
		0,8%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	0,75%	
		0,8%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	ANO	0,75%	
		0,8%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	ANO	0,75%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
Formální a obsahové náležitosti	50%	Váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria	ANO/NE	%	
<i>střednědobost</i>	7,5%	1,13%	plán je sestaven na období 6 a více let	NE	0,00%	7,50%
		7,50%	plán je sestaven na období 3-5 let	ANO	7,50%	
		6,00%	plán je sestaven na období 2-3 let	NE	0,00%	
		3,75%	plán je sestaven na období 1-2 roky	NE	0,00%	
		0,75%	plán je sestaven na období 1 rok	NE	0,00%	
		0,00%	plán nedeclaruje období	NE	0,00%	
<i>analytická část</i>	27,5%	5,50%	je vytvořena demografická analýza	ANO	5,50%	11,00%
		6,88%	jsou přímé odkazy na analýzy potřeb	NE	0,00%	
		9,63%	jsou analyzovány potřeby všech cílové skupiny	NE	0,00%	
		4,13%	jsou analyzovány potřeby jen některých cílových skupin	NE	0,00%	
		5,50%	jsou analyzovány kapacity sociálních služeb	ANO	5,50%	
<i>metodika tvorby a principy KPSS</i>	7,5%	3,75%	jsou popsány principy KPSS (např. odkaz na přímou aplikaci v praxi)	NE	0,00%	3,75%
		3,75%	je popsána metodika tvorby plánu	ANO	3,75%	
		0,00%	nejsou popsány	NE	0,00%	
<i>organizační struktura</i>	7,5%	3,75%	je v plánu identifikována, bez grafického znázornění	ANO	3,75%	3,75%
		7,50%	je v plánu identifikována, včetně grafického znázornění	NE	0,00%	
		0,00%	není v plánu popsána	NE	0,00%	
Kontrolní součet	100%					
Výsledné skóre						31,0%

V celkovém hodnocení získal tento plán 31 %, což bylo způsobeno zejména analytickou částí, která se věnuje kapacitám sociálních služeb. V konečném důsledku je sice identifikován základní směr strategie kraje, ale z kvalitativního hlediska není zřejmé, jakým způsobem ji kraj bude naplňovat a evaluovat.

10.2.6 Královehradecký kraj

Dokument tohoto kraje je jako jeden z mála nazván zcela odlišně od ostatních krajských plánů, i když podnázev se nijak zásadně neliší.⁴⁵ **Zajímavým aspektem** tohoto dokumentu **je délka programovacího období, které je stanoveno na šest let. Na internetových stránkách kraje je tento dokument aktualizován**, ať už se jedná o změny v pracovních skupinách, nebo v usneseních Rady a Zastupitelstva kraje, tak i přílohy k tomuto plánu. V době výzkumu měl plán celkem dvě přílohy: Příloha 4.1 Síť poskytovatelů pobytových služeb a Příloha 4.2 Síť poskytovatelů ambulantních a terénních služeb a samotný plán byl dvakrát aktualizován.⁴⁶ Obdobně jako je tomu i u jiných krajů, stal se tento dokument výstupem z evropského projektu, který byl spolufinancován z prostředků ESF a státního rozpočtu ČR prostřednictvím OP LZZ.

Z formálního hlediska je dokument přehledný a ucelený. Text také pracuje s jasnými odkazy na literaturu nebo na další materiály, např. **odkazy na výzkum potřeb či benchmarking sociálních služeb**, i když s potřebami není zejména ve strategické části jasně pracováno. **Údaje o kapacitách a nákladech jednotlivých druhů služeb jsou vztaženy zejména ke konci roku 2009.**

V textu chybí jasná struktura procesu plánování, včetně grafického znázornění. **Největším nedostatkem je práce s finanční nákladovostí.** V textu jsou **uváděny celkové náklady dle jednotlivých druhů sociálních služeb, ale za období 2008 – 2010.** Rozpočtový výhled je uveden pouze u pečovatelské služby, kde je předpokládána projekce nákladů od roku 2009 – 2015 (zvýšení nákladů o 3 % v meziročním porovnání)⁴⁷. Současně **není jasně rozpracovaná strategická část.** Nejsou stanoveny ani zdroje a náklady, současně ani odpovědnosti nebo výhled, kdy budou cíle naplněny. Lze vycházet pouze z předpokladu, že jsou všechny cíle ohrazeny celým programovacím obdobím plánu (příklad cílů viz níže)⁴⁸.

---

⁴⁵ KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ. *Strategie Královehradeckého kraje v oblasti sociálních služeb: Plán rozvoje sociálních služeb v Královehradeckém kraji 2011 – 2016.* Hradec Králové, 2010, 80 s.

⁴⁶ ZEMAN, Jiří. Plán sociálních služeb. KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ. *Aktuální plán rozvoje sociálních služeb* [online]. 2012, 11.2.2013 8:20 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/socialni-oblast/rozvoj-soc-sluzeb/plan-rozvoje-soc-sluzeb/krajsky-plan-rozvoje-socialnich-sluzeb-10406/>

⁴⁷ viz KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ. *Strategie Královehradeckého kraje v oblasti sociálních služeb: Plán rozvoje sociálních služeb v Královehradeckém kraji 2011 – 2016.* Hradec Králové, 2010, 80 s., s. 27

⁴⁸ KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ. *Strategie Královehradeckého kraje v oblasti sociálních služeb: Plán rozvoje sociálních služeb v Královehradeckém kraji 2011 – 2016.* Hradec Králové, 2010, 80 s., s. 39

Obrázek 7 Ukázka cílů, Královehradecký kraj [s. 39]

Cíl 2.2	Zajistit dostupné služby pro děti s postižením
2.2.a	Zachovat stávající kapacitu denních stacionářů a aktivizačních služeb pro rodiny dětí s postižením.
2.2.b	Iniciovat systémovou nápravu situace v oblasti osobní asistence ve školách.
2.2.c	Zpracovat analýzu a návrh zajištění péče o děti s postižením, které vyrůstají mimo rodinu.

Tabulka 30 Analýza SPRSS, Královehradecký kraj

Královehradecký kraj (2011-2016)						
Hodnotící kritérium	Celková váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria			Výsledek	
Rozpočtová politika	50%	Váha		ANO/NE	%	6,25%
<i>zdroje financování</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané zdroje k jednotlivým cílům	NE	0,00%	
		6,25%	jsou definovány předpokládané zdroje ve vztahu k plánu jako celku	ANO	6,25%	
		3,13%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	zdroje nejsou definovány	NE	0,00%	
<i>náklady</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané náklady k jednotlivým cílům	NE	0,00%	6,25%
		6,3%	jsou definovány předpokládané náklady ve vztahu k plánu jako celku	ANO	6,25%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	náklady nejsou definovány	NE	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro dané období</i>	20,00%	11,0%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	0,00%
		3,0%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	NE	0,00%	
		3,0%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	NE	0,00%	
		3,0%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	NE	0,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro předchozí období</i>	5,00%	2,8%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	ANO	2,75%	5,00%
		0,8%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	0,75%	
		0,8%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	ANO	0,75%	
		0,8%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	ANO	0,75%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
Formální a obsahové náležitosti	50%	Váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria	ANO/NE	%	
<i>střednědobost</i>	7,5%	1,13%	plán je sestaven na období 6 a více let	ANO	1,13%	1,13%
		7,50%	plán je sestaven na období 3-5 let	NE	0,00%	
		6,00%	plán je sestaven na období 2-3 let	NE	0,00%	
		3,75%	plán je sestaven na období 1-2 roky	NE	0,00%	
		0,75%	plán je sestaven na období 1 rok	NE	0,00%	
		0,00%	plán neдекларuje období	NE	0,00%	
<i>analytická část</i>	27,5%	5,50%	je vytvořena demografická analýza	ANO	5,50%	22,00%
		6,88%	jsou přímé odkazy na analýzy potřeb	ANO	6,88%	
		9,63%	jsou analyzovány potřeby všech cílové skupiny	NE	0,00%	
		4,13%	jsou analyzovány potřeby jen některých cílových skupin	ANO	4,13%	
		5,50%	jsou analyzovány kapacity sociálních služeb	ANO	5,50%	
<i>metodika tvorby a principy KPSS</i>	7,5%	3,75%	jsou popsány principy KPSS (např. odkaz na přímou aplikaci v praxi)	ANO	3,75%	7,50%
		3,75%	je popsána metodika tvorby plánu	ANO	3,75%	
		0,00%	nejsou popsány	NE	0,00%	
<i>organizační struktura</i>	7,5%	3,75%	je v plánu identifikována, bez grafického znázornění	NE	0,00%	0,00%
		7,50%	je v plánu identifikována, včetně grafického znázornění	NE	0,00%	
		0,00%	není v plánu popsána	ANO	0,00%	
Kontrolní součet	100%					
Výsledné skóre						48,1%

Celkové bodové ohodnocení získal tento plán 48,1 %, a tím se umístil na pátém místě mezi všemi hodnocenými kraji.

10.2.7 Liberecký kraj

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje má celkový rozsah 94 stran, vyjma dvou samostatných tabulkových příloh.⁴⁹

V textu je nejvíce pozornosti věnováno analytické části, resp. sociodemografické analýze, která je podrobná a obsahuje i graficky zpracovaná data, jež vycházejí z let 2001- 2005 bez jasnější predikce změn v populaci nebo v závislosti na stávající síti sociálních služeb. Demografická data jsou důležitá, ale měla by mít jasnou vazbu na strategii.

Cíle a opatření jsou **pro čtenáře v textu značně nepřehledné**, zejména díky číselnému kódování. Současně **neobsahují jasné nároky na veřejné rozpočty** popř. možné zdroje financování. Příloha č. 2 se zabývá **ekonomickými ukazateli**, resp. celkovou nákladovostí sociálních služeb (rozděleno dle druhů služeb), ale **vztahují se pouze k období 2007 a 2008**. Ve strategické části jsou uvedeny odkazy i na jiné strategie kraje např. Program rozvoje Libereckého kraje 2007 -2013 (viz níže).⁵⁰

---

⁴⁹ Pozn. Tabulky nejsou zasazeny do textové části, ale jsou zpracovány do tabulek v MS Excel. Samostatnou tištěnou verzi se mi nepodařilo získat.

⁵⁰ LIBERECKÝ KRAJ. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb – Liberecký kraj 2009-2013. Liberec, 2008, 94 s., s. 59

Obrázek 8 Ukázka cílů, Liberecký kraj [s. 59]

DC01 Zvyšování podpory sociální integrace osob se zdravotním postižením
<p>Vazba na hlavní strategické cíle: <u>HC1</u> - Dosažení sociální integrace v komunitách a snížení počtu osob ohrožených sociálním vyloučením</p> <p><u>HC2</u> - Rozvoj a podstatné zvýšení podílu služeb sociální péče poskytovaných v přirozeném prostředí uživatele, využívání terénních a ambulantních služeb větším počtem uživatelů a podstatné snížení počtu uživatelů pobytových služeb</p>
<p>Vazba na Program rozvoje Libereckého kraje 2007-2013: <i>B.3b.8</i> - Podpora sociální integrace v komunitách (v obcích)</p> <p><i>B.3b.9</i> - Transformace zařízení sociální péče a deinstitucionalizace sociálních služeb</p>
<p>Dotčené cílové skupiny: osoby se zdravotním postižením</p>
<p>Termíny plnění: 2013</p>
<p>Hlavní ukazatele rozvoje:</p> <p>M01 – Počet poskytovatelů sociálních služeb</p> <ul style="list-style-type: none">
• <i>Cílová hodnota – zvýšení počtu poskytovatelů</i>
• <i>Termín – 2013</i> <p>M04 – Využití kapacity zařízení</p> <ul style="list-style-type: none">
• <i>Cílová hodnota – 100% využití kapacity v rezidenčních zařízeních při snížení celkového počtu míst (lůžek)</i>
• <i>Termín – 2013</i> <p>M05 – Počet míst (lůžek) v zařízeních soc. péče na 1000 obyvatel</p> <ul style="list-style-type: none">
• <i>Cílová hodnota – snížení počtu míst (lůžek) v rezidenčních službách</i>
• <i>Termín – 2013</i>

Tabulka 31 Analýza SPRSS, Liberecký kraj

Liberecký kraj (2010-2013)						
Hodnotící kritérium	Celková váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria			Výsledek	
Rozpočtová politika	50%	Váha		ANO/NE	%	
<i>zdroje financování</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané zdroje k jednotlivým cílům	NE	0,00%	0,00%
		6,3%	jsou definovány předpokládané zdroje ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	zdroje nejsou definovány	ANO	0,00%	
<i>náklady</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané náklady k jednotlivým cílům	NE	0,00%	0,00%
		6,3%	jsou definovány předpokládané náklady ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	náklady nejsou definovány	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro dané období</i>	20,00%	11,0%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	0,00%
		3,0%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	NE	0,00%	
		3,0%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	NE	0,00%	
		3,0%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	NE	0,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro předchozí období</i>	5,00%	2,8%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	ANO	2,75%	5,00%
		0,8%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	0,75%	
		0,8%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	ANO	0,75%	
		0,8%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	ANO	0,75%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
Formální a obsahové náležitosti	50%	Váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria	ANO/NE	%	
<i>střednědobost</i>	7,5%	1,13%	plán je sestaven na období 6 a více let	NE	0,00%	7,50%
		7,50%	plán je sestaven na období 3-5 let	ANO	7,50%	
		6,00%	plán je sestaven na období 2-3 let	NE	0,00%	
		3,75%	plán je sestaven na období 1-2 roky	NE	0,00%	
		0,75%	plán je sestaven na období 1 rok	NE	0,00%	
		0,00%	plán neдекларuje období	NE	0,00%	
<i>analytická část</i>	27,5%	5,50%	je vytvořena demografická analýza	ANO	5,50%	17,88%
		6,88%	jsou přímé odkazy na analýzy potřeb	ANO	6,88%	
		9,63%	jsou analyzovány potřeby všech cílové skupiny	NE	0,00%	
		4,13%	jsou analyzovány potřeby jen některých cílových skupin	NE	0,00%	
		5,50%	jsou analyzovány kapacity sociálních služeb	ANO	5,50%	
<i>metodika tvorby a principy KPSS</i>	7,5%	3,75%	jsou popsány principy KPSS (např. odkaz na přímou aplikaci v praxi)	ANO	3,75%	7,50%
		3,75%	je popsána metodika tvorby plánu	ANO	3,75%	
		0,00%	nejsou popsány	NE	0,00%	
<i>organizační struktura</i>	7,5%	3,75%	je v plánu identifikována, bez grafického znázornění	NE	0,00%	0,00%
		7,50%	je v plánu identifikována, včetně grafického znázornění	NE	0,00%	
		0,00%	není v plánu popsána	ANO	0,00%	
Kontrolní součet	100%					
Výsledné skóre						37,9%

Celkově se tento dokument umístil na devátém místě a získal 37,9 %.

10.2.8 Moravskoslezský kraj

V Moravskoslezském kraji byl vytvořen v určitých aspektech ojedinělý dokument. Jeho celkový rozsah je 174 stran, což z něj činí jeden z nejrozsáhlejších dokumentů. **Plán je obohacen mapovou přílohou**, která je rozdělena dle druhů sociálních služeb s uvedením i kapacitních údajů. V plánu jsou také **předkládány ojedinělé myšlenky, např. stanovení veřejného závazku k zajištění určitých druhů sociálních služeb** (resp. domovů pro seniory zřizované krajem)⁵¹. Autoři plánu také deklarují, že v průběhu tohoto programovacího období se budou zabývat zjišťováním potřeb a nastavením optimální sítě služeb v kraji. **V plánu se počítá, že jedním z nejdůležitějších složek budou obce s pověřeným úřadem a poskytovatelé sociálních služeb.**⁵² Potřeby jsou dále rozebírány z pohledu kraje, a to ve vztahu k postupné deinstitucionalizaci ústavních služeb sociální péče (viz str. 66-67) - je zmíněn výstup analýzy potřeb obcí z roku 2009. Ostatní zmínky o potřebách jsou spíše strategického charakteru, tj. nevyjadřují zjištěné potřeby nebo nejsou detailně rozpracovány, např. není vypsáno, jak se potřeby cílové skupiny zjistily a následně kvantifikovaly do nároků na vznik nových kapacit (viz str. 72, odst. 2-5).

Střednědobý plán dbá na popsání procesu plánování včetně zapojení všech relevantních partnerů. **Dobře je zpracována i analytická část**, i když nejvíce je operováno s daty z let 2008 -2009. Obdobné je i u **rozpočtové politiky, kde není rozpočítáváno celé období platnosti plánu a nejsou zde ani vazby mezi jednotlivými cíli a nároky na veřejné rozpočty**. Rozsah a formální úprava činí plán méně přehledným a velmi těžko se hledají vazby mezi jednotlivými částmi, zejména v obsahové a strategické části.

Obrázek 9 Ukázka opatření, Moravskoslezský kraj [s. 85]

<p>Opatření 6: Vyjednat se zadavateli sociálních služeb v MS kraji převzetí veřejného závazku</p> <p>Aktivita 6.1: Vyjednat s obcemi závazek na spolufinancování sociálních služeb.</p> <p>Aktivita 6.2: Pokračovat v jednáních o převodu krajských příspěvkových organizací poskytujících sociální službu domov pro seniory na obce.</p> <p>Aktivita 6.3: Započít přípravu na proces přeměny sociální služby domov pro seniory na službu určenou cílové skupině se specifickými potřebami.</p> <p>Aktivita 6.4: Vyjednat převzetí veřejného závazku v podobě podílu odpovědnosti obcí či kraje za poskytování jednotlivých sociálních služeb či za konkrétní území.</p>
---

⁵¹ MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Moravskoslezském kraji na léta 2010 – 2014*. Ostrava, 2010, 174 s., s. 79-80

⁵² MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Moravskoslezském kraji na léta 2010 – 2014*. Ostrava, 2010, 174 s., s. 56 - 57

Tabulka 32 Analýza SPRSS, Moravskoslezský kraj

Moravskoslezský kraj (2010-2014)						
Hodnotící kritérium	Celková váha	Váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria	ANO/NE	%	Výsledek
Rozpočtová politika	50%					3,13%
<i>zdroje financování</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané zdroje k jednotlivým cílům	NE	0,00%	
		6,3%	jsou definovány předpokládané zdroje ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	ANO	3,13%	
		0,0%	zdroje nejsou definovány	NE	0,00%	
<i>náklady</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané náklady k jednotlivým cílům	NE	0,00%	3,13%
		6,3%	jsou definovány předpokládané náklady ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	ANO	3,13%	
		0,0%	náklady nejsou definovány	NE	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro dané období</i>	20,00%	11,0%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	0,00%
		3,0%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	NE	0,00%	
		3,0%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	NE	0,00%	
		3,0%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	NE	0,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro předchozí období</i>	5,00%	2,8%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	ANO	2,75%	5,00%
		0,8%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	0,75%	
		0,8%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	ANO	0,75%	
		0,8%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	ANO	0,75%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
Formální a obsahové náležitosti	50%	Váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria	ANO/NE	%	
<i>střednědobost</i>	7,5%	1,13%	plán je sestaven na období 6 a více let	NE	0,00%	7,50%
		7,50%	plán je sestaven na období 3-5 let	ANO	7,50%	
		6,00%	plán je sestaven na období 2-3 let	NE	0,00%	
		3,75%	plán je sestaven na období 1-2 roky	NE	0,00%	
		0,75%	plán je sestaven na období 1 rok	NE	0,00%	
		0,00%	plán nedeclaruje období	NE	0,00%	
<i>analytická část</i>	27,5%	5,50%	je vytvořena demografická analýza	ANO	5,50%	15,13%
		6,88%	jsou přímé odkazy na analýzy potřeb	NE	0,00%	
		9,63%	jsou analyzovány potřeby všech cílové skupiny	NE	0,00%	
		4,13%	jsou analyzovány potřeby jen některých cílových skupin	ANO	4,13%	
		5,50%	jsou analyzovány kapacity sociálních služeb	ANO	5,50%	
<i>metodika tvorby a principy KPSS</i>	7,5%	3,75%	jsou popsány principy KPSS (např. odkaz na přímou aplikaci v praxi)	NE	0,00%	3,75%
		3,75%	je popsána metodika tvorby plánu	ANO	3,75%	
		0,00%	nejsou popsány	NE	0,00%	
<i>organizační struktura</i>	7,5%	3,75%	je v plánu identifikována, bez grafického znázornění	NE	0,00%	7,50%
		7,50%	je v plánu identifikována, včetně grafického znázornění	ANO	7,50%	
		0,00%	není v plánu popsána	NE	0,00%	
Kontrolní součet	100%					
Výsledné skóre						45,1%

Celkově získal tento dokument 45,1 %, které bylo způsobeno zejména nedostatky v rozpočtové politice a přípravě celé strategie.

10.2.9 Olomoucký kraj

Tento střednědobý plán má rozsah 114 stran. K tomuto číslu je nutné přičíst i čtyři samostatné přílohy. Jedná se o analýzu sociálních služeb na území Olomouckého kraje v návaznosti na potřeby uživatelů, poskytovatelů a zadavatelů sociálních služeb.⁵³ **Ze zkoumaného vzorku se jedná o nejdetailnější analýzu potřeb.** Je zřejmé, že aby byla takováto analýza vytvořena, je zajištění faktické realizace na externím dodavateli, kterým v tomto případě byla společnost Sociotrendy. Celý plán a jednotlivé analýzy byly současně výstupy projektu Olomouckého kraje, jenž byl podpořen z prostředků ESF a státního rozpočtu ČR prostřednictvím OP LZZ.

Dokument je velmi dobře graficky zpracován, díky tomu je přehledný a přístupný i široké veřejnosti. Jako u většiny střednědobých plánů zde **chybí zpracování rozpočtové politiky ve strategické části plánu. Plán sice generuje obecné cíle a opatření, ale bez jasné vazby na nároky na veřejné rozpočty nebo jiné zdroje (viz níže)**⁵⁴. Samostatná kapitola, která se věnuje **financování, analyzuje předchozí rozpočtová období, tj. roky 2007-2010** (viz str. 98-103).

Obrázek 10 Ukázka cílů, Olomoucký kraj [s. 24]

Aktivita	Termín
Přípravná fáze tvorby Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2011–2014	září–březen 2010
1. <i>Dopracování projektové žádosti na individuální projekt Olomouckého kraje „Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb“</i>	<i>říjen–prosinec 2010</i>
1.1 <i>Zahájení projektu „Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb“</i>	<i>únor 2010</i>
2. <i>Aktualizace organizační struktury pro zajištění kvality a dostupnosti sociálních služeb v Olomouckém kraji</i> <i>Aktualizace členů pracovních skupin a členů Pracovní skupiny pro rozvoj sociálních služeb v Olomouckém kraji</i>	<i>únor–březen 2010</i>
2.1 <i>Setkání Pracovní skupiny pro rozvoj sociálních služeb v Olomouckém kraji, určení časové působnosti Střednědobého plánu a nastavení priorit</i>	<i>březen 2010</i>
Fáze sběru a zpracování dat	březen–srpen 2010
1. <i>Pravidelná setkání pracovních skupin, diskuse na téma systému poskytování sociálních služeb pro danou cílovou skupinu. Průběžné zapracování poznatků do SWOT analýzy, rozpracování cílů a opatření</i>	<i>březen–srpen 2010</i>

⁵³ SOCIOTRENDY. *Závěrečná zpráva: Analýza sociálních služeb na území Olomouckého kraje v návaznosti na potřeby uživatelů, poskytovatelů a zadavatelů sociálních služeb: Výzkum mezi uživateli sociálních služeb v Olomouckém kraji.* Olomouc, 2010, 282 s., viz 70 s., 86 s., 183 s.

⁵⁴ OLOMOUCKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2011–2014.* Olomouc, 2011, 114 s., s. 87

Tabulka 33 Analýza SPRSS, Olomoucký kraj

Olomoucký kraj (2011-2014)						
Hodnotící kritérium	Celková váha		Definice hodnotícího dílčího kritéria	Výsledek		
Rozpočtová politika	50%	Váha		ANO/NE	%	3,13%
<i>zdroje financování</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané zdroje k jednotlivým cílům	NE	0,00%	
		6,3%	jsou definovány předpokládané zdroje ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	ANO	3,13%	
		0,0%	zdroje nejsou definovány	NE	0,00%	
<i>náklady</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané náklady k jednotlivým cílům	NE	0,00%	3,13%
		6,3%	jsou definovány předpokládané náklady ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	ANO	3,13%	
		0,0%	náklady nejsou definovány	NE	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro dané období</i>	20,00%	11,0%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	0,00%
		3,0%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	NE	0,00%	
		3,0%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	NE	0,00%	
		3,0%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	NE	0,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro předchozí období</i>	5,00%	2,8%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	2,25%
		0,8%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	0,75%	
		0,8%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	ANO	0,75%	
		0,8%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	ANO	0,75%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
Formální a obsahové náležitosti	50%	Váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria	ANO/NE	%	
<i>střednědobost</i>	7,5%	1,13%	plán je sestaven na období 6 a více let	NE	0,00%	7,50%
		7,50%	plán je sestaven na období 3-5 let	ANO	7,50%	
		6,00%	plán je sestaven na období 2-3 let	NE	0,00%	
		3,75%	plán je sestaven na období 1-2 roky	NE	0,00%	
		0,75%	plán je sestaven na období 1 rok	NE	0,00%	
		0,00%	plán neдекlaruje období	NE	0,00%	
<i>analytická část</i>	27,5%	5,50%	je vytvořena demografická analýza	ANO	5,50%	27,50%
		6,88%	jsou přímé odkazy na analýzy potřeb	ANO	6,88%	
		9,63%	jsou analyzovány potřeby všech cílové skupiny	ANO	9,63%	
		4,13%	jsou analyzovány potřeby jen některých cílových skupin	NE	0,00%	
		5,50%	jsou analyzovány kapacity sociálních služeb	ANO	5,50%	
<i>metodika tvorby a principy KPSS</i>	7,5%	3,75%	jsou popsány principy KPSS (např. odkaz na přímou aplikaci v praxi)	ANO	3,75%	7,50%
		3,75%	je popsána metodika tvorby plánu	ANO	3,75%	
		0,00%	nejsou popsány	NE	0,00%	
<i>organizační struktura</i>	7,5%	3,75%	je v plánu identifikována, bez grafického znázornění	NE	0,00%	7,50%
		7,50%	je v plánu identifikována, včetně grafického znázornění	ANO	7,50%	
		0,00%	není v plánu popsána	NE	0,00%	
Kontrolní součet	100%					
Výsledné skóre						58,5%

Střednědobý plán sociálních služeb Olomouckého kraje získal celkem 58,5 %, a stal se tak čtvrtým nejlépe ohodnoceným dokumentem. Což bylo způsobeno zejména samostatnými přílohami, které řešily oblast potřeb.

10.2.10 Pardubický kraj

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na období 2012 – 2015 byl zpracován v rámci individuálního projektu Pardubického kraje „Podpora dostupnosti a kvality sociálních služeb v Pardubickém kraji“, který byl spolufinancován z prostředků ESF a státního rozpočtu ČR prostřednictvím OP LZZ. Jeho celkový rozsah je 68 stran. **V plánu je přímo odkazováno na tvorbu benchmarkingové databáze a na sběr dat (11. 4. - 8. 5. 2011), do kterého se zapojilo 88 % poskytovatelů sociálních služeb (viz s. 9).**

Na mnoha místech je v dokumentu (viz s. 4-6, 7, 19, 21, 26, 29) **odkazováno na různé druhy analýz potřeb, ale bez jasného zdroje, popř. metody či specifikace šetření a jasných výstupů. Výjimkou je analýza potřeb osob samostatně pečujících v domácím prostředí (viz s. 17, 51) nebo potřeby cizinců (viz s. 47).**

Velkou slabinou tohoto dokumentu se stává oblast rozpočtové politiky, kdy jsou analyzovány zejména náklady sociálních služeb za minulá rozpočtová období a současně není nastavena provázanost mezi nákladovostí a strategií kraje. Cíle jsou definovány pouze obecně, bez vymezení odpovědnosti, časového harmonogramu a finanční náročnosti (viz níže)⁵⁵.

Obrázek 11 Ukázka cílů, Pardubický kraj [s. 50]

<p>CÍL G.2 Minimalizovat rizika sociálního vyloučení osob v obtížné životní situaci a podporovat jejich začlenění do běžné společnosti prioritně využitím přirozených zdrojů v oblasti bydlení, zaměstnanosti a společenské integrace.</p> <p>G.2.1 Podporovat terénní sociální práci pro osoby, které jsou ohroženy sociálním vyloučením, (např. osoby a rodiny ohrožené ztrátou bydlení, osoby předlužené, osoby dlouhodobě závislé na sociálních dávkách nebo osoby s nedostatečnými příjmy, osoby pečující o osobu se zdravotním postižením), včetně cizinců a příslušníků národnostních a etnických menšin.</p> <p>G.2.2 Zachovat stávající kapacitu pobytových služeb pro osoby v obtížné životní situaci a podporovat činnosti směřující k návratu uživatelů do běžného života. Systémově mapovat situaci v azylových domech, zejména počet lidí, kteří již nespádají do cílové skupiny, ale nemají kam odejít. Krizové služby by měly být dostupné i pro celé rodiny.</p>
---

⁵⁵ PARDUBICKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na období 2012 – 2015*. Pardubice, 2011, 68 s., s. 50

Tabulka 34 Analýza SPRSS, Pardubický kraj

Pardubický kraj (2012-2015)						
Hodnotící kritérium	Celková váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria			Výsledek	
Rozpočtová politika	50%	Váha		ANO/NE	%	3,13%
<i>zdroje financování</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané zdroje k jednotlivým cílům	NE	0,00%	
		6,3%	jsou definovány předpokládané zdroje ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	ANO	3,13%	
		0,0%	zdroje nejsou definovány	NE	0,00%	
<i>náklady</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané náklady k jednotlivým cílům	NE	0,00%	3,13%
		6,3%	jsou definovány předpokládané náklady ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	ANO	3,13%	
		0,0%	náklady nejsou definovány	NE	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro dané období</i>	20,00%	11,0%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	0,00%
		3,0%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	NE	0,00%	
		3,0%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	NE	0,00%	
		3,0%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	NE	0,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro předchozí období</i>	5,00%	2,8%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	ANO	2,75%	5,00%
		0,8%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	0,75%	
		0,8%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	ANO	0,75%	
		0,8%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	ANO	0,75%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
Formální a obsahové náležitosti	50%	Váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria	ANO/NE	%	
<i>střednědobost</i>	7,5%	1,13%	plán je sestaven na období 6 a více let	NE	0,00%	7,50%
		7,50%	plán je sestaven na období 3-5 let	ANO	7,50%	
		6,00%	plán je sestaven na období 2-3 let	NE	0,00%	
		3,75%	plán je sestaven na období 1-2 roky	NE	0,00%	
		0,75%	plán je sestaven na období 1 rok	NE	0,00%	
		0,00%	plán nedeklaruje období	NE	0,00%	
<i>analytická část</i>	27,5%	5,50%	je vytvořena demografická analýza	ANO	5,50%	15,13%
		6,88%	jsou přímé odkazy na analýzy potřeb	NE	0,00%	
		9,63%	jsou analyzovány potřeby všech cílové skupiny	NE	0,00%	
		4,13%	jsou analyzovány potřeby jen některých cílových skupin	ANO	4,13%	
		5,50%	jsou analyzovány kapacity sociálních služeb	ANO	5,50%	
<i>metodika tvorby a principy KPSS</i>	7,5%	3,75%	jsou popsány principy KPSS (např. odkaz na přímou aplikaci v praxi)	NE	0,00%	3,75%
		3,75%	je popsána metodika tvorby plánu	ANO	3,75%	
		0,00%	nejsou popsány	NE	0,00%	
<i>organizační struktura</i>	7,5%	3,75%	je v plánu identifikována, bez grafického znázornění	NE	0,00%	0,00%
		7,50%	je v plánu identifikována, včetně grafického znázornění	NE	0,00%	
		0,00%	není v plánu popsána	ANO	0,00%	
Kontrolní součet	100%					
Výsledné skóre						37,6%

V celkovém hodnocení získal Pardubický kraj 37,6 %, což jej umístilo na desáté pořadové místo, těsně za Liberecký kraj, který získal o 0,3 % více.

10.2.11 Plzeňský kraj

Plzeňský kraj získal nejnižší bodové ohodnocení (14,8 % bodového skóre). **Jako jediný ze střednědobých plánů jeho programovací období nepokrývá aktuální dobu, tj. alespoň rok 2012.** V době výzkumu byl uveřejněn pouze dodatek č. II ⁵⁶, u kterého není zřejmé, jaká je doba jeho platnosti. Lze se pouze domnívat, že je dokument stále účinný (doba účinnosti od 1. 1. 2011). Tento dodatek současně nijak zásadně nemění celou strategii, jelikož obsahuje „pouze“ celkové kapacity sociálních služeb, které jsou rozděleny dle druhů a sídla v obci s rozšířenou působností.

Obsahové analýze byl tedy podroben Střednědobý plán, který byl sestaven na období 2008 – 2010. Vzhledem k tomu, že není jasné období, ke kterému lze jednoznačně dokument vztáhnout, nebyl z hlediska formálních náležitostí přisouzen žádný bod.

V plánu je také deklarováno že: *„V současné době Plzeňský kraj nedisponuje dostatečným množstvím vypovídajících údajů, ze kterých by bylo možné zjistit komplexní potřeby poskytování sociálních služeb. Plzeňský kraj v budoucnu popíše potřebnost sociálních a navazujících služeb zejména využitím dvou zadaných analýz. První má za cíl určit potřebnost sociálních služeb ve vztahu k osobám se zdravotním postižením, druhá určí potřebnost vybraných služeb sociální prevence a vedle toho nabídne metodiku umožňující opakované zjišťování v budoucích letech. Konečné závěry obou analýz budou k dispozici až na podzim tohoto roku a tedy nejsou v současnosti pro plán využitelné.“*⁵⁷ **Výše uvedený cíl patrně nebyl naplněn, jelikož ani v Dodatku č. II, ani v dalších dokumentech se o tomto výzkumu potřeb nehovoří.**

Dalším aspektem tohoto dokumentu je úplná absence strategické části plánu. Dokument negeneruje prakticky žádné cíle ani opatření. Jsou zde pouze vypsány obecné priority obcí s rozšířenou působností (viz s. 10-19), se kterými není dále pracováno. **Z tohoto důvodu zde není uvedena obrazová ukázka cílů a opatření, jako je tomu v ostatních případech.**

---

⁵⁶ HAPL, Dalibor. Dodatek Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Plzeňském kraji II. In: PLZEŇSKÝ KRAJ. *Plánování sociálních služeb* [online]. 2011, 03. 01. 2011 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/dodatek-strednedobeho-planu-rozvoje-socialnich-sluzeb-v-plzenskem-kraji-ii?sekce=all>

⁵⁷ PLZEŇSKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Plzeňském kraji: na období 2008 – 2010*. Plzeň, 2007, 61 s., s. 20

Tabulka 35 Analýza SPRSS, Plzeňský kraj

Plzeňský kraj (2008-2010) vč. Dodatku č. II, z roku 2011						
Hodnotící kritérium	Celková váha		Definice hodnotícího dílčího kritéria	Výsledek		
	50%	Váha		ANO/NE	%	
Rozpočtová politika						0,00%
<i>zdroje financování</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané zdroje k jednotlivým cílům	NE	0,00%	
		6,3%	jsou definovány předpokládané zdroje ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	zdroje nejsou definovány	ANO	0,00%	
<i>náklady</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané náklady k jednotlivým cílům	NE	0,00%	0,00%
		6,3%	jsou definovány předpokládané náklady ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	náklady nejsou definovány	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro dané období</i>	20,00%	11,0%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	0,00%
		3,0%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	NE	0,00%	
		3,0%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	NE	0,00%	
		3,0%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	NE	0,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro předchozí období</i>	5,00%	2,8%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	0,00%
		0,8%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	NE	0,00%	
		0,8%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	NE	0,00%	
		0,8%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	NE	0,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	ANO	0,00%	
Formální a obsahové náležitosti	50%	Váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria	ANO/NE	%	
<i>střednědobost</i>	7,5%	1,13%	plán je sestaven na období 6 a více let	NE	0,00%	0,00%
		7,50%	plán je sestaven na období 3-5 let	NE	0,00%	
		6,00%	plán je sestaven na období 2-3 let	NE	0,00%	
		3,75%	plán je sestaven na období 1-2 roky	NE	0,00%	
		0,75%	plán je sestaven na období 1 rok	NE	0,00%	
		0,00%	plán nedeklaruje období	ANO	0,00%	
<i>analytická část</i>	27,5%	5,50%	je vytvořena demografická analýza	ANO	5,50%	11,00%
		6,88%	jsou přímé odkazy na analýzy potřeb	NE	0,00%	
		9,63%	jsou analyzovány potřeby všech cílových skupin	NE	0,00%	
		4,13%	jsou analyzovány potřeby jen některých cílových skupin	NE	0,00%	
		5,50%	jsou analyzovány kapacity sociálních služeb	ANO	5,50%	
<i>metodika tvorby a principy KPSS</i>	7,5%	3,75%	jsou popsány principy KPSS (např. odkaz na přímou aplikaci v praxi)	NE	0,00%	3,75%
		3,75%	je popsána metodika tvorby plánu	ANO	3,75%	
		0,00%	nejsou popsány	NE	0,00%	
<i>organizační struktura</i>	7,5%	3,75%	je v plánu identifikována, bez grafického znázornění	NE	0,00%	0,00%
		7,50%	je v plánu identifikována, včetně grafického znázornění	NE	0,00%	
		0,00%	není v plánu popsána	ANO	0,00%	
Kontrolní součet	100%					
Výsledné skóre						14,8%

Z celkového hodnocení lze usuzovat, že tento střednědobý plán plní pouze formální funkci vyplývající ze zákona o sociálních službách a neodráží (alespoň z části) identifikované potřeby Plzeňského kraje.⁵⁸

⁵⁸ Pozn. autora: V tomto případě by bylo vhodné se tímto plánem dále zabývat a zjistit přesné důvody současného stavu, které by dokreslili celou situaci procesu plánování sociálních služeb v kraji.

10.2.12 Středočeský kraj

Středočeský kraj je **druhým nejhůře hodnoceným plánem**. Plán má celkový rozsah 49 stran. **Sociodemografické analýze je věnován jen velmi omezený prostor**, v porovnání s ostatními střednědobými plány (viz s. 6-7). **Metodika procesu plánování je velmi obecná, stejně tak chybí i organizační struktura a nastavení odpovědností (rolí) jednotlivých aktérů v procesu.**

Cíle a opatření jsou členěna podle pracovních skupin procesu plánování, ale **chybí zde alokace veřejných zdrojů vč. nastavení odpovědnosti za realizaci daného opatření** (viz níže)⁵⁹.

V plánu je zmíněn výzkum potřeb u obcí s rozšířenou působností (viz s. 38), ale s výsledky není dále pracováno (viz strategická část plánu). **Rozpočtová politika je analyzována samostatně a vztahuje se pouze k minulým obdobím (tj. 2010-2011) a nikoliv k cílům a opatřením. Z textu není zřejmé, proč nebyly využity výstupy z analýz potřeb např. u cílové skupiny seniorů, zdravotně postižených aj.**⁶⁰ Text obdobně jako u Plzeňského kraje, naznačuje pouze formální naplnění povinností vyplývajících ze zákona o sociálních službách.

Obrázek 12 Ukázka cílů, Středočeský kraj [s. 19]

Cíl 7	Podpora odborného sociálního poradenství
Opatření 7.1	Podpora stávajících sociálních služeb (místně, typově) – odborné sociální poradenství
Opatření 7.2	Rozšíření sítě poraden a služeb odborného sociálního poradenství na území Středočeského kraje
Dopad	– zvýšení dostupnosti poradenských služeb
Indikátory	➤ vyčleněná finanční podpora
	➤ existence oboustranného informačního systému
	➤ analýzy potřeb občanů, poskytovatelů sociálních služeb i obcí
	➤ každoroční konference sociálních služeb
	➤ nabídka metodické podpory obcím a poskytovatelům sociálních služeb
	➤ počet zrealizovaných vzdělávacích programů
	➤ počet vydaných nebo zveřejněných publikací
	➤ uskutečněné propagační akce a vydané materiály
	➤ ohlas veřejnosti na propagační akce kraje
	➤ zkvalitnění informovanosti a informační toků o sociálních službách
➤ zhodnocení naplňování plánu (evaluační zprávy nebo hodnotící zprávy)	

⁵⁹ STŘEDOČESKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Středočeském kraji na období 2012 - 2013*. Praha, 2011, 49 s., s. 17

⁶⁰ Proces plánování sociálních služeb ve Středočeském kraji. et al *Analýzy a další materiály* [online]. 2012 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/socialni-oblast/proces-planovani-socialnich-sluzeb/analyzy-a-dalsi-materialy/>

Tabulka 36 Analýza SPRSS, Středočeský kraj

Středočeský kraj (2012-2013)						
Hodnotící kritérium	Celková váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria			Výsledek	
Rozpočtová politika	50%	Váha		ANO/NE	%	0,00%
<i>zdroje financování</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané zdroje k jednotlivým cílům	NE	0,00%	
		6,3%	jsou definovány předpokládané zdroje ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	zdroje nejsou definovány	ANO	0,00%	
<i>náklady</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané náklady k jednotlivým cílům	NE	0,00%	0,00%
		6,3%	jsou definovány předpokládané náklady ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	náklady nejsou definovány	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro dané období</i>	20,00%	11,0%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	0,00%
		3,0%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	NE	0,00%	
		3,0%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	NE	0,00%	
		3,0%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	NE	0,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro předchozí období</i>	5,00%	2,8%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	0,75%
		0,8%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	0,75%	
		0,8%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	NE	0,00%	
		0,8%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	NE	0,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
Formální a obsahové náležitosti	50%	Váha		ANO/NE	%	
<i>střednědobost</i>	7,5%	1,13%	plán je sestaven na období 6 a více let	NE	0,00%	3,75%
		7,50%	plán je sestaven na období 3-5 let	NE	0,00%	
		6,00%	plán je sestaven na období 2-3 let	NE	0,00%	
		3,75%	plán je sestaven na období 1-2 roky	ANO	3,75%	
		0,75%	plán je sestaven na období 1 rok	NE	0,00%	
		0,00%	plán nedeklaruje období	NE	0,00%	
<i>analytická část</i>	27,5%	5,50%	je vytvořena demografická analýza	NE	0,00%	5,50%
		6,88%	jsou přímé odkazy na analýzy potřeb	NE	0,00%	
		9,63%	jsou analyzovány potřeby všech cílové skupiny	NE	0,00%	
		4,13%	jsou analyzovány potřeby jen některých cílových skupin	NE	0,00%	
		5,50%	jsou analyzovány kapacity sociálních služeb	ANO	5,50%	
<i>metodika tvorby a principy KPSS</i>	7,5%	3,75%	jsou popsány principy KPSS (např. odkaz na přímou aplikaci v praxi)	NE	0,00%	3,75%
		3,75%	je popsána metodika tvorby plánu	ANO	3,75%	
		0,00%	nejsou popsány	NE	0,00%	
<i>organizační struktura</i>	7,5%	3,75%	je v plánu identifikována, bez grafického znázornění	ANO	3,75%	3,75%
		7,50%	je v plánu identifikována, včetně grafického znázornění	NE	0,00%	
		0,00%	není v plánu popsána	NE	0,00%	
Kontrolní součet	100%					
Výsledné skóre						17,5%

Středočeský kraj získal v tomto hodnocení 17,5 %. Toto hodnocení bylo způsobeno zejména nízkou kvalitou finanční části plánu a také nenaplněním některých formálních kritérií.

10.2.13 Ústecký kraj

Tento dokument byl zpracován v rámci projektu „Podpora plánování a transformace sociálních služeb v Ústeckém kraji“ podpořeného z ESF prostřednictvím OP LZZ a ze státního rozpočtu ČR. Celkový rozsah tohoto plánu je 63 stran.

Rozpočtové politice jsou věnovány čtyři strany, z toho dvě obsahují čtyři grafy, které popisují zdroje financování sociálních služeb v letech 2008 – 2010, tedy období, které bezprostředně nenavazuje na platnost střednědobého plánu. Současně zde nejsou naznačeny finanční nároky na veřejné zdroje pro období 2012 -2013 a není zde uvedena nákladovost jednotlivých opatření (viz níže)⁶¹.

Pozitivně lze hodnotit vlastní sebereflexi (obdobně jako u Plzeňského kraje), kterou kraj definuje ve vztahu ke zjišťování potřebnosti sociálních služeb: „V současné době chybí odpovídající podkladové materiály pro plánování rozvoje sociálních služeb na místní a krajské úrovni. Ve stávajících plánech rozvoje je zpravidla pouze bez odpovídajícího zjišťování potvrzována potřeba kapacity stávající sítě služeb. Návrhy rozvojových aktivit často nevycházejí z empiricky zjištěných údajů o potřebách uživatelů sociálních služeb. Spíše než k rozvoji dochází ke konzervaci stávajících služeb.“⁶²

Obrázek 13 Ukázka cílů, Ústecký kraj [s. 20]

opatření 1.2.1	Analýza potřebnosti sociálních služeb a hodnocení efektivity poskytování sociálních služeb v Ústeckém kraji
stručný popis opatření	- zpracování analýzy potřebnosti sociálních služeb v lokalitách kraje - tvorba nástrojů pro hodnocení efektivity poskytovaných sociálních služeb
předpokládané dopady	- zvýšení kvality střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb na místní a krajské úrovni - efektivnější vynakládání finančních prostředků na poskytování sociálních služeb
stručný popis cílové skupiny	- zadavatelé sociálních služeb - poskytovatelé sociálních služeb

⁶¹ ÚSTECKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji na období 2012 – 2013*. Ústí nad Labem, 2012, 63 s., s. 20

⁶² ÚSTECKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji na období 2012 – 2013*. Ústí nad Labem, 2012, 63 s., s. 20

Tabulka 37 Analýza SPRSS, Ústecký kraj

Ústecký kraj (2012 - 2013)						
Hodnotící kritérium	Celková váha		Definice hodnotícího dílčího kritéria	Výsledek		
Rozpočtová politika	50%	Váha		ANO/NE	%	0,00%
<i>zdroje financování</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané zdroje k jednotlivým cílům	NE	0,00%	0,00%
		6,3%	jsou definovány předpokládané zdroje ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	zdroje nejsou definovány	ANO	0,00%	
<i>náklady</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané náklady k jednotlivým cílům	NE	0,00%	0,00%
		6,3%	jsou definovány předpokládané náklady ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	náklady nejsou definovány	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro dané období</i>	20,00%	11,0%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	0,00%
		3,0%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	NE	0,00%	
		3,0%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	NE	0,00%	
		3,0%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	NE	0,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	ANO	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro předchozí období</i>	5,00%	2,8%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	ANO	2,75%	5,00%
		0,8%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	0,75%	
		0,8%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	ANO	0,75%	
		0,8%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	ANO	0,75%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
Formální a obsahové náležitosti	50%	Váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria	ANO/NE	%	
<i>střednědobost</i>	7,5%	1,13%	plán je sestaven na období 6 a více let	NE	0,00%	6,00%
		7,50%	plán je sestaven na období 3-5 let	NE	0,00%	
		6,00%	plán je sestaven na období 2-3 let	ANO	6,00%	
		3,75%	plán je sestaven na období 1-2 roky	NE	0,00%	
		0,75%	plán je sestaven na období 1 rok	NE	0,00%	
		0,00%	plán neдекларuje období	NE	0,00%	
<i>analytická část</i>	27,5%	5,50%	je vytvořena demografická analýza	ANO	5,50%	11,00%
		6,88%	jsou přímé odkazy na analýzy potřeb	NE	0,00%	
		9,63%	jsou analyzovány potřeby všech cílové skupiny	NE	0,00%	
		4,13%	jsou analyzovány potřeby jen některých cílových skupin	NE	0,00%	
		5,50%	jsou analyzovány kapacity sociálních služeb	ANO	5,50%	
<i>metodika tvorby a principy KPSS</i>	7,5%	3,75%	jsou popsány principy KPSS (např. odkaz na přímou aplikaci v praxi)	ANO	3,75%	7,50%
		3,75%	je popsána metodika tvorby plánu	ANO	3,75%	
		0,00%	nejsou popsány	NE	0,00%	
<i>organizační struktura</i>	7,5%	3,75%	je v plánu identifikována, bez grafického znázornění	NE	0,00%	0,00%
		7,50%	je v plánu identifikována, včetně grafického znázornění	NE	0,00%	
		0,00%	není v plánu popsána	ANO	0,00%	
Kontrolní součet	100%					
Výsledné skóre						29,5%

Celkově se Ústecký kraj dostal na třetí nejhůře hodnocenou příčku s počtem 29,5 %.

10.2.14 Zlínský kraj

Zlínský kraj je druhým nejlépe hodnoceným plánem s celkovým ziskem 39,8 %. Samotný plán je součástí projektu „Podpora procesu plánování rozvoje sociálních služeb na místní a regionální úrovni ve Zlínském kraji“, který je spolufinancován z prostředků ESF a státního rozpočtu ČR prostřednictvím OP LZZ. Dokument je velmi rozsáhlý a včetně příloh obsahuje 149 stran. Samostatnou přílohou je i „Akční plán na rok 2012“.

I když je **plán celkově srozumitelný**, jeho členění může být pro čtenáře matoucí. Zejména strukturalizace nákladů střednědobého a akčního plánu. Přesto je důležité **vyzdvihnout snahu autorů o konkretizaci jednotlivých kroků od střednědobého k ročnímu výhledu**. Jako jediný z hodnocených krajů zvolil tento postup. Kraj se současně v textu odkazuje na vlastní software KISSoS⁶³, který pomáhá při stanovování nákladovosti jednotlivých sociálních služeb. Zlínský kraj se také **snaží o jasnější definování sítě sociálních služeb** (viz s. 103 a dále) a vymezení služeb, které do této sítě spadat nebudou. **Podmínkou pro zařazení do sítě, je zapojení se do krajského informačního systému KISSoS**, dále jsou zde nastíněny základní parametry, kterými budou služby hodnoceny. Je zřejmé, že v tomto ohledu se **Zlínský kraj pokouší střednědobé plánování posunout od formalizovaného procesu ke konkrétním systémovým krokům**.

Dalším zajímavým aspektem je i **oblast sledování potřeb, které tento kraj prováděl formou ekonomické analýzy ke konkrétním cílovým skupinám** (viz např. s. 56-57, 72-73 aj.). Jedná se o výsledky z „Podrobné ekonomické analýzy sociálních služeb ve Zlínském kraji za období 2007-2011“. Analýza potřeb jednotlivých konkrétních cílových skupin sice existuje a je vtělena do textu plánu, **nicméně potřeby zde nejsou konkretizovány** např. „Základní činnosti služby typu azylové domy vymezené v § 57 zákona o sociálních službách neodpovídají potřebám cílové skupiny rodičů (matek) s dětmi. S ohledem na její potřeby je v praxi třeba této cílové skupině poskytovat i činnosti zaměřené na posílení v rodičovských kompetencích a péči o dítě.“⁶⁴

Cíle a opatření jsou jasně strukturované. Jediné, co by se dalo tomuto vytknout, je souhrn finanční nákladovosti bez jasnějšího upřesnění zdrojů pro zajištění konkrétních činností. **Nákladovost je zde uvedena pouze souhrnně za všechny opatření**. Na druhou stranu je alespoň rozdělena do konkrétních druhů zdrojů (viz s. 94).

⁶³ ZLÍNSKÝ KRAJ. KISSoS: základní informace [online]. 2013 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://web.kissos.cz/118194969.html>

⁶⁴ ZLÍNSKÝ KRAJ. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji pro období 2012–2014. Zlín, 2012, 149 s. 66

Obrázek 14 Ukázka cílů, Zlínský kraj [s. 115]

Priorita 2.1.	Podpora vytváření komplexů návazných sociálních služeb pro seniory na území daného regionu a zajištění jejich vyváženého pokrytí.
Opatření 2.1.1	Podpora zajištění nových kapacit služby typu domovy pro seniory v ORP Bystřice pod Hostýnem.
Kategorie opatření	B
Výstupy	1 nová poskytovaná služba max. 74 nových míst ve službě typu domovy pro seniory
Odpovědnost	poskytovatelé sociálních služeb
Předpokládané náklady (vč. zdrojů)	19 610 000 Kč (dotace MPSV ČR, dotace obcí, úhrady uživatelů, fondy zdravotních pojišťoven)

Tabulka 38 Analýza SPRSS, Zlínský kraj

Zlínský kraj (2012-2014)						
Hodnotící kritérium	Celková váha	Váha	Definice hodnotícího dílčího kritéria	ANO/NE	%	Výsledek
Rozpočtová politika	50%					
<i>zdroje financování</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané zdroje k jednotlivým cílům	ANO	12,50%	12,50%
		6,3%	jsou definovány předpokládané zdroje ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	zdroje nejsou definovány	NE	0,00%	
<i>náklady</i>	12,50%	12,5%	jsou jasně definovány předpokládané náklady k jednotlivým cílům	ANO	12,50%	12,50%
		6,3%	jsou definovány předpokládané náklady ve vztahu k plánu jako celku	NE	0,00%	
		3,1%	jsou definovány pouze k aktuálnímu roku, bez finančního výhledu	NE	0,00%	
		0,0%	náklady nejsou definovány	NE	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro dané období</i>	20,00%	11,0%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	9,00%
		3,0%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	3,00%	
		3,0%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	ANO	3,00%	
		3,0%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	ANO	3,00%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
<i>rozpočet jako celek pro předchozí období</i>	5,00%	2,8%	jsou náklady/zdroje rozpočtovány dle druhů soc. služeb	NE	0,00%	2,25%
		0,8%	jsou rozpočtovány náklady/zdroje z rozpočtu kraje	ANO	0,75%	
		0,8%	jsou definovány i ostat. náklady/zdroje (VZP, PnP, aj.)	ANO	0,75%	
		0,8%	je počítáno i s náklady/zdroji EU, EHP aj.	ANO	0,75%	
		0,0%	rozpočet není sestaven	NE	0,00%	
Formální a obsahové náležitosti	50%					
<i>střednědobost</i>	7,5%	1,13%	plán je sestaven na období 6 a více let	NE	0,00%	7,50%
		7,50%	plán je sestaven na období 3-5 let	ANO	7,50%	
		6,00%	plán je sestaven na období 2-3 let	NE	0,00%	
		3,75%	plán je sestaven na období 1-2 roky	NE	0,00%	
		0,75%	plán je sestaven na období 1 rok	NE	0,00%	
		0,00%	plán neдекlaruje období	NE	0,00%	
<i>analytická část</i>	27,5%	5,50%	je vytvořena demografická analýza	ANO	5,50%	11,00%
		6,88%	jsou přímé odkazy na analýzy potřeb	NE	0,00%	
		9,63%	jsou analyzovány potřeby všech cílových skupin	NE	0,00%	
		4,13%	jsou analyzovány potřeby jen některých cílových skupin	NE	0,00%	
		5,50%	jsou analyzovány kapacity sociálních služeb	ANO	5,50%	
<i>metodika tvorby a principy KPSS</i>	7,5%	3,75%	jsou popsány principy KPSS (např. odkaz na přímou aplikaci v praxi)	ANO	3,75%	7,50%
		3,75%	je popsána metodika tvorby plánu	ANO	3,75%	
		0,00%	nejsou popsány	NE	0,00%	
<i>organizační struktura</i>	7,5%	3,75%	je v plánu identifikována, bez grafického znázornění	NE	0,00%	7,50%
		7,50%	je v plánu identifikována, včetně grafického znázornění	ANO	7,50%	
		0,00%	není v plánu popsána	NE	0,00%	
Kontrolní součet	100%					
Výsledné skóre						69,8%

Celkově byl hodnocen Zlínský kraj hodnotou 69,8 %. Zlínský kraj je také pozitivně hodnocen analýzou společnosti GI projekt, o.p.s. z roku 2011, i když tento dokument zmiňuje ve svém hodnocení spíše uplatňování dobré praxe a nikoliv samotného krajského plánu. [srov. Ondrušová et al. 2011: 8, 11, 14, 17]

10.3 ZÁVĚR VÍCEKRITERIÁLNÍHO HODNOCENÍ

Cílem tohoto výzkumu bylo porovnat základní odlišnosti v krajských strategiích sociálních služeb. Hlavní rozdíly byly zjišťovány na základě obsahové analýzy a vícekritériálního hodnocení. První oblastí hodnocení byla rozpočtová politika a druhou formální náležitosti. Obě dvě kritéria byla rozdělena na několik dílčích subkritérií, která konkretizovala jednotlivá hlediska analýzy. Při hodnocení je nutné brát v potaz, že střednědobý plán je výsledným, i když formálním produktem celého procesu strategického plánování. **Výsledky tedy nezohledňují podmínky, prostředí a kvalitu celého procesu.** Přesto jsou výsledky důležité zejména pro porovnání strategických dokumentů, jelikož ty **mají mít přímý dopad** na alokaci veřejných rozpočtů, zejména státní rozpočet.

Z výsledků je patrné, že nejvíce problematickou oblastí je sestavování ekonomické nákladovosti ve strategické části plánu a provázání strategie se zjištěnými potřebami. Krajské plány zpravidla neobsahují jasné strukturované rozpočty a současně nejsou zdroje rozpočtovány k jednotlivým cílům. Zajímavé je, že nejsou v těchto plánech zpravidla uvedeny ani zdroje či náklady plynoucí z krajských rozpočtů. V případě, že se nároky na veřejné zdroje objevují, opírají se zejména o náklady z let minulých. Nové cíle nebo rozvoj služeb v kraji není ve většině případů vůbec zohledněn.

Z výzkumu je současně zřejmé, že **u většiny krajů není přímo pracováno s potřebami.** Buď nejsou zjišťovány všechny potřeby, které definuje zákon o sociálních službách (tj. uživatelé, poskytovatelé a obce) nebo nejsou potřeby transformovány do jasných cílů, např. chybějící sociální služby nebo kapacity v regionu (druh služby, územní působnost aj).

Střednědobé plány také operují s různými programovacími obdobími od jednoho do šesti let. Stejně tak i u rozsahu plánů, struktury, způsobu definování cílů a opatření, práce se zdrojovými daty (např. oficiální registr poskytovatelů sociálních služeb versus vlastní softwarové aplikace či výstupy z benchmarkingu).

Následující tabulka uvádí celkové výsledky analyzovaných dokumentů. Výsledné skóre ukazuje celkovou míru naplněnosti. Z tohoto hodnocení vyplývá, že **nejlépe hodnoceným krajem je Jihomoravský kraj**, který získal více jak 90 %, dále následuje **Jihočeský kraj a Zlínský kraj**, které byly ohodnoceny necelými 70 %. Žádný z hodnocených plánů nezískal 100 %. U dalších hodnocených krajů je znatelný posun směrem dolů. **Nejhůře zhodnoceným dokumentem je plán Plzeňského kraje.** Celková průměrná hodnota nedosahuje ani 50 %.

I když jsou krajské plány hodnoceny na základě celkového získaného skóre, není vhodné toto interpretovat jako zhodnocení kvality celého krajského plánu (jelikož se analýza nezaměřovala na všechny možné aspekty) a současně nehodnotí celkovou kvalitu procesu plánování. Pořadí, ve kterém se hodnocené krajské plány umístily, je pouze orientační.

Tabulka 39 Celkové zhodnocení krajských plánů

Pořadí	Kraj	Výsledné skóre
1	Jihomoravský kraj	93,0%
2	Zlínský kraj	69,8%
3	Jihočeský kraj	69,3%
4	Olomoucký kraj	58,5%
5	Královéhradecký kraj	48,1%
6	hlavní město Praha	46,1%
7	Moravskoslezský kraj	45,1%
8	Karlovarský kraj	42,0%
9	Liberecký kraj	37,9%
10	Pardubický kraj	37,6%
11	Kraj Vysočina	31,0%
12	Ústecký kraj	29,5%
13	Středočeský kraj	17,5%
14	Plzeňský kraj	14,8%
Průměrné skóre		45,7%

Z celkových výsledků této obsahové analýzy lze konstatovat, že cíle výzkumu byly naplněny a současně **všechny čtyři hypotézy se potvrdily**.

V rámci této analýzy bylo také zjištěno, že kraje zpracovávají další podklady pro proces plánování. Jedná se např. o benchmarking sociálních služeb. Dokumenty se sice na tyto podklady (zpravidla) nepřimo odkazují, a to i přesto, že se jedná o velmi důležitý podklad pro plán či proces jako takový. Jedná se o Zlínský kraj, který na tuto metodu odkazuje v aktuálním střednědobém plánu⁶⁵. Tuto metodu také v roce 2005 využívali u vybraných veřejných služeb (domovy pro seniory, ústavy sociální péče pro osoby se zdravotním postižením a zařízení pro alkoholiky a toxikomany) kraje Vysočina, Královéhradecký, Pardubický a Zlínský kraj.⁶⁶

⁶⁵ ZLÍNSKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji pro období 2012–2014*. Zlín: Zlínský kraj, 2012, 163 s. Dostupné z: <http://www.kr-zlinsky.cz/clanky/dokumenty/2817/sprss-2012-14-schvaleny-verze-tisk-print.pdf>

⁶⁶ Benchmarking vybraných veřejných služeb (2005). *Aktuální projekty* [online]. 2005 [cit. 2013-04-24]. Dostupné z: http://benchmarking.vcvscr.cz/index.php?p_menu=projekty&hl_sloupec=projekty&detail=benchmarkingsluzeb&PHPSESSID=351db2db6dcc267c4bb07e0e35439f30

10.3.1 Krátká diskuze

S podobným výsledkem přichází i výzkum z roku 2011. **Velké rozdíly mezi krajskými strategiemi sociálních služeb jsou nejvíce znatelné ve struktuře, obsahu a programovacím období. Většina krajských plánů se nezaměřuje na řešení systémových okruhů, např. finanční nákladovosti, zjišťování potřebnosti nebo dostupnosti sociálních služeb. Zpracovatelé plánů však odkazují v textech na to, že tyto procesy se začínají řešit v rámci samostatných programů nebo projektů.** [srov. Ondrušová et al. 2011: 11]

V krajských plánech byla také zjištěna **velmi nízká úroveň odkazů na národní strategické dokumenty**, a to zejména ve strategické části těchto plánů. **Některé krajské plány národní strategie vůbec nezohledňují.** [srov. Ondrušová et al. 2011: 13]

V analytické části krajských plánů lze nalézt také podstatné rozdíly. Tyto odlišnosti jsou zejm. v obsahu a délce této části krajského plánu. *„Existují plány, jejichž podstatnou část tvoří objemné analytické práce, v jiných plánech jsou uvedeny pouze zásadní zjištěné faktory či výstupy syntetické analýzy nezbytné pro tvorbu samotné strategie. Obsahově analytické kapitoly řeší od čistě podstatných zjištění týkajících se přímo zajištění sociálních služeb po obecné a kontextové informace marginálního charakteru.“* [cit. Ondrušová et al. 2011: 6]

11 KOMPARACE VÝSLEDKŮ OBOU ŠETŘENÍ

Za velmi užitečné, lze považovat porovnání výsledků z obou šetření. Shodu lze nalézt např. v oblasti zjišťování potřeb. Respondenti deklarují, že nejčastěji zjišťují potřeby u poskytovatelů sociálních služeb, což se i částečně potvrdilo u obsahové analýzy. **Metody, jakými kraje tyto potřeby zjišťují, se nejčastěji liší ve využívání kvantitativních (dotazníkové šetření), tak i kvalitativních metod (nejčastěji focus group).** **Problematickou oblastí je to, že potřeby nejsou zjišťovány systematicky a dlouhodobě u všech cílových skupin** (tak jak požaduje zákon o sociálních službách). Druhým hlediskem je to, že **kraje tyto výsledky dostatečně nezpracovávají do samotné strategie.** V plánech je současně nejméně pracováno s potřebami uživatelů sociálních služeb, což by mohlo souviset i s tím, že respondenti dotazníkového šetření hodnotí nejhůře spolupráci právě s touto cílovou skupinou. **Dotazovaní současně označili, že nejdůležitějším zdrojem informací jsou pro kraje výsledky z pracovních skupin a z vlastních šetření potřeb. Z obsahové analýzy je ale patrné, že kraje tuto skutečnost spíše jen formálně deklarují a v samotných strategiích se tyto výsledky již neobjevují.** Pokud jsou v textu krajských plánů zapracovány, tak není zřejmé, jakým způsobem se ve strategii odrážejí. Také v otevřených otázkách si kraje nejčastěji stěžují na nedostatečnou míru spolupráce s obcemi a jejich nezájem participovat na celém procesu - toto vnímají jako jednu ze stěžejních oblastí.

V dotazníkovém šetření respondenti uváděli, že cíle a opatření bývají nereálné nebo nejsou dostatečně zohledněny na úrovni státu. Na druhou stranu je nutné zmínit, že nejčastějším nedostatkem v krajských plánech je zpravidla finanční rozvaha a nákladovost přijatých cílů a opatření. Lze se domnívat, že se do určité míry jedná o spojitě nádoby. Je možné předpokládat, že pokud by byly výstupy v krajských plánech jasnější, zejména v ohledu na požadavky na veřejné zdroje, mohl by stát (resp. MPSV) více reflektovat potřeby krajů nebo alespoň jasněji deklarovat, do jaké míry bude státní rozpočet participovat na zajištění sociálních služeb v krajích. Tento závěr je samozřejmě čistě hypotetický a předpokládá i jistou míru spoluodpovědnosti státu, krajů, obcí a ostatních článků v celém systému sociálních služeb.

12 VÝZKUM POSTOJŮ ZÁSTUPCŮ MPSV

12.1 METODOLOGIE, CÍLE A HYPOTÉZY VÝZKUMU

Pro tento typ výzkumu byla využita základní metoda internetového dotazování tzv. CAWI (Computer-Aided Web Interviewing). Metodologický postup byl zvolen obdobný, jako u výzkumu postojů zástupců krajů. Výběr respondentů byl zaměřen na pracovníky Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, kteří se problematikou primárně nebo sekundárně zabývají. S výstupy ze střednědobých plánů tedy aktivně pracují v rámci své agendy. Vybraní pracovníci zajišťují zejména agendy dotačního řízení MPSV, poskytují metodickou podporu krajům v oblasti plánování nebo financování sociálních služeb, zajišťují individuální projekty krajů např. v oblasti transformace pobytových služeb sociální péče, výkaznictví nebo veřejné podpory či služeb obecného hospodářského zájmu.

Dotazník byl uveřejněn na internetových stránkách www.vyplnto.cz a šetření proběhlo v termínu od 11. 03. 2013 do 31. 03. 2013.⁶⁷ Po skončení termínu pro vyplnění byl přístup do dotazníku uzavřen.⁶⁸

Dotazník obsahuje celkem 15 otázek, z toho dvě otázky identifikační a dvě otázky nepovinné.

---

⁶⁷ POSPÍŠIL, David. *Hodnocení procesu plánování sociálních služeb - MPSV*, 2013. Dostupné online na <http://hodnoceni-procesu-planovani.vyplnto.cz>.

⁶⁸ Pozn. autora: Před otevřením dotazníku, byly opět provedeny tři zkušební responze. Pro zabezpečení bylo zvoleno několik metod. Zejména se jednalo o uzavřenou formou, tedy neveřejný přístup, který byl zaslán konkrétním osobám, dále se jednalo o kontrolu unikátní IP adres. Jako poslední screeningová otázka byla zaměřena na uvedení místního údaje o zaměstnavateli a identifikaci hlavní pracovní náplně (popř. pracovní pozice).

Cíle výzkumu

1. Zjistit, jak jsou krajské plány rozvoje sociálních služeb důležité pro řešení agend zástupců MPSV.
2. Zjistit, jak respondenti hodnotí spolupráci se zástupci krajů pro oblast střednědobého plánování.
3. Zjistit, jak hodnotí formální naplněnost střednědobých plánů ve vztahu k podmínkám, které jsou staveny v zákoně o sociálních službách.
4. Zjistit, jak respondenti hodnotí kvalitu sestavených rozpočtů a srozumitelnost definovaných cílů a opatření ve střednědobých plánech krajů.
5. Zjistit postoje respondentů k současnému legislativnímu nastavení systému střednědobého plánování a financování sociálních služeb.

Hypotézy výzkumu:

1. Hodnocení spolupráce se zástupci krajů bude vnímáno zpravidla pozitivně.
2. Kvalita krajských plánů v oblasti vyčíslení potencionálních nároků na veřejné rozpočty bude respondenty hodnocena spíše negativně.
3. Respondenti budou spíše souhlasit s variantou přechodu dotačního systému z MPSV na kraje (viz účinnost § 101 písm. a) zákona o sociálních službách).
4. Dotazovaní budou spíše souhlasit s tím, že povinnost střednědobého plánování by měla zůstat na krajské a nikoli na obecní úrovni (maximálně pouze u obcí s pověřenou působností tzv. obce III. typu).

Jelikož se v tomto případě jednalo o velmi malou skupinu respondentů – expertů, výsledky výzkumu mají spíše dokreslit dvě předešlé analýzy, které byly zaměřeny na krajské plány sociálních služeb. Primárně jde tedy o zjištění dalšího úhlu pohledu.

12.2 NÁVRATNOST ODPOVĚDÍ

Dotazník byl odeslán formou informačního e-mailu, kde bylo uvedeno jméno autora, účel výzkumu a odkaz, na kterém byl výzkum uveřejněn. Výzkum a výsledky nebyly veřejně přístupné. Celková responze byla 3 tj. polovina z celkově oslovených osob. Očekávaná návratnost byla min. 5 respondentů.

Odpovědi je nutné vnímat jako postoje jednotlivých osob a nikoli jako názor instituce (MPSV).

12.1 DOTAZNÍK

Dotazník je uveden v příloze č. 2. V úvodu dotazníku byla uvedena nápověda nebo odkaz na autora dotazníku. V případě nevyplnění povinné otázky nebo chybného vyplnění některé z otázek, nemohli respondenti ve výzkumu pokračovat.

12.2 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Identifikace respondentů:

Všichni respondenti uvedli, že jsou zaměstnanci Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Dva respondenti uvedli, že jejich hlavní oblastí práce jsou sociální služby a jeden vypsals oblast financování sociálních služeb.

Odpovědi na otázky:

- 1) Jak jsou pro Vaši práci důležité krajské střednědobé plány rozvoje sociálních služeb? (Prosím, hodnoťte jako ve škole, kdy známka jedna označuje nejvyšší prioritu a známka pět nejnižší.).*

Dva respondenti zvolili druhou nejvyšší prioritu (známku dvě) a jeden respondent středovou hodnotu. Střednědobé plány jsou tedy pro tyto respondenty důležitou součástí jejich práce a lze předpokládat, že s jednotlivými plány pracují a zohledňují při řešení své agendy.

2) *Obsahují podle Vás současné krajské střednědobé plány rozvoje sociálních služeb všechny náležitosti, které definuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (viz § 3, písm. h)?*

Tato otázka se opírá o základní definici střednědobého plánu, který stanovuje současná legislativa. Této oblasti se blíže věnuji v kapitole č. 2. I když se může zdát, že definice střednědobého plánu je celkem podrobná, její reálný výklad a aplikace se značně liší. Zejména oblast popisů zdrojů, potřeb nebo ekonomického vyhodnocení. Rozdíly jsou popsány ve výsledcích obsahové analýzy (viz kapitola 10 a 11). **Respondenti se v této otázce shodují s výsledky obsahové analýzy**, jelikož dva zvolili odpověď: *Ne, zcela nedopovídají dikci zákona o sociálních službách* a jeden respondent: *Ano, ale nejsou jasně definovány potřeby na území kraje (poskytovatelé soc. služeb, uživatelé aj.)*.

3) *Spolupracujete s osobami, které jsou zodpovědné za realizaci střednědobého plánování na krajské úrovni a jak hodnotíte tuto spolupráci?*

Všichni zástupci MPSV deklarovali, že s těmito osobami spolupracují a současně tuto spolupráci ohodnotili průměrnou hodnotou, tedy známkou tři. Naopak kraje tuto spolupráci hodnotí známkou 3,22, což byl druhý nejhůře hodnocený aktér (viz kap. 9.4.3).

5) Jak hodnotíte kvalitu zpracovaných cílů a opatření (zejména strategická část) ve střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb krajů a kvalitu zpracovaných rozpočtů (zejména nákladů na veřejné rozpočty) u cílů a opatření ve střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb krajů?

Kvalitou strategické části ve střednědobých plánech se také zabývala obsahová analýza. Z výsledků této analýzy vyšlo, že kvalita se značně liší, i přesto, že ve většině krajských plánů jsou definovány obecné cíle a k nim jsou přidružena opatření, popř. aktivity. Pouze u minimálního počtu plánů jsou zpracované podrobné rozpočty a nákladovost jednotlivých cílů (zejména viz kap. 10.3). Pracovníci MPSV hodnotí tyto dvě oblasti následovně. **Dva respondenti označili cíle a opatření pouze za částečně srozumitelné, třetí se přiklonil k tomu, že v plánech jsou takové rozdíly, že je nelze hodnotit.** V oblasti kvality zpracovaných rozpočtů si dva respondenti zvolili odpověď: „Ve většině plánů nejsou rozpočty uvedeny u všech cílů a jsou nedostačující“, a jeden se opět přiklonil ke značné rozdílnosti. **Tímto výsledkem lze alespoň částečně potvrdit výsledky obsahové analýzy** a současně vymezení veřejně politického problému (viz kap. 2). **Existence velkých rozdílů nebo nedostatků, zejména ve strategické nebo rozpočtové části plánů, může mít reálný dopad na validitu těchto dokumentů** nebo jejich faktický dopad na výši přidělené dotace ze státního rozpočtu. Na tyto problémy dále odpovídají i následující odpovědi.

6) Jak hodnotíte současné legislativní (viz zákon č. 108/2006 Sb.) nastavení systému plánování rozvoje sociálních služeb?

Tato otázka měla za cíl zjistit názor respondentů na současný systém plánování rozvoje sociálních služeb. Dva dotazovaní se přiklonili k odpovědi, že **současný systém je jen částečně vyhovující** a jeden respondent si vybral vlastní odpověď, kde sdělil následující názor:

„Proces je upraven pouze obecně, z tohoto důvodu není zcela napojen cíl soc. služeb (tj. soc. začleňování a prevence soc. vyloučení) na proces SPRSS a jeho výsledek. Dále není možnost hodnocení kvality SPRSS a procesů ze strany MPSV, vč. zjišťování potřeb obyvatel.“

Posledně zmiňovaná odpověď je konkrétní. Dotazovaný uvedl, že **nedostatky v procesu plánování způsobuje současná legislativní úprava**, která je velmi obecná bez jasných kontrolních mechanismů, které mohl zákonodárce cíleně využít, jelikož střednědobý plán je v plné kompetenci samosprávy (kraje).

7) *Jaké jsou podle Vás nejvýznamnější nedostatky a přínosy procesu plánování rozvoje sociálních služeb?*

Následující otázky byly povinné, ale respondenti měli možnost vlastního vyjádření formou otevřené otázky. Při **hodnocení stávajících nedostatků se nejčastěji objevovaly odpovědi týkající se negativního politického vlivu, který nerespektuje místní potřeby, rozdílná kvalita strategií a jejich nejednotnost a dále pak nejasné finanční toky, které jsou spíše směřovány na nákladovost na veřejné rozpočty, popř. nejednotnost programovacího období strategie a roční cykly dotačního řízení.**

Na druhou stranu vidí dotazovaní jako **hlavní přínos procesu plánování možnost zapojení relevantních aktérů, zejména poskytovatelů nebo uživatelů sociálních služeb.** Jeden respondent uvedl konkrétní pozitivní případy, a to Moravskoslezský kraj, který se zabýval zjišťováním potřeb ve vztahu k sociálním a „komunitním službám“⁶⁹, což i částečně potvrzuje obsahová analýza (viz kap. 10.2.8). Tento kraj se bohužel nezapojil do dotazníkového šetření, a tak nelze tuto oblast dále reflektovat. Druhým konkrétním případem, který respondent uvedl, je Královéhradecký kraj, jenž byl pozitivně hodnocen v oblasti zvýšení transparentnosti nákladů u pobytových služeb (fakultativní, hotelové a další náklady).

Tabulka 40 Přínosy a nedostatky SPRSS

Nedostatky	Odpovědi	Přínosy	Odpovědi
nezájem krajů	1	publicita soc. služeb	2
neg. politický vliv samosprávy	3	řešení regionálních problémů	2
nepropojenost mezi kraji a obcemi/kompetence	2	zapojení dalších relevantních aktérů	3
nerespektování potřeb/nezjišťování potřeb	2	ukázka dobré praxe	2
rozdílná kvalita plánů/nejednotnost	3	zvýšení transparentnosti nákladů	1
nejasné finanční toky	3	uplatňování subsidiarity	2
ztráta důvěry v proces	2	zlepšení kvality života konkrétních cílových skupin	2

⁶⁹ Rozuměj: Transformující se pobytové sociální služby např. domovy pro osoby se zdravotním postižením, které se transformují na komunitní služby typu chráněné bydlení.

Pozn. k tabulce č. 40: Ztráta důvěry v proces: Rozuměj: ztráta důvěry aktérů procesu plánování rozvoje sociálních služeb.

8) Co by podle Vás nejvíce přispělo ke zkvalitnění procesů plánování rozvoje sociálních služeb v krajích ČR?

Dále se dotazník zaměřil na zjištění postoje respondentů ohledně konkrétních změn oproti současnému stavu, které by mohly přispět ke zkvalitnění procesů plánování rozvoje sociálních služeb. Opět se zde objevuje **úprava současné legislativy, závaznost samotného střednědobého plánu, tak aby celý proces nebyl formalizován, ale i úprava kompetencí mezi jednotlivými aktéry zejména mezi obcemi a kraji.** Jedna odpověď nebyla zahrnuta do zakódovaného shrnutí, jelikož byla velmi netypická. „Dále v plánech by nemělo být uvažováno, že soc. služba a její poskytování je jediný lék "forma pomoci", kterou jsou jednotlivé soc. problémy obyvatelstva nebo jednotlivce řešeny.“ Dotazovaný zde ukazuje na důležitý, možná i opomíjený prostor, jiných veřejných služeb (mimo úpravu zákona č. 108/2006 Sb.), které by neměly být opomíjeny. Může se např. jednat o různé druhy komunitních služeb, zdravotní služby nebo i neformální péče.

Tabulka 41 Změny současného stavu SPRSS

Nutné změny současného stavu	Odpovědi
Úprava současné legislativy	2
Kvalitní metodické postupy	1
Změna sledování a kontroly veřejných zdrojů	2
Úprava kompetencí	3
Závaznost plánu	2
Úprava závazného obsahu plánu	3

9) Jaký je Váš názor na to, že povinnost střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb by měly také obce?

Dle současné legislativy mají za povinnost střednědobě plánovat de facto pouze kraje. Přesto zákonodárce počítal s tím, že proces se neodehrává pouze na této úrovni, ale dochází k vzájemné komunikaci mezi nižšími samosprávnými celky, k přenosu informací a údajů o stavu sociálních služeb popř. identifikovaných potřeb. Nicméně obce povinnost plánovat nemají. Ze současné praxe lze zjistit, že dnes mnoho obcí zejména s rozšířenou působností (tzv. III. stupně) komunitně plánují, i když není tento proces zaměřen pouze na oblast sociálních služeb, ale na rozvoj obce jako celku.

Respondenti se měli vyjádřit k tomu, zda by měla být zavedena povinnost střednědobě plánovat sociální služby i na obecní úrovni. **Všichni tři respondenti se shodli, že ano, a to na úrovni obcí III. stupně. Jeden respondent vybral současně i obce II. stupně.**

10) Jaký je Váš názor na to, že by financování sociálních služeb mělo být v kompetenci krajů (viz § 101a, zákona č. 108/2006 Sb.)?

Přechod financování z úrovně MPSV (státu) na kraje, je již uveden v současném zákoně o sociálních službách ve formě § 101, písm. a. Účinnost tohoto ustavení se již několikrát posunula a tedy není realizován. Dle současných informací můžeme očekávat, že účinnost se opět minimálně o rok posune (na 1. 1. 2015), jelikož není zřejmé, jakým způsobem bude toto realizováno a z čeho budou kraje tyto zdroje získávat. **Nejčastěji zmiňovaným způsobem bude rozpočtové určení daní**, kterému se kraje brání, jelikož se obávají, že reálné finanční zdroje budou na sociální služby nižší a síť sociálních služeb tak bude závažně ohrožena. **Celkový deficit na tuto oblast pak bude dofinancovávat kraj, který bude muset omezit výdaje v jiných kapitolách.** Na druhou stranu, je důležité podotknout, že pokud kraje plánují sociální služby a vytvářejí síť, tak k těmto činnostem potřebují i důležitou kompetenci, kterou jsou právě finanční prostředky.

Všichni tři respondenti se přiklonili k nutnosti zavedení účinnosti § 101, písm. a, tedy k přechodu financování na kraje. Pouze jeden respondent tuto odpověď doplnil o **nutnost převzetí odpovědnosti krajů za poskytování sociálních služeb a zajištění potřeb obyvatelstva na svém území.**

12.3 ZÁVĚR DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ – ZÁSTUPCI MPSV

Cílem tohoto dotazníkového šetření bylo zjistit názor expertů ze státní úrovně (MPSV), kteří se zabývají sférou plánování nebo financování sociálních služeb. I přesto, že se nepodařilo získat úplnou návratnost, se domnívám, že tyto tři názory mohou dokreslit celou současnou situaci procesu plánování sociálních služeb. Jedním z hlavních cílů bylo zjistit, jak dotazovaní hodnotí současný stav plánování rozvoje sociálních služeb a jeho ukotvení v legislativním rámci České republiky. **Dotazovaní se zpravidla shodují na tom, že aktuální stav je nedokonalý a potřebuje legislativní úpravu, a to zejména ve vztahu k vymezení jasnějších kompetencí mezi všemi úrovněmi veřejné správy a samosprávy, úpravu závaznosti nebo obsahu střednědobých plánů tak, aby byly výstupy jasné, zřetelné, kontrolovatelné a také závazné. Respondenti se také shodli, že v plánech jsou značné rozdíly, a to jak ve kvalitě zpracovaných cílů a opatření, tak i v identifikaci veřejných zdrojů a nastavení rozpočtů, nebo v reakci na potřeby obyvatel. Dotazníkové šetření ověřilo předem stanovené hypotézy.**

Závěry tohoto šetření tak dokreslují zjištění z vícekritériální obsahové analýzy a dotazníkového šetření.

ZÁVĚR

Proces střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb je v současné době upraven zákonem o sociálních službách, který od roku 2007 přinesl do veřejné správy a samosprávy prvek přímé spoluúčasti veřejnosti na rozhodovacím procesu. V Českém veřejném prostoru se setkáváme s několika úzce souvisejícími pojmy. Prvním je (metoda) komunitní (ho) plánování, které (ou) v této práci označuji jako participativní metodu, jež má stanovena určitá pravidla a postupy vycházející z veřejně dostupných metodik a příkladů dobré praxe (např. statutární město Ústí nad Labem). **Komunitní plánování současně označuje i proces, který je z historického hlediska uplatňován zejména na obecní úrovni.** Výsledkem tohoto procesu je komunitní plán. Jedná se o strategický materiál, jenž nejčastěji přijímá místní (obecní) samospráva. Komunitní plán se z pravidla nezabývá pouze oblastí sociálních služeb, ale řeší i jiné oblasti veřejné života, jakými mohou být např. místní infrastruktura, veřejné služby, kulturní a jiné potřeby místního obyvatelstva.

Komunitní plánování se stalo pomyslným základním kamenem pro střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb. Zákon o sociálních službách stanovuje povinnost střednědobě plánovat na úrovni krajů. **Základní ideou tohoto systému je, že kraje získávají informace o místních potřebách od obcí, dále z vlastního šetření mezi poskytovateli a uživateli sociálních služeb.** Takto zjištěné potřeby by se měly stát součástí střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb, který přijímá krajská samospráva. Ministerstvo, vyjma své metodické pomoci vůči krajům, tyto střednědobé plány krajů transformuje do národního plánu rozvoje sociálních služeb. **Zákon o sociálních službách upravuje i další povinné náležitosti krajských plánů, např. se jedná o finanční zhodnocení a ekonomickou analýzu.** Díky těmto údajům by mělo mít MPSV dostatek informací pro požadavky na státní rozpočet z národní úrovně.

Veřejně politický problém nastává v situaci, kdy krajské plány jsou natolik rozdílné (ať už po obsahové, tak i po formální stránce), že stanovení nároků na veřejné prostředky z úrovně státu lze sestavit jen velmi obtížně. Druhou oblastí může být formalizace celého procesu, a to jak na obecní, tak i krajské a státní úrovni. Dále se setkáváme s nejasnými kompetencemi veřejné správy a samosprávy. **Proces plánování sociálních služeb je zákonem o sociálních službách vztažen na úroveň samosprávy, kdežto oblast financování sociálních služeb do výkonu přenesené působnosti státní správy.** Díky tomuto faktu je velmi obtížné skloubit oba procesy tak, aby na sebe navazovaly a navzájem se protínaly.

Takto nastolené problémy nejsou neřešitelné. Systém lze řešit například úpravou současné legislativy, a to nejen ve smyslu vyjasnění kompetencí všech úrovní územní samosprávy a státní správy, ale i nastavením jasných kritérií pro obsah krajských plánů nebo analýzy potřeb a stanovení nákladů na veřejné rozpočty (obce, kraje, stát). Rozdíly v pojetí zejména strategické části krajských plánů, v systému sledování místních potřeb a v sestavování rozpočtů, jsou velmi markantní. Což potvrdila vícekriteriální a obsahová analýza krajských plánů.

Na tuto oblast je možné pohlížet i optikou poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb. Proces plánování sociálních služeb má objektivizovat jejich potřeby, má se s nimi aktivně zabývat a řešit je. Proces plánování má také umět reagovat na zcela nové potřeby místních obyvatel, např. v souvislosti s mírou nezaměstnanosti a s nimi souvisejícími sociálními problémy. **Aby bylo možné tyto nastíněné problémy řešit, je nutné se zamyslet nad dotačním systémem sociálních služeb.**

V současné době je velmi aktuální např. přechod financování sociálních služeb z úrovně státu na kraje (viz § 101, písm. a). Toto stále odkládané ustanovení zákona o sociálních službách, by zdánlivě vyřešilo problém mezi státní správou a krajskou samosprávou. Problém, který není zatím zcela vyřešen, je způsob, jakým budou kraje tyto veřejné prostředky od státu získávat. Často diskutovanou variantou je rozpočtové určení daní, které může mít za následek razantní snížení veřejných prostředků oproti současnému stavu. Také by se tímto způsobem nevyřešily současné jednoleté dotační cykly, jež nezajistí poskytovatelům sociálních služeb dostatek jistoty a stability pro budoucí udržení a rozvoj sociálních služeb. Možným dalším řešením je zavedení víceletých dotačních cyklů, které by mohly kopírovat programovací období krajských plánů sociálních služeb. V souvislosti s výše uvedenou variantou by se nutně muselo legislativně upravit i formální stránka střednědobých plánů. **Zákon o sociálních službách totiž neupravuje délku krajských plánů.** Z obsahové analýzy krajských plánů sociálních služeb se tak setkáváme s programovacím obdobím od jednoho do šesti let.

Další variantou by mohlo být, že financování sociálních služeb sice zůstane na úrovni státu (resp. MPSV), ale systém se upraví tak, aby časově navazoval na harmonogram sestavování státního rozpočtu. V tomto případě by pak zůstal částečný rozpor mezi krajskou samosprávou a státní správou. Důležitost změny současné legislativy potvrzuje i dotazníkové šetření mezi zástupci krajů a MPSV.

Výše uvedené varianty nejsou všeobjímající, nicméně ukazují na alternativy, kterými lze situaci řešit, je jen **důležité vytvořit veřejný prostor pro diskusi**, která by mohla generovat takové změny, jež celý systém zkvalitnila a mohla se naplnit základní idea otevřeného a transparentního procesu plánování rozvoje sociálních služeb.

RESUMÉ

Diplomová práce se zabývala oblastí střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb ve vztahu k současnému legislativnímu ukotvení v zákoně o sociálních službách. **Střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb vychází z principu subsidiarity.** Celý proces by měl být maximálně otevřený zejména k veřejnosti a dalším bezprostředním aktérům, kterými jsou např. poskytovatelé nebo uživatelé sociálních služeb. I když proces plánování není zcela novým nástrojem pro rozhodování a tvorbu strategií, objevuje se zde mnoho činností a oblastí, které nejsou kvalitně provázané, např. proces financování sociálních služeb, který je zajišťován částečně na krajské i na centrální úrovni. **V procesu plánování se také objevují formalizované prvky, které plně nerespektují záměr zákonodárce,** tedy zezdola jasně identifikovat místní potřeby, které se budou zřetelně odrážet ve strategickém plánu, společně s vymezením nároků na veřejné zdroje.

Výsledky šetření prokázaly, že úroveň, obsah, formální nároky jednotlivých krajských plánů jsou velmi variabilní. Lze také konstatovat, že **současný stav legislativy potřebuje změny,** které nastaví jasné kompetence mezi jednotlivými úrovněmi samosprávy a státní správy, **stanoví jasná pravidla pro sestavování plánů a následnou tvorbu sítě sociálních služeb a mj. prováží strategické plánování s oblastí financování sociálních služeb.**

SUMMARY

This thesis deals with the mid-term planning of social services in relation to the present legal anchor in Czech legislation. Mid-term planning of social services is based on the principle of subsidiarity. The whole process should be as open to the public and especially other immediate stakeholders as to providers or users of social services. The planning process is not entirely new tool for decision-making and the development of strategies. It appears there are many activities and areas that are not well interconnected. For example, the process of financing social services, which is conducted partly at the regional and partly on the state level. Within the planning process there are also formalized elements that do not fully respect the intention of the legislature. The lowest level of a clearly identified local needs, which will be distinctly reflected in the strategic plan, together with the definition of claims on public resources. Research has demonstrated that the level, content, formal demands of mid-term plans at the regional level are various and very different. It can also be noted that the current Czech legislation needs changes, which sets clear competences between the different levels of government and public administration, modifies clear rules for drawing up the plans and the subsequent creation of the network of social services, including connection between strategic planning and the area of financing of social services.

13 POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

13.1 ODBORNÁ LITERATURA, MONOGRAFIE

1. ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ HOLEC, ZUSKA & PARTNEŘI. *Právní analýza II: Rozbor právního systému České republiky v oblasti sociálních služeb a jejich financování ve vztahu k právu Společenství v oblasti sociálních služeb v obecném zájmu*. MPSV. Praha, 2011, 174 s.
2. BAUMAN, Zygmunt. *Myslet sociologicky: netradiční uvedení do sociologie*. Dotisk 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, 233 s. ISBN 80-858-5014-1
3. BAREŠ, Pavel. *Priority krajů a obcí pro oblast sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením*. In: *Sociální práce / sociálna práca*, 2010 (ročník 10), č. 4, s. 76-84. Brno: Asociace vzdělavatelů v sociální práci, ZSF JU v Českých Budějovicích: Brno
4. BRATHOVÁ, Jana a Petr MACH. *Rizika procesu transformace a deinstitucionalizace a systém jejich řízení*. Praha: Národní centrum podpory transformace sociálních služeb, 3P Consulting, s. r. o., 2012, 51 s. 1.0. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/14038/rizika.pdf>
5. ČERMÁK, Daniel a Jana VOBECKÁ. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2011, 181 s. Studie (Sociologické nakladatelství), sv. 74. ISBN 978-807-3302-023.
6. ČERMÁK, Vladimír. *Otázka demokracie*. Praha: Academia, 1992-1999. ISBN 807-182-088-15.
7. DAHL, Robert. *O demokracii: Průvodce se pro občany Přel. J. Foltýn*. Praha: Portál, 2001, 191 s. ISBN 80-717-8422-2.
8. HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAJTOVÁ. *Veřejné finance*. Praha: ASPI, 2007, 364 s. ISBN 978-807-3573-010.
9. HARTL, Pavel. *Komunitní práce*. Praha: Katedra sociální práce, FF UK, 1993. ISBN neuvedeno.
10. HAVLÍK, Miloš a Zuzana SKŘIČKOVÁ. *Metodiky pro plánování sociálních služeb*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2007. ISBN 978-808-6902-449.
11. HAVRDOVÁ, Zuzana et al. *Organizační kultura v sociálních službách jako předmět výzkumu*. Praha: FHS UK, 2011, 206 s. ISBN 978-808-7398-159.

12. HLOUŠEK, Jan, et al. *Plánování sociálních služeb ve venkovském území*. Hradec Králové: Občanské poradenské středisko, 2008, 79 s. ISBN 978-808-6701-127.
13. HUBÍK, Stanislav. *Sociologie vědění: základní koncepce a paradigmatata*. Praha: Sociologické nakl., 1999, 224 s. ISBN 80-858-5058-3.
14. KOLÁŘOVÁ, Ludmila. *Analýza koncepcí komunitního plánování v České republice na příkladu sociálních služeb*. Praha, 2008. 131 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd.
15. KAŽMIERSKI, Tomáš a Petr PELCL. *Projektové a strategické plánování: pro neziskové organizace*. Praha: REC ČR a Cpkp, 2003, 57 s. ISBN Neuvedeno.
16. KELLER, Jan. *Velký sociologický slovník: I. svazek. A-O*. Praha: Univerzita Karlova, 1996, 747 s. ISBN 80-718-4164-1
17. KOLEKTIV AUTORŮ. *Nové zjišťování potřeb*. Přerov: Komunitní plánování, o.p.s., 2009. ISBN Neuvedeno.
18. KOLEKTIV AUTORŮ. *Zapojování veřejnosti, nástroj pro správu věcí veřejných: komunitní plánování sociálních služeb v Česku, Slovensku, Maďarsku a Polsku*. Přerov: Centrum pro komunitní práci, Cpkp střední Morava, 2008, 81 s. ISBN 978-808-6902-548.
19. KREBS, Vojtěch. *Sociální politika. 4., přeprac. a aktualiz. vyd.* Praha: ASPI, 2007, 503 s. ISBN 978-807-3572-761.
20. MAŘÍKOVÁ Hana, PETRUSEK Miloslav, VODÁKOVÁ Alena, (EDS.). *Velký sociologický slovník: I. svazek. A-O*. Praha: Univerzita Karlova, 1996, 747 s. ISBN 80-718-4164-1.
21. MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003, 379 s. ISBN 80-717-8548-2.
22. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. *Metodika Ministerstva práce a sociálních věcí ČR pro poskytování dotací ze státního rozpočtu poskytovatelům sociálních služeb v oblasti podpory poskytování sociálních služeb: Příloha č. 1 k Příkazu ministra č. 13/2011*. Praha: MPSV ČR, 2011a, 25 s. ISBN Neuvedeno. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/11280/metodika_040112.pdf
23. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2004, 60 s. ISBN 80-868-7803-1. Účelová neperiodická publikace.

24. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. *Vybrané statistické údaje o financování sociálních služeb a příspěvku na péči*. Praha, 2011b, 90 s. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/9198/Analyza_fin_SS.pdf
25. MÜLLER, Karel. *Politická sociologie: politika a identita v proměnách modernity*. Praha: Portál, 2008, 215 s. ISBN 978-7367-380-2.
26. ONDRUŠOVÁ, Irena et al. *Analýza existujících Střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb*. Praha: GI projekt o.p.s., 2011, 25 s. Dostupné z: http://podporaprocesu.cz/wp-content/uploads/2013/02/Analyza_v2.pdf
27. PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-807-3573-515.
28. POPPER, Karl R. *Život je řešení problémů: o poznání, dějinách a politice*. Překlad Jaroslav Kohout, Eva Stuchlíková. Praha: Mladá fronta, 1998, 287 s. Souvislosti (Mladá fronta), sv. 13. ISBN 80-204-0686-7
29. POTUČEK, Martin *Veřejná politika*. Upravené, dop. a aktualizované vyd. Praha: Sociologické Nakl. (SLON), 2005, 399 s. ISBN 978-808-6429-502. Rejstřík. Upr., dopl. a aktualiz. vyd. v čes. jaz.
30. POTUČEK, Martin. *Strategické vládnutí a Česká republika*. Praha: Grada, 2007, 360 s. ISBN 978-802-4721-262.
31. PRŮŠA, Ladislav, VÍŠEK Petr. *Optimalizace sociálních služeb*, NCSS, o.p.s., VÚPSV, v.v.i., Praha, 2012, s. 130 ISBN 978-80-7416-099-8
32. ROSECKÝ, Daniel a Pavla ORINIAKOVÁ. *Komunitní plánování sociálních služeb*. Plzeň: CpKP ČR, 2003, 41 s. ISBN neuvedeno.
33. SHAPIRO, Ian, Jürgen HABERMAS a Milan ZNOJ. *Teorie demokracie dnes*. Praha: FILOSOFIA, 2002, 95 s. Morální a politická filosofie, sv. 10. ISBN 80-700-7156-7.
34. THOMPSON, John B. *Média a modernita: sociální teorie médií*. Praha: Karolinum, 2004, 219 s. ISBN 80-246-0652-6
35. TOMEŠ, Igor. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: Portál, 2010, 439 s. ISBN 978-807-3676-803
36. VEČEŘA, Miloš. *Sociální stát: východiska a přístupy*. 2., upravené vyd. Praha: Sociologické nakl., 2001, 112 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 4. ISBN 80-858-5016-8.

37. VESELÝ, Arnošt. *Teorie mnohačetných forem kapitálů*. PPF 014 [[Elektronische Ressource]] = Public policy and forecasting =. Praha: FSV UK, 2006, 24 s. Pražské sociálně vědní studie. Prague social science studies / Fakulta Sociálních Věd UK: Veřejná politika a prognostika. ISBN 1801-5999. Dostupné z: http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/117_014_Vesely.pdf

13.2 ODBORNÉ ČASOPISY, OSTATNÍ TEXTY

1. POSPÍŠIL, David, a kol. CENTRUM PRO KOMUNITNÍ PRÁCI - STŘEDNÍ ČECHY. *Analýza sociálních služeb azylové domy a domy na půl cesty na území Středočeského kraje*. Praha, 2011b, 68 s. ISBN Neuvedeno.
2. POSPÍŠIL, David. *Plánování rozvoje sociálních služeb ve Středočeském kraji*. Praha, 2011a. 54 s. Seminární práce. Karlova Univerzita v Praze, Fakulta sociálních věd.
3. PRŮŠA, Ladislav. *Je nový systém financování sociálních služeb pro staré občany efektivní?* [online, pdf.] Ročník IX., číslo 3/2009. 2009, 16 s. [cit. 2012-01-25]. Národohospodářský obzor. ISBN Neuvedeno. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/1456/soubory/aktivity/obzor/6182612/9182126/JE_NOVY_SYSTEM.pdf
4. SCHURINGA, Leida, Pavel BAJER, Michal ŠEDIVÝ a Alice PŘÍHODOVÁ. *Sociální práce / Sociálna práca: Boj za uznání komunitní práce potrvá dlouho*. Praha: Asociace vzdělavatelů v sociální práci, 2004, 3/2004. ISSN 1213-624; MK ČR E 13795. Časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci.
5. SOCIOTRENDY. *Závěrečná zpráva: Analýza sociálních služeb na území Olomouckého kraje v návaznosti na potřeby uživatelů, poskytovatelů a zadavatelů sociálních služeb: Výzkum mezi uživateli sociálních služeb v Olomouckém kraji*. Olomouc, 2010, 282 s.
6. VASKOVÁ, Vladana, Ivan ÚLEHLA a Martin KOVÁŘ. *Sociální práce / Sociálna práca: Komunitní plánování jako součást reformy sociálních služeb*. Praha: Asociace vzdělavatelů v sociální práci, 2001, Sv. 11, č. 27. ISSN Neuvedeno. s. 8-9.
7. VESELÝ, Arnošt, Petr NEKOLA. (EDS.). *Analýza a tvorba veřejných politik: přístupy, metody a praxe*. Editor Arnošt Veselý, Martin Nekola. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2007, 407 s. Studijní texty, 40. ISBN 978-808-6429-755.
8. ZNOJ, Milan. *Deliberativní – a co dál?. Listy: Dvuměsíčník pro kulturu a dialog* [online]. 2005, č. 4 [cit. 2013-04-24]. Dostupné z: <http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=054&clanek=040531>

13.3 CIZOJAZYČNÁ LITERATURA A ZDROJE

1. BURKETT, I. *European Journal of Social Work: Traversing the swampy terrain of postmodern communities: towards theoretical revisionings of community development*. United Kingdom: Routledge, 2001, Issue 3, Volume 4, s. 233-246. ISSN 1468-2664.
2. DEPARTMENT FOR COMMUNITIES AND LOCAL GOVERNMENT (DCLG). *A plain English guide to the Localism Act*. London: DCLG Publications, 2011, 22 s. ISBN 978-1-4098-3225-6. Dostupné z: <http://www.communityplanning.net/neighbourhoodplanning/pdfs/APlainEnglishGuideToTheLocalismAct.pdf>
3. GOV.UK *Inside Government: Department for Communities and Local Government*. UK Government. [online]. 2013 [cit. 2013-05-13]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-communities-and-local-government>
4. MCCLOSKEY, Herbert. Political Participation: Encyclopedia.com. *International Encyclopedia of the Social Sciences* [online]. 1968, č. 2012 [cit. 2012-08-02]. Dostupné z: http://www.encyclopedia.com/topic/Political_Participation.aspx
5. MINISTRY OF LABOR AND SOCIAL AFFAIRS - MOLSA. *How to find out what people really want? How to improve life in a community?: Community Planning - a Public Matter*. [online]. Žežula Ondřej a Vladana Vasková. 2002, s. 9, 2002-06-01 [cit. 2013-05-13]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/2009/com_plan.pdf
6. NICK WATES ASSOCIATES (NWA). *Community planning: Scenarios*. Community planning.net [online]. 2010-01-08 [cit. 2013-05-13]. Dostupné z: <http://www.communityplanning.net/scenarios/scenarios.php>
7. POPPLE, Keith. *Analysing community work: its theory and practice*. Bristol, Pa.: Open University Press, 1995, 121 s. ISBN 03-351-9408-7.
8. UNITED KINGDOM (UK). *Localism act 2011*. S.l.: Stationery Office Ltd, 2011, 484 s. ISBN 978-010-5420-118. Dostupné z: http://www.communityplanning.net/neighbourhoodplanning/pdfs/Localism_Act_2011.pdf
9. WATES, Nick. *The community planning handbook: how people can shape their cities, towns and villages in any part of the world*. London: Earthscan, 2000, 230 p. ISBN 18-538-3654-0.

10. WIKIPEDIA.EN. Deliberative democracy. *Wikimedia Foundation, Inc.* [online]. 2012c, Nevedeno [cit. 2013-02-03]. Dostupné z:
http://en.wikipedia.org/wiki/Deliberative_democracy
11. WIKIPEDIA.EN. Urban planning. *Wikimedia Foundation, Inc.* [online]. 2012d, Nevedeno [cit. 2012-02-03]. Dostupné z:
http://en.wikipedia.org/wiki/Urban_planninghttp://en.wikipedia.org/wiki/Urban_planning

13.4 INTERNETOVÉ ZDROJE

1. ABZ slovník cizích slov. KOHOUTEK, Rudolf. *Pojem sense of community (angl.)* [online]. rok neuveden [cit. 2012-07-03]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/sense-of-community-angl>
2. Benchmarking vybraných veřejných služeb (2005). *Aktuální projekty* [online]. 2005 [cit. 2013-04-24]. Dostupné z: http://benchmarking.vcvscr.cz/index.php?p_menu=projekty&hl_sloupec=projekty&detail=benchmarkingsluzeb&PHPSESSID=351db2db6dcc267c4bb07e0e35439f30
3. CENTRUM KOMUNITNÍ PRÁCE ÚSTÍ NAD LABEM, poradenská organizace. *Komunitní plánování: web o komunitním plánování* [online]. 2007 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.komunitniplanovani.com/>
4. POSPÍŠIL, David. et al. *Proces plánování sociálních služeb ve Středočeském kraji. Analýzy a další materiály* [online]. 2010 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/socialni-oblast/proces-planovani-socialnich-sluzeb/analyzy-a-dalsi-materialy/>
5. POSPÍŠIL, David. *Hodnocení procesu plánování sociálních služeb - MPSV, 2013.* Dostupné online na <http://hodnoceni-procesu-planovani.vyplnto.cz>.
6. POSPÍŠIL, David. *SPRSS v krajích (výsledky průzkumu)*. Praha, 2012. Dostupné online na <http://strednedobe-planovani-rozvoj.vyplnto.cz>
7. MACH, Jiří. *Úřady se nemazlí ani s vozíkáři, jejich podpora je v ohrožení*. Domáci: Zprávy [online]. 2013a [cit. 2013-05-14]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/297532-urady-se-nemazli-ani-s-vozickari-jejich-podpora-je-v-ohrozeni.html>
8. MACH, Jiří. *Zákon sebral peníze postiženým, na život jim zbývá pár stovek*. In: Domáci: Zprávy [online]. 2013b [cit. 2013-05-14]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/293520-zakon-sebral-penize-postizenym-na-zivot-jim-zbyva-par-stovek.html>
9. MĚSTO ÚSTÍ NAD LABEM. Katalog sociálně-zdravotních služeb města Ústí nad Labem. *RISK: Regionální informační systém komunitních služeb* [online]. 2007 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.socialni-sluzby-usti.cz/>
10. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, Odbor 22. Individuální projekt MPSV - Podpora procesů v sociálních službách. *Informace o projektu* [online]. 2011, Neuvedeno, 2011-10-26 [cit. 2012-01-25]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/11642>

11. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, Odbor 22. Přehled vzdělavatelů-metodiků pro plánování sociálních služeb: Kontakty na absolventy. *Sociální služby: Plánování sociálních služeb* [online]. 2010, 2010-08-10 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/8012/metodici.pdf>
12. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. *MPSV: Dotace na poskytování sociálních služeb* [online]. Praha, 2010-2013 [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/740>
13. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. Podpora procesů. *Plánování dostupnosti sociálních služeb a zajištění distribuce finančních prostředků (aktivita 5)* [online]. 2012 [cit. 2013-04-27]. Dostupné z: <http://podporaprocesu.cz/projekt/aktivity-projektu/aktivita-005/>
14. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. Registr poskytovatelů sociálních služeb. *Portál MPSV* [online]. 2007-01-01 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do;jsessionid=922D57737F066A2552B577F10D35A02C.node1?SUBSESSION_ID=1328277164266_1
15. TAUŠOVÁ, Zuzana. *Stařenka čekala na příspěvek na péči rok: Úřady jsou zahlcené žádostmi*. IDnes: Brno a jižní Morava [online]. 2013 [cit. 2013-05-14]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/starenka-rok-cekala-na-penize-dj0-/brno-zpravy.aspx?c=A130222_1892568_brno-zpravy_kol
16. WIKIPEDIA.CS. *Demokracie*. Wikimedia Foundation, Inc. [online]. 2012a, 2. 6. 2012 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Demokracie>.
17. WIKIPEDIA.CS. *Demografie*. Wikimedia Foundation, Inc. [online]. 2012b, 24. 12. 2012 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Demografie#Demografick.C3.A1_anal.C3.BDza
18. WIKIPEDIA.CS. *Winston Churchill*. Wikimedia Foundation, Inc. [online]. 2013, 4. 3. 2013 [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: http://cs.wikiquote.org/wiki/Winston_Churchill#cite_note-8
19. ZLÍNSKÝ KRAJ. *KISSoS: základní informace* [online]. 2013 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://web.kissos.cz/118194969.html>

13.5 STŘEDNĚDOBÉ PLÁNY

1. HAPL, Dalibor. Dodatek Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Plzeňském kraji II. In: PLZEŇSKÝ KRAJ. *Plánování sociálních služeb* [online]. 2011, 03. 01. 2011 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/dodatek-strednedobeho-planu-rozvoje-socialnich-sluzeb-v-plzenskem-kraji-ii?sekce=all>
2. JIHOČESKÝ KRAJ. *Akční plán Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje pro rok 2012* [online]. České Budějovice, 2012, 93 s. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par%5Bid_v%5D=1225&
3. JIHOČESKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje na období 2011 - 2013* [online]. České Budějovice, 2010, 127 s. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par%5Bid_v%5D=1225&
4. JIHOMORAVSKÝ KRAJ. *Akční plán sociálních služeb v Jihomoravském kraji pro rok 2012: Prováděcí materiál ke Střednědobému plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2012 - 2014*. Brno, 2011, 59 s.
5. KARLOVARSKÝ KRAJ. *Příloha č. 1: Cílové skupiny a naplnění kapacity sociálních služeb poskytovaných na území/pro občany Karlovarského kraje* [online]. Karlovy Vary, 2008, 18 s. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/kraj_cz/cinnosti/socialni/seznam/SPRSS.htm
6. KARLOVARSKÝ KRAJ. *Příloha č. 2: Financování podle druhů sociálních služeb* [online]. Karlovy Vary, 2008, 34 s. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/kraj_cz/cinnosti/socialni/seznam/SPRSS.htm
7. KARLOVARSKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Karlovarském kraji na období 2009 - 2013* [online]. Karlovy Vary, 2008, 60 s. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/kraj_cz/cinnosti/socialni/seznam/SPRSS.htm
8. KRAJ VYSOČINA. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb kraje Vysočina: Aktualizace pro rok 2012 - 2014*. Jihlava, 2011, 121 s. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/strednedoby-plan-rozvoje-socialnich-sluzeb-kraje-vysocina-na-obdobi-2012-2014/ds-302268/archiv=0&p1=46944>
9. KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ. *Strategie Královéhradeckého kraje v oblasti sociálních služeb: Plán rozvoje sociálních služeb v Královéhradeckém kraji 2011 – 2016*. Hradec Králové, 2010, 80 s. [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-sky-urad/socialni-oblast/rozvoj-soc-sluzeb/plan-rozvoje-soc-sluzeb/kraj-sky-plan-rozvoje-socialnich-sluzeb-10406/>

10. LIBERECKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb – Liberecký kraj 2009-2013*. Liberec, 2008, 94 s.
11. MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území hlavního města Prahy na léta 2011 - 2013* [online]. Praha, 2010, 53 s. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: http://socialni.praha.eu/public/a0/44/f0/734037_94510_SPRSS_11_13_usneseni_rady_HMP.pdf
12. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Moravskoslezském kraji na léta 2010 – 2014*. Ostrava, 2010, 174 s. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/strategie-materialy-13175/>
13. OLOMOUCKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2011–2014*. Olomouc, 2011, 114 s.
14. PARDUBICKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na období 2012 – 2015*. Pardubice, 2011, 68 s.
15. PLZEŇSKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Plzeňském kraji: na období 2008 – 2010*. Plzeň, 2007, 61 s. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/strednedoby-plan-rozvoje-socialnich-sluzeb>
16. STŘEDOČESKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Středočeském kraji na období 2012 - 2013*. Praha, 2011, 49 s.
17. ÚSTECKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji na období 2012 – 2013*. Ústí nad Labem, 2012, 63 s. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: http://www.kr-ustecky.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=450018&id=1665743&p1=139363
18. ZEMAN, Jiří. Plán sociálních služeb. KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ. *Aktuální plán rozvoje sociálních služeb* [online]. 2012, 11.2.2013 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/socialni-oblast/rozvoj-soc-sluzeb/plan-rozvoje-soc-sluzeb/krajsky-plan-rozvoje-socialnich-sluzeb-10406/>
19. ZLÍNSKÝ KRAJ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji pro období 2012–2014*. Zlín: Zlínský kraj, 2012, 163 s. Dostupné z: <http://www.kr-zlinsky.cz/clanky/dokumenty/2817/sprss-2012-14-schvaleny-verze-tisk-print.pdf>

13.1 POUŽITÉ NORMY, ZÁKONY

1. BIERNÁTOVÁ, Olga a Jan SKŮPA. *Bibliografické odkazy a citace dokumentů: dle ČSN ISO 690 (01 0197) platné od 1. dubna 2011*. Brno: Citace.com, 2011, 27 s. Dostupné z: <http://www.citace.com/soubory/csniso690-interpretace.pdf>
2. Česká republika. Zákon č. 89 ze dne 22. března 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=89/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
3. Česká republika. Vyhláška č. 505 ze dne 29. listopadu 2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 164. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=505/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
4. Česká republika. Zákon č. 108 ze dne 31. března 2006 o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=108/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
5. Česká republika. Zákon č. 128 ze dne 20. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=128/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
6. Česká republika. Zákon č. 129 ze dne 20. dubna 2000 o krajích (krajské zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=129/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
7. Česká republika. Zákon č. 131 ze dne 15. května 2000 Zákon o hlavním městě Praze. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 39. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=131/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

8. Česká republika. Zákon č. 320 ze dne 7. září 2001 o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 122. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=320/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
9. Česká republika. Zákon č. 513 ze dne 18. prosince 1991 Obchodní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 98. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=513/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
10. Česká republika. Zákon č. 552 ze dne 30. prosince 1991 České národní rady o státní kontrole. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 104. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=552/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
11. ČSN ISO 690. *Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2011. 39 s. Třídící znak 01 0197.
12. Národní plán rozvoje sociálních služeb pro období 2011 - 2016. In: *Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR* [online]. 2012 [cit. 2013-04-27]. Dostupné z: <http://www.kpss-blansko.cz/wp-content/uploads/2013/04/N%C3%A1rodn%C3%AD-pl%C3%A1n-rozvoje-soci%C3%A1ln%C3%ADch-slu%C5%BEeb-2011-2016.pdf>
13. Principy a priority dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb v roce 2013. In: *Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR* [online]. 2012 [cit. 2013-04-27]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13567/material_priority_DR2013.pdf
14. Priority rozvoje sociálních služeb pro období 2009 - 2012. In: *Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR* [online]. 2009 [cit. 2013-04-27]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7759/Priority_rozvoje_soc_sluzeb.pdf

14 SEZNAM DIAGRAMŮ, TABULEK

14.1 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Vývoj dotací MPSV na sociální služby (stav k 1. 3. 2013)	77
Tabulka 2 Procentuální vývoj nepodpořených žádostí.....	78
Tabulka 3 Vývoj nepodpořených žádostí.....	78
Tabulka 4 Meziroční srovnání dotací, dle krajů: Program A (stav k 1. 3. 2013)	80
Tabulka 5 Alokace dotací, dle krajů: Program A (stav k 1. 3. 2013)	80
Tabulka 6 Návratnost odpovědí, dot. I.	83
Tabulka 7 Zdroje informací, dot. I.....	85
Tabulka 8 Hodnocení spolupráce krajů s aktéry, dot. I.....	87
Tabulka 9 Aktuální způsob zjišťování potřeb, dot. I.....	88
Tabulka 10 Četnost analýzy potřeb v krajích I., dot. I.....	89
Tabulka 11 Četnost analýzy potřeb v krajích II, dot. I.	89
Tabulka 12 Zjišťování potřeb v obcích, dot. I.....	90
Tabulka 13 Analýza rizik v procesu SPRSS, dot. I.	91
Tabulka 14 Benchmarking v krajích, dot. I.	92
Tabulka 15 Zrealizované cíle, dot. I.....	93
Tabulka 16 Personální zajištění, dot. I.	94
Tabulka 17 Externí služby, dot. I.	94
Tabulka 18 Druhy externích služeb, dot. I.	95
Tabulka 19 Nákladovost procesu SPRSS, dot. I.	95
Tabulka 20 Hlavní nedostatky v procesu SPRSS, dot. I.....	96
Tabulka 21 Hlavní přínosy procesu SPRSS, dot. I.	96
Tabulka 22 Komplikace v procesu SPRSS, dot. I.....	97
Tabulka 23 Možnosti zkvalitnění procesu SPRSS, dot. I.	97
Tabulka 24 Analyzované střednědobé plány krajů, dot. II.....	104
Tabulka 25 Analýza SPRSS, Hlavní město Praha.....	106
Tabulka 26 Analýza SPRSS, Jihočeský kraj.....	108
Tabulka 27 Analýza SPRSS, Jihomoravský kraj.....	111
Tabulka 28 Analýza SPRSS, Karlovarský kraj.....	113
Tabulka 29 Analýza SPRSS, kraj Vysočina.....	115
Tabulka 30 Analýza SPRSS, Královehradecký kraj.....	117
Tabulka 31 Analýza SPRSS, Liberecký kraj.....	120
Tabulka 32 Analýza SPRSS, Moravskoslezský kraj.....	122
Tabulka 33 Analýza SPRSS, Olomoucký kraj.....	124
Tabulka 34 Analýza SPRSS, Pardubický kraj.....	126
Tabulka 35 Analýza SPRSS, Plzeňský kraj.....	128
Tabulka 36 Analýza SPRSS, Středočeský kraj.....	130
Tabulka 37 Analýza SPRSS, Ústecký kraj.....	132
Tabulka 38 Analýza SPRSS, Zlínský kraj.....	135
Tabulka 39 Celkové zhodnocení krajských plánů.....	137
Tabulka 40 Přínosy a nedostatky SPRSS.....	145
Tabulka 41 Změny současného stavu SPRSS.....	146

14.2 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Ukázka cílů, Hlavní město Praha [s. 40]	105
Obrázek 2 Ukázka cílů Jihočeský kraj [s. 22].....	107
Obrázek 3 Ukázka cílů v akčním plánu – systémové priority, Jihomoravský kraj [s. 20].....	110
Obrázek 4 Ukázka cílů v akčním plánu – priority pro seniory, Jihomoravský kraj [s. 29]	110
Obrázek 5 Ukázka cílů, Karlovarský kraj [s. 57].....	112
Obrázek 6 Ukázka cílů, kraj Vysočina [s. 39]	114
Obrázek 7 Ukázka cílů, Královehradecký kraj [s. 39].....	117
Obrázek 8 Ukázka cílů, Liberecký kraj [s. 59].....	119
Obrázek 9 Ukázka opatření, Moravskoslezský kraj [s. 85]	121
Obrázek 10 Ukázka cílů, Olomoucký kraj [s. 24].....	123
Obrázek 11 Ukázka cílů, Pardubický kraj [s. 50]	125
Obrázek 12 Ukázka cílů, Středočeský kraj [s. 19]	129
Obrázek 13 Ukázka cílů, Ústecký kraj [s. 20]	131
Obrázek 14 Ukázka cílů, Zlínský kraj [s. 115].....	134

14.3 SEZNAM DIAGRAMŮ, GRAFŮ

Diagram 1 Strom veřejně politického problému	26
Diagram 2 Aktéři procesu plánování sociálních služeb	53
Diagram 3 Fáze procesu komunitního plánování.....	57
Diagram 4 Zdroje financování sociálních služeb.....	75
Graf 1 Vývoj celkových dotací MPSV na sociální služby (stav k 1. 3. 2013)	77
Graf 2 Vývoj dotací MPSV dle krajů, Program A (stav k 1. 3. 2013).....	79
Graf 3 Délka procesu plánování sociálních služeb v krajích, dot. I.	84

POUŽITÉ ZKRATKY

Použitá zkratka	Vysvětlení
CVVM	Centrum pro výzkum veřejného mínění
DPH	Daň z přidané hodnoty
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
G 8	Sdružení osmi nejvyspělejších států světa (Francie, Itálie, Japonsko, Kanada, Německo, Rusko, Spojené království a USA)
HDP	Hrubý domácí produkt
HLMP	Hlavní město Praha
ICT	informační a komunikační technologie
IOP	Integrační operační program
JČ K	Jihočeský kraj
KH K	Královéhradecký kraj
KISSoS	Krajský Informační Systém Sociálních Služeb (Zlínský kraj)
KK	Karlovarský kraj
KPSS	komunitní plánování sociálních služeb
LB K	Liberecký kraj
MA 21	Místní agenda 21
MAS	místní akční skupina/ny
MHMP	Magistrát hlavního města Praha/Hlavní město Praha
MMF/IMF	Mezinárodní měnový fond/ International Monetary Fund
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě/ Organization for Security and Cooperation in Europe, OSCE
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj/ Organisation for Economic Co-operation and Development
OOS	Organizace občanské společnosti
OPLZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů
PB K	Pardubický kraj
PnP	příspěvek na péči
PPP	Public Privat Partnership
RISK	Regionální informační systém komunitních služeb (Ústecký kraj)
SK K	Středočeský kraj
SPRSS	střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb
KV	kraj Vysočina
VZP	veřejné zdravotní pojištění/Veřejná zdravotní pojišťovna

REJSTŘÍK VYBRANÝCH POJMŮ

Demokracie, 3, 11, 32, 33, 34, 35, 36, 39,

42, 156, 158

deliberativní demokracie, 34

neokorporativní demokracie, 33

pluralitní demokracie, 33

model politického cyklu, 58

Evropská unie, 169

Evropský sociální fond, 76, 93, 107, 109,
116, 123, 125, 131, 133

Integrační operační program, 76, 169

Operační program Lidské zdroje a

zaměstnanost, 59, 76, 107, 109, 116,

123, 125, 131, 133

Financování sociálních služeb, 7, 22,

23, 24, 71, 73, 75, 98, 105, 112, 131,

140, 141, 142, 147, 152, 158, 160, 181

Program podpory A, 72

Program podpory B, 72

Hrubý domácí produkt (HDP), 22

Komunitní plánování, 12, 32, 46, 47,

50, 52, 157, 158, 160

komunitní plán, 19, 20, 22, 51, 52,
53, 56, 59

Místní agenda 21, 45, 169

Komunita, 11, 30, 31, 43, 47, 48, 49, 50

Koncepty komunity, 30

Občanský sektor, 38, 40, 41

občanská společnost, 34, 37, 38, 39, 41,
169

organizace občanského sektoru, 41

neziskový sektor, 3, 38, 63, 71

Participace, 39, 42, 43

Partnerství, 43, 44, 45, 48, 51, 52

Plánování sociálních služeb, 129, 163

Public Private Partnership, 45

Strategické plánování, 47, 58, 91, 152

Strom problémů, 25, 26, 28

Zákon o sociálních službách, 68

sociální služba, 22, 62, 63, 64, 65, 66, 76

příspěvek na péči, 68

poskytovatel, 54, 59, 63, 66, 67, 71, 78,

85, 86, 89, 96, 97, 103, 136, 139, 143,

149, 152

zadavatel, 45, 51, 53

uživatel, 45, 52, 59, 72, 85, 87, 89, 98,

105, 109, 131, 136, 139, 152

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA Č. 1: DOTAZNÍK – ZÁSTUPCI KRAJŮ

Střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb v krajích

Vážené kolegyně a kolegové,
vážené respondentky a respondenti,

dovoluji si Vás požádat o pomoc a spolupráci při realizaci výzkumné části mé diplomové práce (Karlova Univerzita v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií), která se týká problematiky střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb na krajské úrovni.

Účelem tohoto krátkého dotazníku je zjistit, jakým způsobem je tento proces ve Vašem kraji zajištěn. Dotazník **Vám zabere cca 10-15 minut Vašeho času.**

Výzkum, který je součástí této práce, je anonymní. Výsledky budou součástí diplomové práce a interpretovány souhrnně za jednotlivé kraje. Nejsou zde zjišťovány žádné osobní identifikační údaje ani jiné skutečnosti, které by byly v rozporu se zákonem o ochraně osobních údajů.

V případě dotazů se můžete obrátit na níže uvedený kontakt.
Za Váš čas a ochotu Vám velmi děkuji.

Bc. David Pospíšil, DiS.
e-mail: pospasil.d@email.cz

1. Jak dlouho realizuje Váš kraj proces plánování rozvoje sociálních služeb? (Uveďte, prosím, např. 3 roky, 6 měsíců)

..... (text)

2. Uveďte pořadí, v jakém byly při tvorbě aktuálního střednědobého plánu důležité následující zdroje informací? U jednotlivých položek hodnoty od jedné do osmi, kdy hodnota "1" znamená, že příslušný zdroj informací měl při tvorbě SPRSS nejvyšší důležitost, hodnota "2" druhou nejvyšší důležitost atd.

Zvolte prosím u každé odpovědi nějaké (jedinečné) pořadí:

Informace z komunitních plánů obcí popř. z jiných strategických plánů obcí.: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

Informace z vlastního šetření (kvantitativní) potřeb (uživatelů, potencionálních uživatelů, poskytovatelů): 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

Informace z vlastního šetření (kvalitativní) potřeb (uživatelů, potencionálních uživatelů, poskytovatelů): 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

Vlastní šetření priorit obcí.: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

Výstupy z pracovních skupin na úrovni krajů.: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

Informace z MPSV ČR.: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

Registr poskytovatelů sociálních služeb.: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

Informace z dalších veřejných zdrojů (např. ČSÚ, ostatní ministerstva, Výzkumný ústav ministerstva práce – VÚPSV, aj.): 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

3. Jak hodnotíte spolupráci s poskytovateli sociálních služeb v rámci procesu střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb?

(Prosím, hodnotěte jako ve škole 1-5).

 1 2 3 4 5 Nespolutpracujeme

4. Jak hodnotíte spolupráci s uživateli sociálních služeb v rámci procesu střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb?

(Prosím, hodnotěte jako ve škole 1-5).

 1 2 3 4 5 Nespolutpracujeme

5. Jak hodnotíte spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR v rámci procesu střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb?

(Prosím, hodnotěte jako ve škole 1-5).

 1 2 3 4 5 Nespolutpracujeme

6. Jak hodnotíte spolupráci s politickými zástupci ve Vašem kraji v rámci procesu střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb?

(Prosím, hodnotěte jako ve škole 1-5).

 1 2 3 4 5 Nespolutpracujeme

7. Jak hodnotíte spolupráci s ostatními odbory ve Vašem úřadě v rámci procesu střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb?

(Prosím, hodnotěte jako ve škole 1-5).

 1 2 3 4 5 Nespolutpracujeme

8. **Prosím vyberte, jaká data (typy informací, analýzy) jste využili pro analýzu potřeb ve Vašem kraji při sestavování současně platného střednědobého plánu.**

- Kvalitativní výzkum (např. Focus group, individuální řízené rozhovory aj.)
- Kvantitativní výzkum (např. dotazníkové šetření)
- Kvalitativní i kvantitativní výzkum (zjišťování).
- Vlastní šetření jsme neprováděli, vycházeli jsme z dat jiných subjektů.
- Zatím jsme nezjišťovali

9. **Uveďte prosím, jak často zjišťujete potřeby ve Vašem kraji mezi uživateli sociálních služeb?**

- Pravidelně, alespoň 1 x ročně (ale pokaždé využíváme jinou metodu).
- Pravidelně, alespoň 1 x ročně (pokaždé využíváme stejnou nebo obdobnou metodu).
- Nepravidelně (vždy využíváme jinou metodu).
- Nepravidelně (ale, vždy využíváme jinou metodu).
- Zatím jsme nezjišťovali.

10. **Uveďte prosím, jak často zjišťujete potřeby ve Vašem kraji mezi poskytovateli sociálních služeb?**

- Pravidelně, alespoň 1 x ročně (ale pokaždé využíváme jinou metodu).
- Pravidelně, alespoň 1 x ročně (pokaždé využíváme stejnou nebo obdobnou metodu).
- Nepravidelně (vždy využíváme jinou metodu).
- Nepravidelně (ale, vždy využíváme jinou metodu).
- Zatím jsme nezjišťovali.

11. **Uveďte prosím, u kterých typů obcí (samospráv) ve Vašem kraji zjišťujete potřeby?**

- Zjišťujeme pouze u obcí I. typu (Praha 1-57).
- Zjišťujeme pouze u obcí II. typu (Praha 1-22).
- Zjišťujeme pouze u obcí III. typu (Praha 1-10).
- Zjišťujeme pouze u obcí I. a II. typu.
- Zjišťujeme pouze u obcí II. a III. typu.
- Zjišťujeme u všech typů obcí.
- Nezjišťujeme vůbec.

12. **Uveďte prosím, jak často zjišťujete potřeby obcí ve Vašem kraji?**

- Pravidelně, alespoň 1 x ročně (ale pokaždé využíváme jinou metodu).
- Pravidelně, alespoň 1 x ročně (pokaždé využíváme stejnou nebo obdobnou metodu).
- Nepravidelně (vždy využíváme stejnou metodu).
- Nepravidelně (ale, vždy využíváme jinou metodu).
- Zatím jsme nezjišťovali.

13. **Má Váš kraj zpracovanou analýzu rizik (rizikových oblastí) ve vztahu k současně platnému střednědobému plánu rozvoje sociálních služeb?**

(Nejedná se o SWOT analýzu.)

- Ano
- Ano, ale vztahuje se k minulému plánovacímu období.
- Ne
- Nevím, nemohu posoudit.

14. Uveďte prosím, o jaký typ analýzy rizik se jedná? Vyplňte, pouze pokud jste na otázku č. 13 odpověděli „ano“ nebo „ano, ale vztahuje se (...)“

V opačném případě přejděte k otázce č. 15.

- QRA (analýza kvantitativních rizik)
- ETA (analýza stromu událostí)
- CCA (analýza příčin a dopadů)
- Check List (kontrolní list rizik)
- jiná, uveďte: .....

15. Má Váš kraj zpracovanou analýzu benchmarkingu sociálních služeb?

- Ano, aktuálně s výsledky pracujeme.
- Ano, výsledky jsme využili pouze pro aktuálně platný střednědobý plán.
- Na analýze aktuálně pracujeme.
- Benchmarking zatím neplánujeme realizovat.
- Nevím, nemohu posoudit.

16. Jak velký podíl cílů, dle Vaší zkušenosti, z posledního uzavřeného střednědobého plánu se Vašemu kraji podařilo zrealizovat?

(Uveďte prosím, v procentech.)

- žádné
- pouze minimum do 10 %
- pouze menší část do 25 %
- polovina do 50 %
- většina do 75 %
- převážná většina do 90 %
- všechny

17. V případě, že se vám podařilo zrealizovat pouze do 50 % Vašich cílů, uveďte prosím důvody.

- Vlastní odpověď: .....

18. Uveďte prosím, kolik zaměstnanců Vašeho úřadu aktuálně zajišťuje proces střednědobého plánování?

(Např. 1. zaměstnanec = 1x úvazek, 2. zaměstnanec = 0,5x úvazku. Celkem se tedy jedná o 1,5 úvazku. V případě desetinných míst uveďte mezi čísly tečku.).

číslo: .....

19. Využívá Váš kraj služby externích pracovníků (organizací, firem) při realizaci procesu střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb?

- zajišťujeme pouze interně, vlastními zaměstnanci krajského úřadu
- pouze externě, najatou právníckou osobou
- kombinovaně (externě i interně)
- nevím, nemohu posoudit.

20. Uveďte prosím, jaké činnosti nejčastěji zajišťuje externí firma/organizace:

Zvolte alespoň jeden výběr, maximálně tedy jednu možnost. V případě, že jste na předchozí otázku vybrali variantu „pouze interně“ nebo „nevím, nemohu posoudit“, otázku přeskočte.

- setkání s poskytovateli, uživateli, obcemi aj.
- analýza potřeb
- demografické a jiné analýzy
- sestavení střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb
- vytváření interaktivních ICT prostředků nebo obdobných nástrojů
- Vlastní odpověď: .....

21. Vyjádřete prosím, odhadem, jaké jsou průměrné roční náklady na zajištění procesu střednědobého plánování ve Vašem kraji (mimo mzdových nákladů vlastních zaměstnanců krajského úřadu)?

Vycházejte z posledního uzavřeného roku 2011.

- do 300. tis. Kč
- do 500. tis. Kč
- do 750. tis. Kč
- do 1 mil. Kč
- nad 1 mil. Kč

22. Jaké jsou podle Vás nejvýznamnější nedostatky procesu plánování rozvoje sociálních služeb ve Vašem kraji? (nepovinné)

- Vlastní odpověď: .....

23. Jaké jsou podle Vás nejvýznamnější přínosy procesu plánování rozvoje sociálních služeb ve Vašem kraji? (nepovinné)

- Vlastní odpověď: .....

24. Jaké okolnosti podle Vás nejvíce komplikují procesy plánování rozvoje sociálních služeb ve Vašem kraji? (nepovinné)

- Vlastní odpověď: .....

25. Co by podle Vás nejvíce přispělo ke zkvalitnění procesů plánování rozvoje sociálních služeb ve Vašem kraji? (nepovinné)

- Vlastní odpověď: .....

26. Zadejte prosím, v jakém kraji působíte?

- Hlavní město Praha
- Jihočeský kraj
- Jihomoravský kraj
- Karlovarský kraj
- Královéhradecký
- Liberecký kraj
- Moravskoslezský kraj
- Olomoucký kraj
- Pardubický kraj
- Plzeňský kraj
- Středočeský kraj
- Ústecký kraj
- kraj Vysočina
- Zlínský kraj

PŘÍLOHA Č. 2: DOTAZNÍK – ZÁSTUPCI MPSV

Vážené kolegyně a kolegové,
vážené respondentky a respondenti,

dovoluji si Vás požádat o pomoc a spolupráci při realizaci výzkumné části mé diplomové práce (Karlova Univerzita v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií), která se týká problematiky střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb. V současné době již proběhl průzkum na úrovni krajů a byla provedena obsahová analýza všech platných střednědobých plánů na úrovni krajů.

Účelem tohoto krátkého dotazníku je zjistit, jak hodnotíte proces střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb v ČR z Vašeho pohledu. **Váš postoj nebude interpretován jako oficiální postoj MPSV, ale jako názor odborníků, kteří se touto oblastí zabývají.**

Dotazník Vám zabere cca 5-10 minut Vašeho času.

Výzkum, který je součástí této práce, je zcela anonymní. Nejsou v něm zjišťovány žádné osobní identifikační údaje ani jiné skutečnosti, které by byly v rozporu se zákonem o ochraně osobních údajů.

V případě dotazů se můžete obrátit na níže uvedený kontakt.

Za Váš čas a ochotu Vám velmi děkuji.

Bc. David Pospíšil, DiS.

e-mail: pospisil.d@email.cz

Drobná nápověda:

1. U otevřených otázek postačí heslovité vyjádření, popř. stručně uveďte hlavní myšlenky.
2. Všechny povinné otázky je nutné vyplnit, v opačném případě nebude dotazník uložen a odeslán.
3. Pokud některým otázkám nerozumíte, nebo je nelze vyplnit, kontaktujte prosím autora na e-mailu: pospisil.d@email.cz

- 1. Jak jsou pro Vaši práci důležité krajské střednědobé plány rozvoje sociálních služeb?** (Prosím, hodnotte jako ve škole, kdy známka jedna označuje nejvyšší prioritu a známka pět nejnižší.).

- 1
 2
 3
 4
 5
 Pro mou práci nejsou vůbec důležité

- 2. Obsahují podle Vás současné krajské střednědobé plány rozvoje sociálních služeb všechny náležitosti, které definuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (viz § 3, písm. h)?**

- Ano, obsahují všechny náležitosti
 Ano, ale nejsou jasně definovány potřeby na území kraje (poskytovatelé soc. služeb, uživatelé aj.)
 Ne, obsahují závažné nedostatky
 Ne, zcela nedopovídají dikci zákona o sociálních službách
 V plánech jsou tak značné rozdíly, že je nelze hodnotit
 Vlastní odpověď: .....

- 3. Spolupracujete s osobami, které jsou zodpovědné za realizaci střednědobého plánování na krajské úrovni?**

- Ano, spolupracuji
 Ne, nespolečně spolupracuji

- 4. Jak hodnotíte tuto spolupráci? (Prosím, hodnotte jako ve škole 1-5).**

- 1
 2
 3
 4
 5
 Nespolečně spolupracuji, nemohu hodnotit

5. Jak hodnotíte kvalitu zpracovaných cílů a opatření (zejména strategická část) ve střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb krajů?

- Cíle a opatření jsou jasně a srozumitelně definovány
- Cíle a opatření jsou definovány, ale jsou srozumitelné jen částečně
- Cíle a opatření nejsou definovány vůbec nebo jsou velmi nesrozumitelné
- Cíle a opatření nejsou vůbec důležité
- V plánech jsou tak značné rozdíly, že je nelze hodnotit

6. Jak hodnotíte kvalitu zpracovaných rozpočtů (zejména nákladů na veřejné rozpočty) u cílů a opatření ve střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb krajů?

- Rozpočty jsou přehledné a zcela dostačující
- Rozpočty nejsou uvedeny u všech cílů (opatření), ale jsou dostačující
- Ve většině plánů rozpočty nejsou uvedeny u všech cílů a jsou nedostačující
- Ve většině plánů rozpočty zcela chybí
- Uvedení rozpočtů není důležité
- V plánech jsou tak značné rozdíly, že je nelze hodnotit

7. Jak hodnotíte současné legislativní (viz zákon č. 108/2006 Sb.) nastavení systému plánování rozvoje sociálních služeb?

- Současný systém je zcela vyhovující, nepotřebuje změny
- Současný systém je částečně vyhovující
- Současný systém je zcela nevhovující
- Nemohu posoudit
- Vlastní odpověď: .....

8. Jaké jsou podle Vás nejvýznamnější nedostatky procesu plánování rozvoje sociálních služeb?

- Vlastní odpověď: .....

9. Jaké jsou podle Vás nejvýznamnější přínosy procesu plánování rozvoje sociálních služeb?

- Vlastní odpověď: .....

10. Co by podle Vás nejvíce přispělo ke zkvalitnění procesů plánování rozvoje sociálních služeb v krajích ČR?

- Vlastní odpověď: .....

11. Jaký je Váš názor na to, že povinnost střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb by měly také obce?

- Plánovat by měly všechny obce (I. –III. stupně)
- Plánovat by měly pouze obce II. a III. stupně
- Plánovat by měly pouze obce III. stupně
- Není nutné, aby obce plánovaly rozvoj sociálních služeb
- Nemohu posoudit

12. Jaký je Váš názor na to, že by financování sociálních služeb mělo být v kompetenci krajů (viz § 101a, zákona č. 108/2006 Sb.)?

- Souhlasím, mělo by to tak být
- Nesouhlasím, měl by se zachovat stávající systém
- Nemohu posoudit
- Vlastní odpověď: .....

13. Zde máte možnost se vyjádřit k oblasti plánování, financování nebo sociálních služeb, popř. doplnit předchozí odpovědi. (nepovinné)

- Vlastní odpověď: .....

14. Jste zaměstnancem Ministerstva práce a sociálních věcí ČR?

- ano
- ne

15. Uveďte oblast (popř. pracovní pozici), kterou se primárně ve Vašem zaměstnání zabýváte?

- Vlastní odpověď: .....

Děkuji Vám za vyplnění tohoto dotazníku.

V případě, že byste se chtěli o výzkumu dozvědět více, můžete mne kontaktovat na e-mail:

pospisil.d@email.cz

Bc. David Pospíšil, DiS.